

Linedansen mellom to kulturer

- *Hvordan kan en oppvekst i to kulturer påvirke minoritetsungdommers opplevelse av egen identitet?*

Navnit Kaur Pahil

Masteroppgave i Pedagogikk

Allmenn Studieretning

Det utdanningsvitenskaplige Fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Høsten 2009

SAMMENDRAG AV MASTEROPPGAVEN I PEDAGOGIKK

TITTEL:

Linedansen mellom to kulturer

Hvordan kan en oppvekst i to kulturer påvirke
minoritetsungdommers opplevelse av egen identitet?

AV:

Navnit Kaur Pahil

EKSAMEN:

Master i Pedagogikk

SEMESTER:

Høsten 2009

STIKKORD:

To kulturell oppvekst, minoritetsungdom, identitet.

Sammendrag:

Tittelen jeg har valgt for oppgaven er: ”LINEDANSEN MELLOM TO KULTURER”. Linedansen mellom to kulturer skal symbolisere selve balansen minoritetsungdom må forholde seg til, for å leve i harmoni med sine to kulturer. Linedans er en vanskelig kunstform som utfordrer kunstneren til å balansere riktig for å holde seg på linen. Dette gjenspeiler seg også i kunsten av å vokse opp i to kulturer. Er det slik at de individene som kan denne balansen oppnår en identitet som utvikler et godt selvbylde, og som fører til en positiv utvikling.

Grunnlaget for å velge temaet to kulturelle oppvekst er fordi at minoriteter er en økende gruppe i Norge i dag. I grunnskolen i dag er 38 prosent av elevene med minoritetsbakgrunn. Dermed øker også interessen for å forske rundt forhold som påvirker deres hverdag.

Hensikten med arbeidet mitt har vært å øke forståelsen av minoritetsungdommers opplevelse av egen identitet. Hvilken oppfatning de har til seg selv i forhold til den norske kultur og tradisjoner, og hvilken oppfatning de har til seg selv i forhold til foreldrenes kultur og tradisjoner. Jeg har også sett på hvilken betydning andres meninger har på utviklingen av ens identitet. En stor del av oppgaven har basert seg på minoritetsungdommers kulturelle orienteringer, og hvordan de opplever at foreldrene orienterer seg kulturelt.

For å forstå denne problematikken bedre tok jeg utgangspunkt i gode teoretiske tilnærminger som ville gi meg et bedre grunnlag for å svare på problemstillingen. Jeg har satt meg dypere inn i teoretiske begrep, som kultur og sosialisering, som vil i samvær med hverandre bidra til å utvikle identiteten. Jeg har ikke utført egne empiriske studier, derfor var det viktig for meg å støtte meg til god forskning gjort innenfor dette feltet. Jeg har tatt i bruk en rapport utarbeidet av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og en bok av Annick Prieur ”Balansekunstnere”.

Etter å ha sett de empiriske studiene i lys av relevante teorier har jeg kommet frem til noen slutninger om minoritetsungdommers meninger om egen identitet. Det har vært flere oppsiktsvekkende oppdagelser ved dette arbeidet. Et av de mest slående funnene har vært at dagens minoritetsungdom anser seg selv som to kulturelle. Det er en stor andel som ønsker både å orienter seg etter den norske kultur og norske tradisjoner, samtidig som de også ønsker å leve etter foreldrene opprinnelige kultur og tradisjoner.

Det har vært en god opplevelse å innse at balansen mellom to kulturer, er noe minoritetsungdom håndterer godt. Harmonien skapes nettopp i denne balansen mellom to kulturer.

Forord:

Å arbeide med dette temaet har vært lærerikt og gitt meg en bedre forståelse av den to kulturelle oppveksten. Selv som andregenerasjons minoritet har jeg lenge interessert meg for å kunne forstå hvordan utviklingen av en identitet vil bli i en oppvekst med påvirkninger fra to ulike kulturer.

Jeg takker virkelig min veileder Helene Fulland for hennes råd, veiledning og oppmuntring gjennom arbeidsprosessen. Uten deg Helene ville ikke denne oppgaven blitt til slik den er i dag. Tusen takk for alt.

Jeg vil også takke min søster for all hjelpen gjennom de søvnløse nettetne rett før innleveringen. Takk for dine gode råd under arbeidet.

En stor takk til mine familiemedlemmer og nære venner for deres positive oppmuntring.

Tusen takk.

Oslo 01. desember 2009.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	7
1.1 Valg av tema.....	7
1.2 Problemstilling og Fremgangsmåte.....	9
1.3 Avgrensning og begrepsavklaring.....	12
1.4 Leseguide.....	14
2. Teorigrunnlag: Kultur, Sosialisering og Identitet.....	16
2.1 Situasjonen for første og andregenerasjons minoriteter.....	16
2.2 Kultur.....	21
2.2.1 Begrepet kultur.....	21
2.2.2 Den kulturelle overføringsprosessen.....	23
2.3 Sosialisering.....	25
2.3.1 Anton Hoem sin sosialiseringsteori.....	27
2.3.2 Samfunnsoppdelingen.....	27
2.3.3 Ulike sosialiseringstyper.....	30
2.3.4 Sosialiseringmodellen.....	32

2.4 Identitet.....	35
2.4.1 Identitetsdannelsen.....	35
2.4.2 Delidentitet.....	38
2.4.3 Gruppe identitet.....	39
2.4.4 Identitet, kultur og samfunn.....	39
2.4.5 Etnisk identitet.....	41
2.4.6 Hybriditet.....	42
2.5 Sammendrag av teori.....	44
3 Metode og presentasjon av to empiriske studier.....	47
3.1 Kvantitativ forskningsmetode og spørreundersøkelse.....	48
3.2 Kvalitativ forskningsmetode og intervju.....	50
3.3 Validitet.....	51
3.4 Presentasjon av to empiriske studier av unge med minoritetsbakgrunn.....	54
3.4.1 ”Møte i det flerkulturelle”	54
3.4.2 Metoden i ”Møter i det flerkulturelle.....	58
3.4.3 ”Balansekunstnere – betydningen av innvandrerbakgrunn i Norge”.....	59
3.4.4 Metoden i ”Balansekunstnere”.....	60

4 Hvordan kan en oppvekst i to kulturer påvirke minoritetsungdommers opplevelse av egen identitet? – presentasjon og diskusjon av sentrale funn fra studien.....	63
4.1 I hvilken grad opplever minoritetsungdom seg som norsk og som innvandrere, og hvordan tror de at andre opplever dem?.....	64
4.1.1 Metodiske forhold ved rapporten.....	67
4.1.2 Metodiske forhold ved intervjuene.....	69
4.1.3 Diskusjon av egen og andres oppfatninger av identitet.....	70
4.2 I hvilken grad er det viktig for minoritetsungdom å orientere seg etter norsk kultur og/eller foreldrenes kultur?.....	77
4.2.1 Diskusjon av minoritetsungdoms kulturelle orienteringer.....	79
4.3 Hva slags kulturelle orienteringer opplever minoritetsungdom at foreldrene vektlegger som viktig?.....	84
4.3.1 Diskusjon av foreldrenes kulturelle orienteringer.....	85

5 Oppsummering og avsluttende kommentarer.....	92
5.1 Veien videre.....	93
Kildeliste.....	95

Kapittel 1

1. Innledning:

Denne oppgaven og dens tema går ut på hvordan minoritetsungdom opplever sin identitet i en to kulturell oppvekst, hvordan de orienterer seg etter den norske kulturen og/eller foreldrenes kultur og hva slags kulturelle orienteringer minoritetsungdom opplever at foreldrene vektlegger. Jeg er selv annengenerasjons minoritet, dermed vil mine individuelle erfaringer til en viss grad komme frem underveis. Men de vil på ingen måte påvirke resultatet av oppgaven min.

Tema for oppgaven som er to kulturell oppvekst, er valgt for å belyse den situasjonen minoritetsungdom befinner seg i. Det å kunne finne kunsten av å balansere mellom begge kulturer blir en viktig faktor for denne gruppen. Valg og verdier som en foretar seg i den norske kulturen, vil kanskje i foreldrenes opprinnelses kultur, bli sett på som utradisjonelle. Og slik kan valg og verdier fra foreldrenes kultur, stride imot det norske storsamfunnet. Minoritetsungdom i Norge vokser opp i to kulturer, og får kulturelle påvirkninger fra begge. De norske kulturelle verdiene tilegner de seg i relasjon med det norske storsamfunnet. Foreldrenes kulturelle verdier tilegner de seg fra sitt primære samfunn. Dermed blir det viktig for deres egen identitet å finne mellomveien mellom begge kulturer.

1.1 Valg av tema:

I utgangspunktet hadde jeg en helt annen problematikk for oppgaven i tankene. I hovedsak så ønsket jeg å se på de valgene andregenerasjons minoriteter foretar seg i livet, og hvorvidt de er påvirket av foreldrenes opprinnelige kultur og meninger. En andel av andregenerasjons minoriteter er i dag en gruppe voksne mennesker. De har tatt viktige beslutninger i livet, som utdanning og valg av partner. Dermed kunne det ha vært veldig interessant å se hvor fornøyde eller misfornøyde de er med valgene de har tatt, og om valgene er tatt med egen vilje eller har foreldrene hatt mye påvirkning. For å kunne fullføre denne forskningen, trengte jeg å se nærmere på relasjonen mellom første og andregenerasjonen, og derfor trengte også

studier jeg kunne se på relatert til dette. Men det var vanskelig å finne forskning gjort rundt førstegenerasjons minoriteter. Det fantes studier utført om førstegenerasjonen, men kun i den tidsperioden de ankom Norge som innvandrere. Disse gikk mer ut på førstegenerasjonens tilpasnings problematikk til et nytt land. Men jeg fant ingen senere forskning gjort om dem som foreldre og om deres situasjon i dag. Jeg var mer interessert i å finne forskning gjort rundt denne gruppen i senere tid. Forskning som kunne belyse førstegenerasjonens tanker om deres barn, og de forventningene de har til dem, og hvilke verdier de ønsker at deres barn skal leve etter. Men det lot seg ikke gjøre, grunnen var at jeg ikke fant tilfredsstillende empiriske studier om dette.

Uansett hvilken problemstilling det ble til slutt, er jeg veldig interessert i å forstå de faktorer som påvirker en tokulturell oppvekst, samtidig som jeg ønsker å utvide min tankegang om dette. Som en andregenerasjons minoritet kan mine erfaringer om dette temaet være ganske ensidig og begrenset. Jeg ønsket derfor å få en bredere forståelse av hvordan dagens minoritetsungdom opplever seg selv, i denne tokulturelle situasjonen. Er det noen likhetstrekk mellom våre tilværelser, eller er det individuelle.

Dette temaet jeg berører er også av interesse for vårt samfunn i dag. Norge har utviklet seg til å bli et stort flerkulturelt samfunn. I følge Statistisk Sentral Byrå (2008) er 10 % av den norske befolkningen med innvandrerbakgrunn. I Oslo er andelen som utgjør denne gruppen 25 % og 38 % av grunnskole elevene. Etersom at individ med innvandrerbakgrunn er stadig en økende gruppe i Norge, er det av samfunnsmessige grunner, viktig å tilegne seg mer kunnskap om denne gruppen.

Endringen mot en flerkulturell global verden kom blant annet med kolonitiden, da vesten la under seg en god del av verden. De tok over andre land som bestod av helt ulike kulturelle verdier enn dem selv. Selv om kolonitiden var et sårbart emne for mange, så har denne tiden bidratt til at kulturer har reist over syv hav og gjort seg synlige. Denne stadig økende andelen av minoriteter i Norge synlig gjør seg, og det skapes mye interesse rundt ulike temaer som berører deres hverdag. Dermed vil også interessen øke i forskningens verden.

I grunnskolen i dag, er det 38 % av elevene som har en innvandrerbakgrunn (SSB 2008). De utgjør en stor gruppe, og dermed er det nødvendig å øke vår kunnskap om de ulike bakgrunnene. De forhold som påvirker deres oppvekst og er med på å forme dem som

individ, er av stor interesse for det pedagogiske feltet. I ulike samfunn og kulturer eksisterer det ulike verdier og tankegang, for å unngå å tråkke på andres meninger er denne kunnskapen nødvendig å tilegne seg. Denne kunnskapen om minoriteter vil øke forståelsen for deres situasjon og muligens, gjøre læringssituasjonen lettere i skolen.

1.2 Problemstilling og fremgangsmåte:

Det har ikke vært lett å komme frem til den endelige problemstillingen, det har vært en utfordring å formulere alle nødvendige begrep som kan belyse min oppgave i to setninger. Jeg har i tillegg til hovedproblemstillingen, valgt tre underspørsmål som utgjør hver sin del av diskusjonen. Problemstillingen jeg har valgt for oppgaven min er:

”Hvordan kan en oppvekst i to kulturer påvirke minoritetsungdommers opplevelse av egen identitet”

Underspørsmålene, eller de tre temaene som utgjør diskusjonsdelen er:

- 1) I hvilken grad opplever minoritetsungdom seg som norsk og som innvandrere, og hvordan tror de at andre opplever dem?
- 2) I hvilken grad er det viktig for minoritetsungdom å orientere seg etter norsk kultur og/eller foreldrenes kultur?
- 3) Hva slags kulturelle orienteringer opplever minoritetsungdom at foreldrene vektlegger som viktig?

Fremgangsmåte for problemstillingen:

Det startet med en liten ide, et ønske om å kaste litt lys over et betydelig tema for meg. Som mange andre så hadde jeg et litt annet utgangspunkt og problemstilling, enn det jeg har i dag. Men det betyr ikke av den grunn at jeg er misfornøyd. Når man jobber mye med en ting så vil den begynne å bevege seg mot noe bedre, og slik endret problemstillingen seg etter hvert. Nå skal jeg ta dere med på en reise gjennom mine forskjellige utgangspunkt for en

problemstilling. Som en student og en liten ”forsker” lærer man å avgrense seg til det som virkelig gjelder. Det startet med noen rotete setninger:

”Hvordan kan sterke påvirkninger fra ens foreldres opprinnelige kultur, påvirke ens væremåte i det etniske samfunnet? Kan denne påvirkningen forme ens personlighet, ens sosiale nettverk, ens viktige valg i livet (som for eksempel utdanning og ektefelle)? Kan førstegenerasjons minoriteter med sine premisser og verdier bestemme livsløpet til andregenerasjonen?”

Etter et par veiledninger og litt arbeid, ble problemstillingen snevret inn midlertidig til dette:

”Hvilke forskjeller kan man finne mellom første – og andregenerasjons minoriteter? Og hvordan kan disse forskjellene tenkes å påvirke andregenerasjons ungdoms verdivalg?”

Lengre ut i arbeidsfasen og etter å ha sett på noen teorier og forskning, ble problemstillingen endret. Og denne gangen så trodde jeg at det virkelig var den endelige:

”Hvilke faktorer har vært med på å påvirke andregenerasjons minoriteters valg i oppveksten? Har førstegenerasjonens verdier og normer noen påvirkning på valgene?”

Men slik man gjør med en diamant, så slepet jeg problemstillingen helt til den begynte å skinne, og falt mer i smak. Den endelige problemstillingen kom jeg frem til etter å ha gått virkelig i dybden av studiene og teoriene jeg har brukt. Dermed ble resultatet dette:

”Hvordan kan en oppvekst i to kulturer påvirke minoritetsungdommers opplevelse av egen identitet?”

En påvirknings faktor for en så endret problemstilling, kan anses å være utallige mange empiriske studier jeg gikk gjennom, for så å finne den endelige. Det studiet jeg har valgt som en av mine sentrale kilder, ga meg et godt grunnlag for å endre problemstillingen. Ettersom at dette var en sterk rapport i sitt felt. I tillegg til rapporten fant jeg en bok med en god samling av dybde intervju gjort med andregenerasjonens minoriteter. Dette studiet ble min andre sentrale kilde, fordi jeg så at kombinasjonen av rapporten og boka ville gi meg mulighet til å utarbeide en god diskusjon. Selvfølgelig ved hjelp av relevante teorier.

Valg av fremgangsmåte:

Jeg fant frem til teori som kunne hjelpe meg i å belyse og drøfte problemstillingen min. En fordypende teoridel vil i tillegg til å gi leseren en god forståelse av teoretiske tilnærminger, vil også gi meg muligheten til å gå i dybden av og forstå sentrale begrep jeg diskutere i oppgaven. For å kunne diskutere identitet er det viktig å ha en forståelse av begrepet identitet, hva det er og hvordan det dannes. Teori valget var ikke blant det letteste, i den forstand at det finnes mange gode teorier om emne som kultur, sosialisering og identitet. Men jeg valgte de teoriene som i følge meg kunne belyse minoritetsungdommers situasjon, og de jeg gjentatte ganger har lest mest om på pensumet i pedagogikk. Jeg har for det meste tatt i bruk norske kilder. Den eneste sentrale kilden som er utenlandsk er Suarez Orozco (2002), deres studier har jeg benyttet for å belyse førstegenerasjons minoriteters situasjon som innvandrere i et fremmed land.

Jeg har ikke utført egen empiri men heller støttet meg til to studier utført av andre forskere. Disse er valgt fordi de er begge utført i forhold til andregenerasjons minoriteter og ser på den problematikken jeg tar for meg i min oppgave.

Et av de sentrale studiene jeg bruker har spørreundersøkelse som metode, det vil si en kvantitativ studie. Den andre studie inneholder dybdeintervju, og er en kvalitativ studie. Bruk av begge forsknings metodene håper jeg kan kvalitets sikre mine funn. Ved å benytte en studie som har spørre undersøkelse som metode håper jeg på å kunne forsikre meg god ytre validitet. Dette ved at det i en sik undersøkelse er flere som svarer på samme spørsmål og dermed kan man trekke en tilfredsstillende konklusjon. Data fra dybdeintervju vil hjelpe meg i å gå dypere inn i de enkelte meninger om hvorfor ting er som de er. Dette kan anses som grunnen for mine valg av de to studiene.

1.3 Avgrensning og begrepsavklaring:

For å kunne skrive om minoriteter, er det veldig viktig å ha en forståelse av deres innvandrings situasjon. Det er mange ulike grunner til å flytte fra sitt hjemmeland, mange ulike grunner til å faktisk bli i det nye landet og mange ulike måter å overleve på. En slik situasjon, der man innvandrer, vil påvirke flere generasjoner men kanskje på en ulik måte.

Mellom en generasjon kan man finne store kulturelle forskjeller. I min oppgave skal jeg se litt nærmere på blant annet forskjellen mellom førstegenerasjons og andregenerasjons minoriteter, når det gjelder deres forhold til den norske og opprinnelige kulturen. Begrep som er viktig å klargjøre er hva minoriteter, innvandrere, førstegenerasjons minoriteter og andregenerasjons minoriteter er.

Minoritetets befolkningen er personer som har to utenlandske foreldre, eller for å være mer presise, personer som verken har foreldre eller besteforeldre som er født i Norge (IMDI 2008).

Etniske minoriteter er en gruppe mennesker som har en helt annen kulturell og geografisk opprinnelse enn majoritetsbefolkningen. De kan også ofte skille seg ut med hensyn til språk og religion. Det kan oppstå ulike makts forhold, slik at det i samhandlingen mellom minoritet og majoritet, som regel er majoritetsbefolkningens normer som gjelder i samfunnet. Minoriteter kan betrakte seg selv som et annet folkeslag, og vil også av andre bli definert slik (Sand 2008).

Innvandrer befolkningen oppfatter personer som har to utenlandske foreldre, eller for å være mer presise, personer som verken har foreldre eller besteforeldre som er født i Norge. Innvandrerbefolkningen inkluderer førstegenerasjons innvandrere, som selv har innvandret, og personer født i Norge av to utenlandske foreldre (SSB 2008).

En generasjon kan bety et slektsledd, barn, foreldre og besteforeldre er eksempel på tre vanlige generasjoner. ”*Førstegenerasjons innvandrere er personer som er født i utlandet av to utlandsfødte foreldre og som har innvandret til Norge*”(SSB 2008). Mitt fokus er på førstegenerasjons minoriteter, som selv innvandret til Norge og som jeg gjerne anser som foreldre generasjonen.

Førstegenerasjons minoriteter kan i midlertidig også være ungdom som selv har innvandret, slik sett er ikke minoritetsungdom heller en ensartet gruppe, den er satt sammen av ulike generasjoner, både første og andre. I følge Statistisk Sentralbyrå (2008) så kan barn som er født av to utlandske foreldre og som selv er født i utlandet, betegnes som innvandrere eller minoriteter. Men dersom dette barnet selv er født i for eksempel Norge, så betegnes det som

etterkommere eller det begrepet jeg velger å bruke, andregenerasjons minoriteter.

Andregenerasjons minoriteter er i dag er stor blandet gruppe individer, der noen har barn i en voksen alder, noen er nylig ferdig utdannet og skal ut i arbeidslivet og noen er selv barn. I min oppgave er mitt fokus på minoriteter som ungdom/ voksen ungdom, ikke yngre barn. Dette fordi ungdommen kan gi en bedre forklaring av sin identitet, enn barn. De har kanskje mer forståelse av sin situasjon som tokulturelle, enn den yngre gruppen.

Når jeg tar for meg tokulturell oppvekst i oppgaven min tenker jeg på ungdom som vokser opp i Norge og forholde seg til to kulturer, foreldrenes opprinnelses kultur og den norske kulturen. Jeg har også satt fokus på forholdet mellom foreldre generasjonen som selv innvandret og ungdommen som er enten selv innvandret eller er født i Norge.

Jeg har ikke valgt en spesielle etnisk minoritets gruppe, men heller valgt en målgruppe av generelt minoritetsungdom. I utgangspunktet ønsket jeg å se på problematikken jeg har valgt, i forhold til desi ungdom. Desi er en betegnelse på en spesiell folkegruppe som deler omtrent de samme kulturelle verdiene. Dette kan være folk fra Sør-Asia som India, Pakistan og Bangladesh. Det er vanskelig å gi noen henvisning til hvor denne tanken kommer fra, grunnen til dette er at det er vanskelig å finne noen definisjon på dette begrepet. Ettersom at det ikke er utført noen spesiell forskning rundt denne gruppen i Norge. Dette var begrensinger jeg møtte og derfor måtte endre fokus på oppgaven.

Lite forskning gjort om førstegenerasjonens minoriteter førte til at jeg måtte benytte meg av data og svar alternativene fra andregenerasjonen. Disse opplysningene ga meg en nærmere forståelse av hvordan førstegenerasjonens (foreldre) minoriteter tenker i dag og hvor mye deres tanke gang har endret seg gjennom tiden. For å få en forståelse av førstegenerasjons minoriteters tankegang og meninger, måtte jeg benytte meg av informasjon fra andregenerasjons minoriteter.

1.4 Leseguide:

Denne oppgaven er delt inn i fem kapitler, der hvor kapittel 2, 3 og 4 er hoveddelen min.

Kapittel 2 er en ren teori del. Kapitlet starter med en presentasjon av første og andregenerasjons minoriteters situasjon. Her har jeg valgt å se på teorien til Suarez Orozco og Therese Sand for en fremvisning av dette. Videre kommer hovet teoriene. I denne delen vil det være nesten ingen diskusjon i forhold til min problemstilling. I forhold til min problemstilling og mine tre underspørsmål, har jeg valgt relevant teori. Jeg har da valgt å se på: Kultur, Sosialisering og identitet. I kultur har delen jeg tatt for meg Arne Martin Klausen og Thomas Hylland Eriksen sin forståelse av dette begrepet. For å kunne få en nærmere forståelse av sosialisering, presenterer jeg Anton Hoem sin sosialiseringsteori og modell. For å belyse identitet valgte jeg å bruke Georg H. Mead og Therese Sand. Jeg redegjør kort for etnisk identitet med hjelp av J. S. Phinney teori. Helt til slutt i teori delen presenteres begrepet hybriditet av Viggo Vestel. Det siste punktet i kapittel 2 er et sammendrag av hele å teoridelen.

Kapittel 3 er et metodisk kapittel. Her er det en fremvisning av metoden og presentasjonen av de to empiriske studiene jeg har valgt for oppgaven min. Det ene studiet er en rapport utarbeidet av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, som inneholder data fra en spørreundersøkelse utført i 1996 og 2006. Det andre studiet er en bok "Balanssekunstnere," som består av dybdeintervju av informanter med innvandrer bakgrunn. Aller først i dette kapitlet redegjøres det for to ulike forskningsmetoder, kvalitativ og kvantitativ metode, som er sentrale metoder i de empiriske studiene jeg har valgt. Deretter presenterer jeg trusler mot validitet, i forhold til å bruke spørreundersøkelse og intervju som metode. Den siste delen av dette kapitlet inneholder metodiske forhold ved, og et kort sammendrag av de to empiriske studiene jeg har valgt å legge vekt på i oppgaven min.

Kapittel 4 er presentasjon av sentrale funn og diskusjon av min problemstilling. Som er: hvordan kan en oppvekst i to kulturer påvirke minoritetsungdommers opplevelse av egen identitet. Ut fra empiriske studier: rapporten ”Møte i det flerkulturelle” og boka ”Balansekunstnere”. Relevante teoretiske tilnærminger er: kultur, sosialisering og identitet.

Dette kapittelet er delt i tre sentrale deler som er tre underspørsmål:

- 1) I hvilken grad opplever minoritetsungdom seg som norsk og som innvandrere, og hvordan tror de at andre opplever dem?
- 2) I hvilken grad er det viktig for minoritetsungdom å orientere seg etter norsk kultur og/eller foreldrenes kultur?
- 3) Hva slags kulturelle orienteringer opplever minoritetsungdom at foreldrene vektlegger som viktig?

Jeg har valgt ut noen funn fra rapporten som jeg mener kan belyse sider ved underspørsmålene. Disse blir først presenter i det hele og deretter sammenlignet med opplysninger fra dybdeintervjuene, og diskutert ved hjelp av teori. Metodiske forhold ved rapporten blir igjen trukket inn her.

Kapittel 5 er oppsummering av oppgaven og noen avsluttende kommentarer. Her presenteres de funn jeg har gjort ut i fra de empiriske studiene og teori. Til slutt kommer jeg med forslag til videre forskning.

Helt til slutt i oppgaven vil leseren finne en kildeliste, dette for å kunne gå tilbake til de originale kildene som jeg har henvist til gjennom oppgaven.

Kapittel 2:

2 Teorigrunnlag. Kultur, Sosialisering og Identitet:

Å redegjøre for disse teoriene og å gå i dybden av dem, er viktig for min egen forståelse men også for leserens. Det er en sterk relasjon mellom disse forholdene, de vil oppstå i sammenheng med hverandre. Kultur vil overføres i sosiale sammenhenger og via sosialisering. Sosialisering vil bidra med å forme individets identitet, dette vil skje med de påvirkningene individet tilegner seg fra alle andre rundt. Identiteten er igjen et speilbilde eller et kjennemerke av ens kulturelle verdier.

Nå skal jeg videre presentere disse teoretiske tilnærmingene, og gå litt mer i dybden av dem.

For å presentere Kultur har jeg sett nærmere på Arne Martin Klausen (1992) og Thomas Hylland Eriksen (2007) sine teorier. Under begrepet sosialisering har jeg tatt i bruk Anton Hoem (1978) sin sosialisering teori og sosialisering modell, som også belyses av Therese Sand (Sand 2008) sine tanker. George Herbert Mead (2005) og Therese Sand (2008) er sentrale teoretikere under identitet.

2.1 Situasjonen for første og andregenerasjons minoriteter:

Fordi jeg tar utgangspunkt i minoritetsungdoms situasjon i Norge, og ser på forskning gjort rundt første og andregenerasjonen, vil jeg belyse deres innvandrings situasjon aller først. Hva er egentlig forskjellene mellom første og andregenerasjons minoriteter? Forskjeller, de fins mellom nesten alle generasjoner, men er det en grunn til å tro at forskjellene er noe større hos individ meg minoritetsbakgrunn? Å se på disse forskjellene er viktig for meg fordi de kan hjelpe meg i å forstå minoritetsungdoms oppfattelse av sin egen identitet, bedre. Videre nå så skal jeg se litt kort på situasjonen til førstegenerasjonens minoriteter i Norge.

De Norske grensene åpnet seg på 70 tallet for arbeids innvandring, og det var da hele prosessen, som bidro til at Norge i dag er et flerkulturelt land startet. Innvandringen tok plass

for fult fra alle kanter. Noen kom innen for gruppen arbeids søkende innvandrere eller flyktninger (Sand 1997).

Reisen man setter seg ut på når man innvandrer, fører enkelte fra en tilværelse i kjente omgivelser, med en statusfylt hverdag, med roller som de er fortrolige med, til noe fremmed. Kunnskap og erfaringer de har med seg fra sitt opprinnelses land, vil muligens ikke la seg anvende i det nye miljøet. I tillegg til å ikke kunne bruke sin kunnskap i det nye samfunnet, vil de også få problemer med å mestre dagliglivet.

En del av de som kom til Norge på 70 tallet, kom fra Asia og Afrika, det vil si mye varmere strøk. Kles koden i dette litt kaldere landet enn deres egent, var ukjent. Hvordan skulle man gå kledd? Hva med barna, hvor mye kulde tålte de? Hvilken mat skulle de spise? Hvor fantes varer de var kjent med? Bekymringer var det nok av. Og en forskjellig kultur medbrakte seg forandringer i verdier og normer. Hvilken atferd skulle tilegnes? Hvordan skulle en oppføre seg ovenfor etniske nordmenn? Dette kunne mange gå rundt å undre på (Sand 1997).

Jeg har valgt videre å belyse innvandrings situasjonen og forskjellen mellom generasjonene, gjennom 5 ulike forhold. Jeg skal ved hjelp av Suarez Orozco (2002) sin tekst prøve å belyse denne forskjellen mellom foreldre og andregenerasjonens minoritetsungdom. Orozco sine studier som er gjort rundt generasjons forskjeller, er utarbeidet i Amerika.

Førstehåndserfaring:

Førstegenerasjons innvandrere har etter sin oppvekst i sitt opprinnelsesland fått en førstehåndserfaring innen sitt lands og kulturs regler, normer, verdier, oppdragelse og skolegang. Dette er noe som kan skille seg en grad fra det nye landets kultur. Det vil si at de har erfaringer som ikke nødvendigvis har den samme betydningen i det nye samfunnet.

Men hvilken utfordring det kan være med små barn i et nytt og totalt fremmed samfunn, er det ingen tvil om. I tillegg til at man skal finne sin egen plass i det nye samfunnet, så skal man gi barna en fullverdig oppdragelse også. Carola og Marcelo Suarez Orozco (2002) har i sin bok "Children of Immigration" brukt begrepet "erfarings kart" (map of experience). Det er ut i fra et slikt erfarings kart, foreldre kan gi sine barn gode råd og en god oppdragelse som veiledere. Men hvordan skal man oppdra barn i et samfunn man ikke har noen erfaring i, der

ens egent kart er helt tomt. En vis og klok bestefar i sitt opprinnelses land vil i det nye samfunnet være uviten, og må henvende seg til sine barnebarn for hjelp, dette gjelder også foreldre. I en slik situasjon der man skal veilede sine barn, men selv er uvitne, vil nok autoriteten til foreldrene svekkes (S. Orozco 2002). På grunn av skolegang kan barna få et tettere innsyn på hva som er akseptabelt i den nye kulturen og det nye samfunnet og dermed bidra i sin egen oppdragelse, ved å veilede foreldrene sine. For foreldrene så kan ting som er normale i en oppdragelse i forhold til deres opprinnelige kultur, være uakseptable i den nye (S. Orozco 2002). De mangler erfaringer i det nye samfunnet som er viktige blant annet for foreldrerollen og barneoppdragelsen.

Frustrasjonen hos førstegenerasjons minoriteter kan starte allerede da de innser at de ikke lenger er så sterke i sin foreldre rolle, som de kanskje hadde vært i sitt opprinnelige land. Blant annet på grunn av mangel på dette erfarings kartet. Man kan nesten si det slik, at ” *the natural order of the world is reversed* ” (S. Orozco 2002: 90). De gamle lærer fra de yngre, og de som en gang var sterke i sin status, er i dag uvitne både i samfunnet og sitt egent hjem (S. Orozco 2002). Andre generasjonens minoriteter vil muligens ikke engang ha denne førstehåndserfaringen. Kun historier de har hørt fra foreldrene og reiser de har tatt for å besøke slekt vil være deres erfaringer.

Følelser:

Førstegenerasjonen vil muligens få en del følelsesladede erfaringer, når de flytter fra sitt hjemmeland. De må bryte opp, forlate noen og etablere seg på nytt. Noen ord som har blitt brukt av Suarez Orozco for å belyse innvandrings situasjonen er blant annet, hjelpløshet, desperasjon, stress og bekymring, men så avrunder de det hele med et ord og det er glede (S. Orozco 2002: 29) . For slik jeg ser på det så er det dette ønsket om glede, som kan være grunnen til at man velger å forlate sine kjære. Nemmelig for å gi seg selv og de rundt et bedre liv. Men kan denne følelsesladede erfaringen gjøre førstegenerasjonen emosjonelt svakere? Slik jeg tror så kan de lett knytte seg til forhold som minner dem om deres egne forlatte omstendigheter. Dette følelsesmessige båndet skiller første og andre generasjonen og kan påvirke følelsene til opprinnelses kulturen. I motsetning til førstegenerasjonen vil ikke

andregenerasjonen ha forhåndserfaring med slike følelser, ettersom at de er født og oppvokst i det landet de bor i.

Forpliktelser:

Denne reisen til et fremmedland innebærer en del forpliktelser. For mange så vil livssituasjonen være usikker hele livet, de vil pendle frem og tilbake mellom to land. Det vil alltid være ting som skal gjøres og tilrettelegges i de to hjemmelandene og det vil alltid kreves tilstedeværelse fra familiene, dette kan også føre til et faktor som ustabil økonomi (S. Orozco 2002).

De nye forpliktelsene i et nytt samfunn kan være en utfordring. Men det som kan være drivkraften gjennom den nye hverdagen er nok all optimismen, optimismen om å klare seg bra i det nye livet. Optimismen kan fungere som en drivkraft for å kunne se frem til et bedre liv. Sammenlignet med det livet de har forlatt, med en problemfylt hverdag, så er nok den nye situasjonen akseptabel.

Men har førstegenerasjonen forpliktelser ovenfor familien i opprinnelseslandet, som de har reist ifra, på en annen måte enn andregenerasjonen? Førstegenerasjonen må jobbe hardt å sende penger tilbake til familien for å kunne forsørge dem. Andregenerasjonen vil kanskje ikke ha disse forpliktelsene, ettersom at deres familie er i samme land som dem selv, og at situasjonen deres er en del annerledes. Relasjonen mellom de som er igjen i hjemmelandet og andregenerasjonen, vil kanskje ikke være så sterke, og dermed vil ansvars følelsen avta.

Språk:

Førstegenerasjonens førstespråk er som regel et annet enn det språket som blir brukt i landet de flytter til. De har brukt førstespråket i store deler av livet sitt og det kan dermed være vanskelig å lære et annet språk, for eksempel på grunn av manglende motivasjon eller muligheter. Andregenerasjonen blir tidlig utsatt for begge språk som for eksempel morsmålet og norsk, og dermed lærer de seg å forholde seg til begge. Siden barna lærer seg språket raskt

blir de ofte brukt som tolk og assistenter i mange situasjoner. De får mer ansvar enn et annet barn i deres alder ville ha fått (S. Orozco 2002).

Relasjoner:

Relasjoner som dannes til mennesker rundt i samfunnet kan også være ulike for begge generasjonene. Førstegenerasjonen kom utenfra og måtte starte sitt sosiale nettverk fra grunnen av. Nære relasjoner til mennesker med samme opprinnelse som dem selv, ville bety mye. Jeg tror denne type relasjoner ville hjelpe på ensomheten og gi en følelse av at man var nær sitt land. Men integrering ble også viktig for førstegenerasjonen, de vill ikke bli sett ned på ettersom at de var fra en annen kultur, og derfor var det viktig å få aksept fra det norske stor samfunnet. Mange dannet gode relasjoner til medlemmer fra majoritetsbefolkningen (S. Orozco 2002). Men andregenerasjonen de vokser opp i samfunnet innenfra, og danner relasjoner til folk med alle mulig slags bakgrunner. Det er kanskje lettere for andregenerasjons minoriteter å stolt si hvem de opprinnelig er, kanskje fordi det er et mer åpent syn på fremmede kulturer i dag. (S. Orozco 2002).

Disse faktorer som belyser første og andregenerasjonens minoriteters situasjon, vil jeg tro kan passe fint inn i norske forhold også.

En liten historie fra min egen erfaring:

I hyggelige sosiale sammenkomster i mitt hjem, når mine foreldre inviterer familie og venner, så har de ofte sittet og tenkt tilbake. De har dratt frem minner om deres hverdag, som for meg virker helt usanne. Situasjoner de har gått gjennom for å klare seg har vært utrolige. Men all den harde kampen blir i dag husket på en latterfull måte. De eldste i den andregenerasjonen kan fint sitte å fortelle om sine barndoms minner. Minner om at de måtte hjelpe til mye i husarbeidet og ute på arbeidsplassen, som en ekstra ressurs for å tjene penger. Det er et spesielt tilfelle jeg husker;

”Når det på skolen ble spurt hva man hadde gjort i sommerferien, så måtte man si det som det var, at man hadde brukt hele ferien på å plukke jordbær med foreldrene”.

2.2 Kultur:

En teori om kultur er relevant for min oppgave, tatt i betraktning jeg skriver om tokulturell oppvekst. Kulturelle forskjeller er i hovedsaken det som kan skiller generasjoner fra hverandre. Et individ fra den eldre generasjonen vil muligens ha andre synspunkter og meninger, enn et yngre individ, det er fristende å si her at deres kultur er ulik. Dette kan komme av den raskt endrende daglige situasjonen, med tanke på at vi beveger oss raskt mot et stadig mer moderne og teknologiske samfunn. Vi lever i dag i et samfunn som i løpet av de siste 20 årene har vært vitne til store forandringer.

Jeg vil videre nå først komme med en litt nærmere forståelse av begrepet kultur. For å kunne gjøre dette skal jeg presentere noen ulike definisjoner. Jeg vil særlig legge vekt på Arne Martin Klausen (1992) og Thomas Hylland Eriksens (2007) sin forståelse av kultur. jeg skal se på den kulturelle overføringsprosessen mellom to generasjoner, og samfunnets påvirkning på denne prosessen. Her vil jeg da ta utgangspunkt i og presenter Arne Martin Klausens modell.

2.2.1 Begrepet Kultur

Arne Martin Klausen (1992) hevder at utgangspunktet for begrepet kultur er det latinske verbet *colere*, dette verbet betyr å dyrke, bearbeide og pleie. I sin bok ”Kultur, mønster og kaos” forteller Arne Martin Klausen at begrepet kultur har blitt forstått på nærmere 160 forskjellige måter. Han definerer kultur slikt :

”De ideer, regler, normer, koder og symboler som et menneske overtar fra den forgående generasjonen, og som man forsøker å bringe videre – oftest noe forandret – til den neste generasjonen” (Klausen 1992: 27)

Thomas Hylland Eriksen sier at kultur er et komplisert ord som vanligvis betyr skikker, sedvaner og livsanskuelse som en gruppe mennesker har felles. Videre hevder han at kultur er noe man tilegner seg via erfaringer, det som er grunnmuren i kulturen kan ikke læres på skolebenken, den må erfares (Hylland Eriksen1998).

I en annen definisjon så sier Hylland Eriksen at kultur er det som gjør kommunikasjon mulig, her mener han at kulturen er de tankemønstrene, vanene og erfaringene som mennesker har felles og som faktisk gjør at vi kan forstå hverandre (Hylland Eriksen 2007).

Begge definisjonene av både Hylland Eriksen og Klausen har viktige budskap om kultur, men de kan skilles fra hverandre. Klausen vektlegger det historiske, overføringen fra en generasjon til en annen og at dette tradisjonelt er en vesentlig del av kulturen. Hylland Eriksens definisjon er mer opptatt av nåtiden og mulighet for gjensidig forståelse. Man kan si det slikt at de to er to ulike komplementære måter hvorved kultur skapes, defineres og videreføres (Hylland Eriksen 2007:61). Slik Hylland Eriksen hevder så kan Klausens forståelse sammenfattes i et begrep som røtter. Hylland Eriksen gir en nærmere forståelse av Klausens definisjon av kultur. Han sier at kultur i dette tilfellet kan anses som trygghet, historie og skjebnefellesskap, som ikke kan velges bort. Kulturen er en generasjons visdom, som videreføres, og vi alle står i bunnløs gjeld til våre foreldre. Den andre definisjonen som er Hylland Eriksens egen, vil han beskrive ved hjelp av begrepet impuls. Ifølge dette perspektivet på kultur så skapes kulturen dynamisk og fortløpende, den forandrer seg og er rettet mot fremtiden (Hylland Eriksen 2007).

Et eksempel som Hylland Eriksen tar for seg i sin bok ”Flerkulturell forståelse” (2007), kan kaste et litt klarer lys over disse definisjonene og skillet mellom dem. Han sier at dersom felles historie er sentralt for å ha felles kultur, vil da vår tids etniske nordmenn ha mer til felles med de nordmennene som bodde i Norge for flere hundre års siden, enn med minoriteter som lever her i dag.

Som barn er det samfunnet vi blir oppbrakt i det eneste som finnes for oss. I våre tanker er alle samfunn og kulturer i hele verden som vår egen (det er vår virkelighet), og den er felles for alle. Det er først når vi kommer i kontakt med andre samfunn og kulturer at vi forstår at det finnes flere ”virkeligheter”. Selv om det finnes forskjeller i ett samfunn, er det først når vi møter mennesker fra andre samfunn og kulturer at vi ser at deres ”objektive virkelighet” ikke står i samsvar med vår. Det vi ser på som normalt og naturlig, kan være helt unormalt og unaturlig i andre kulturer og samfunn (Sand, 1997). Minoritetsungdom vil gjennom oppveksten se forskjeller mellom deres opprinnelige kultur og den norske. Ting som er forbudt i deres hjem vil være akseptable på skolen, blant venner og lignende. Å kunne balansere mellom disse to virkelighetene, kan være en utfordring.

Kulturer er ikke ulike kun i forhold til forskjellige land og verdensdeler, men kultur er noe som kan være meget forskjellig innenfor et og samme samfunn, mellom generasjoner og mellom ulike sosiale grupper. Et eksempel for å knytte dette opp til min oppgave; første og andregenerasjons minoriteter.

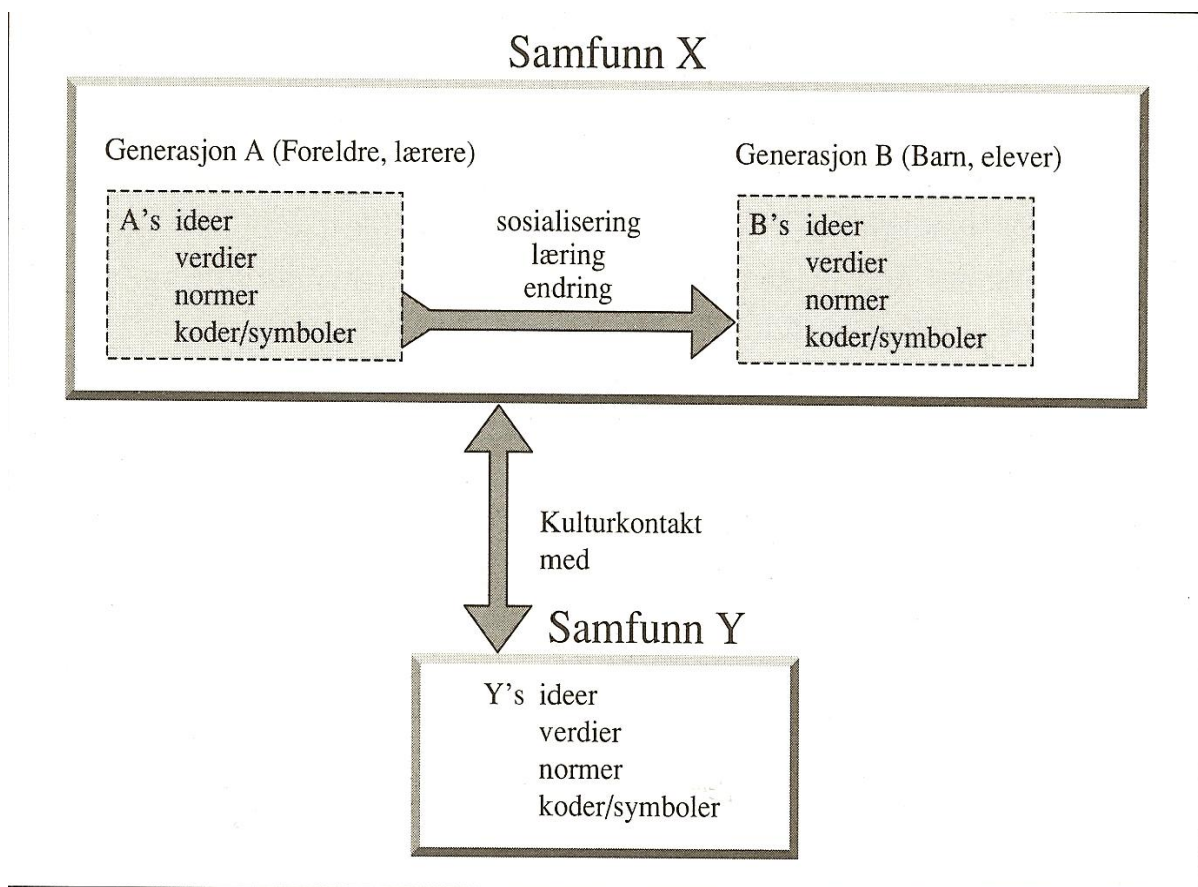
De har lik opprinnelig kultur, men forståelsen av den vil være ulik. Dette kan skyldes på et mer moderne samfunn og blant annet at andregenerasjonen vil ha en litt annen forståelse av foreldrenes kultur, siden deres oppvekst er i et annet samfunn. Førstegenerasjonen tar med seg kulturelle verdier og erfaringer fra sitt opprinnelses land. Gjennom prosessen for å videre føre denne kulturen til den neste generasjonen vil mye forandre seg, dette kan være fordi at atmosfæren, samfunnet og miljøet er forskjellig. Andregenerasjonen vil ikke få den samme innflytelsen av sin opprinnelige kultur som sine foreldre har. Og la oss ikke glemme de kulturelle verdiene fra majoritets samfunnet, som igjen vil påvirke denne kulturelle overføringsprosessen

Slik Klausen hevder så vil kultur videre føres fra en generasjon til en annen. Med dette forstår jeg at andregenerasjons minoriteter tilegner seg de opprinnelige kulturelle verdiene fra sine foreldre. Når det gjelder tilegnelsen av den norske kultur og tradisjoner, så kan Hylland Eriksens påstand om at kultur er noe man får via erfaring, gi mening. Minoritetsungdom tilegner seg norske kulturelle verdier gjennom de erfaringer de gjør i det norske samfunnet. Jeg skal nå videre se litt nærmere på denne overføringsprosessen mellom foreldre og barn.

2.2.2 Den kulturelle overføringsprosessen:

Kultur overføring skjer via sosialiseringprosessen, i en slik prosess kan kulturen til en viss grad forandre seg. Denne endringen skjer gjennom kontakt med andre samfunn og ved indre spenninger som kan bidra til forandring. Med indre spenning så kan man si generasjonsmotsetninger, der den yngste generasjonen har egne ideer om ting. I det moderne samfunnet vil denne motsetningen være større enn i tradisjonelle samfunn, man kan gi denne spenningen navnet ungdomskultur, hevder Klaus.

Arne Martin Klausen (1992) presentere en modell, nettopp om denne kulturoverføringen, i sin bok.

Figur s. 29 (Klausen 1992)

Generasjon a har noen ideer om virkeligheten, disse ideene kan bli så vesentlige at de så å si omdannes til verdier (noen verdier er umålbare og absolutte, de kan ikke settes opp mot hverandre i dagliglivet). Enkelte verdier blir sett på som veldig vesentlige for samfunnet og blir nedfelt i det vi kaller normer. Normer kan ses på som regler en må følge i et samfunn. Disse begrepene utgjør grunnmuren i kultur (Klausen 1992).

Den eldre generasjonen har ideer, verdier, normer og koder om sin kultur som de gir videre til den neste generasjonen via oppdragelsen. Den yngre generasjonen tar til seg disse, men har allerede sine egne ideer og verdier, disse kan ha blitt skapt i møte med et nytt moderne samfunn som den eldre generasjonen ikke kjenner godt til. En blanding av disse ideene og verdiene kan utvikle en ny kultur. For eksempel så vil førstegenerasjons minoriteter videre føre sine kulturelle verdier til sin neste generasjon. Men andregenerasjons minoritetsungdom

som vokser opp i Norge, vil allerede ha noen kulturelle verdier som de får i møtet med det norske samfunnet. De norske kulturelle verdiene vil påvirke de kulturelle verdiene andregenerasjons minoritetsungdom får fra sine foreldre.

Anton Hoem sier at kulturen er sosialiseringens innhold (Hoem 1978). Med dette forstår jeg at en sosialisering prosess vil være rik på kultur. Når man sosialiserer seg benytter man seg av et språk, kroppsspråk og holdninger som alle er representanter for en kultur. Kultur og sosialisering er i relasjon med hverandre, og er avhengig av hverandre for å kunne ta plass.

2.3 Sosialisering:

Sosialisering er noe som foregår i de fleste samfunn og er derfor en viktig del av min oppgave. Man kan si at minoritetsungdom har en dobbel sosialisering, i forhold til at de vokser opp i to kulturer. De vil få ulike sosiale ferdigheter både fra foreldrenes opprinnelige samfunn og det norske samfunnet.

I denne delen skal jeg se litt nærmere på sosialisering og hvordan den kan forstås.

Hovedteorien vil være Anton Hoem sin sosialisering teori, der jeg tar for meg Hoems samfunnsfordeling, hans to sosialisering former og sosialisering prosessen/modellen han fremstiller i sin bok ” *Sosialisering – en teoretisk og empirisk modellutvikling* ” (1978).

Sosialisering er et ganske sentralt begrep når man skal se nærmere på visse gruppers situasjon i samfunnet. Jeg har derfor valgt å gå dypere inn i sosialisering teorien. Når man skal se nærmere på sosialisering prosessen, så finnes det ulike teorier man kan bruke. Men Anton Hoem sin teori passer i følge meg best til den problematikken jeg tar for meg. Hoem sin teori blir også brukt av andre forfattere som for eksempel Therese sand, blant annet for å sette lys over tema som berører minoriteter.

Men aller først en nærmere forståelse av begrepet sosialisering.

I folkelig tale blir sosialisering brukt som det å bli og være en del av samfunnet og kulturen. Begrepet sosialisering kan bli forstått på ulike måter men her er først en definisjon:

”I alle samfunn finnes det mer eller mindre bevisste måter å føre nye medlemmer inn i samfunnets kultur på slik at de tilegner seg kunnskaper, normer for adferd og verdier. Samhandling med andre mennesker gjør at barnet gradvis vokser inn i kulturen, gjør den til sin egen og dermed blir en del av samfunnet. I denne prosessen er barnet ikke bare en passiv mottaker, men er aktivt med på både å tilegne seg og å påvirke samfunnets normer.” (Sand, 1997:20)

Hvis vi ser på sosialiseringen som normer, ideer og regler som vi overtar fra våre eldre, gjør dem til våre egne, for så å videre føre dem til neste generasjon, kan vi forstå når Anton Hoem sier at ”... kulturen er sosialiseringens innhold” (Hoem 1978). Sosialiseringen vil bidra med å overføre kulturelle verdier, fra den ene generasjonen til den andre. Sosialisering prosessen kan bli sett på som en gjensidig overføringsprosess, her vil alle som er involvert i prosessen bli påvirket (Larsen 2004). For eksempel vil andregenerasjons minoritetsungdom tilegne seg kulturelle verdier og normer fra sine eldre. Er det slik at denne plikten ved å videreføre sin kultur til de yngre, forsterkes hos førstegenerasjonen, fordi det norske storsamfunnet rundt har andre kulturelle verdier? Og faren for å miste sine verdier blir større hos den eldre generasjonen, bosatt i et annet land. Ved å tiltrekke de yngre til sine sosiale omkretser, kan man si at kulturen videreføres fra førstegenerasjonen. Sosialiseringen kan ses som en gjensidig overføringsprosess også i dette tilfellet. Der hvor den yngre generasjonen samtidig som de tilegner seg kulturelle verdier, også gir i fra seg noen fra det etniske samfunnet. De integrerer sine eldre inn i det etniske samfunnet. I denne overføringsprosessen så tilegner man seg noe, men samtidig gir noe også.

Vi blir sosialisert med omverdenen gjennom samvær med familien, venner og naboer, denne sosialisering prosessen vil foregå hele livet. I løpet av denne prosessen tilegner man seg en god del læring, læren om de rette normer og verdier, forskjellen på rett og galt, skillet mellom det farlige og ufarlige, denne lærdommen vil gi oss all kunnskap om å kunne mestre de forskjellige oppgavene og rollene i samfunn vi lever i (Sand 2008).

Hoem (1978) sin oppdeling av samfunn og hans skille mellom to typer sosialisering, kan brukes for å drøfte enkelte minoriteters situasjon i Norge. Hoem ser nærmere på samer som minoriteter i Norge og deres situasjon. Han tar for seg samenes sosialisering prosess inn i skolen og storsamfunnet. Enkelte minoritetsgrupper i dag, kan befinne seg i samme situasjon som samene en gang gjorde. Med forskjellige verdier og normer som de har fra sitt samfunn,

skal de tilpasse seg i et annet samfunn, og fungere etter deres regler. Derfor vil det bli spennende å drøfte deres situasjon ut i fra en slik teori.

2.3.1 Anton Hoem sin sosialiseringsteori:

I sin bok *Sosialisering – en teoretisk og empirisk modellutvikling* (1978), har Anton Hoem brukt sosialisering som en samlet faglig benevnelse av menneskelig og samfunnsmessige sammenhenger, erfaringer, kunnskapsmessig produksjon og kunnskapsformidling. Han understreker at kunnskapsoverføring er et sosialt fenomen. En sosial situasjon vil si en situasjon der hvor man er i kontakt med andre på en eller annen måte, en slik prosess vil bidra til overføring av kunnskap. Det er her da fullt mulig at man via samtaler eller andre samspill overfører noe til den/ de andre personene (Hoem 1978).

Det han ønsker å fortelle med sin teori er at det er de samme forholdene som bestemmer utfallet av sosialiseringen uansett om en leker, går på skole eller er i arbeid. Dette fordi du er i kontakt med andre mennesker via lek og arbeid, da skapes det sosialisering (Hoem 1978).

Anton Hoem legger stor vekt på samfunnets oppgave innen sosialiseringprosessen, han mener at det foregår ulik sosialisering innen ulike samfunn. Dette skal jeg se nærmere på nå – samfunnsoppdelingen og de ulike sosialiserings formene.

2.3.2 Samfunnsoppdelingen:

Samfunnsoppdeling har lenge vært av interesse for forskere, dette kan man se fordi det har lenge blitt gitt forskjellige begreper til ulike samfunn. Utviklingen i de norske samfunnsfordelingene gikk fra rurale til urbane samfunn. Som igjen fikk nye begrep og ble kalt lokalsamfunn og storsamfunn (Hoem 1978).

Norske sosialantropologer har latt seg påvirke av noen teorier, blant annet Emil Durkheims teori (1966) i Hoem. Han presenterer ulike samfunnsformer gjennom ulike former for solidaritet som binder menneskene i et samfunn sammen. Durkheim betegner dette som mekanisk og organisk solidaritet (Hoem 1978).

Hoem (1978) viser til den tyske sosiologen Ferdinand Tonnies sin oppdeling av samfunnet. Tonnies beskriver to ulike kategorier for menneskelige forhold basert på hva slags bånd som knytter menneskene sammen i de to ulike samfunnstypene Gemeinschaft og Geselleschaft.

Gemeinschaft er et tysk ord for fellesskap. I dette samfunnet vil man finn følelsesmessig dybde, moralsk fellesskap, sosialt samhold og kontinuitet i tid. Dette er den eldste samfunnsformen, og her vil hele mennesket bli stimulert og samfunnet ivaretar utfoldelsesmuligheten for de kvaliteter mennesket måtte besitte (Hoem1978). Dette samfunnet vil preges av nære følelsesmessige bånd, helst mellom familie medlemmer og nære venner. Videre mener Tonnis at denne type bånd karakteriserer det tradisjonelle samfunnet. I samfunn som Gemeinschaft er det den sosiale kraften og sympatien som holder mennesker sammen.

Imens Gemeinschaft kan ses på som det tradisjonelle samfunnet, vil det moderne og det nye samfunnet i større grad preges av Gesellschaft. I denne samfunnsformen så vil man blant annet finne formell organisasjoner. Gesellschaft er det tyske ord for selskap og er en teoretisk idealtipe for moderne samfunn. I denne samfunnsformen vil man finne løse og upersonlige bånd mellom mennesker og menneskelige forhold er basert på økonomiske goder.

Anton Hoem (1978) deler inn samfunnet i to ulike former, det enkle og det komplekse. Det enkle samfunnet blir ofte definert som lokalsamfunnet, ens lokalemiljø. Det omfatter samfunnet man vokser opp i og lever innenfor som barn og ungdom. Det enkle samfunnet vil påvirke en med sin lokale viten og kunnskap, noe et individ vil tilegne seg gjennom oppveksten. Så lenge et individ kjenner til alle verdier og regler innenfor et slikt samfunn, vil det føle seg selvstendig. Dette er fordi funksjonen og systemet av samfunnet er godt kjent for individet. Et individ vil få tilhørighet til samfunnet, ved å følge dets normer. Et slikt samfunn vil kunne bidra til å skape grunnlag for et individs identitet (Hoem 1978).

Slike samfunn må ikke være for store, de må være oversiktlige og kunne gi opphav til felles interesser til alle som er medlemmer av dette samfunnet. Videre nevner Hoem at det ligger en immateriell gevinst i det enkle samfunnet, det du ender opp med å beholde er ikke av noen materialistisk art, men verdier for resten av livet. Denne gevinsten må ses som forutsetninger for stimulering av hele mennesket, forutsetninger som fysisk miljø, felles goder og demokratisk stabilitet (Hoem 1978). Det enkle samfunnet er mer eller mindre

selvopprettet av den lokalbefolkningen som befinner seg i det. De bestemmer samfunnets kvalitet, fordi de kjenner det lokale klimaet, landskapet og næringslivet best.

Den andre samfunnsformen Hoem tar for seg karakteriserer han med bymessighet og størrelse, dette samfunnet kalles for det komplekse samfunnet (Hoem 1978). I motsetning til det enkle samfunnet vil det foregå en segmentering i det komplekse. Her er samfunnet delt inn i flere forskjellige sektorer. Eksempel på de ulike sektorer som finnes i et kompleks samfunn er: sosialektor, miljøsektor, utdannelsessektor, industrisektor og andre administrative enheter (Hoem 1978). Disse sektorene er igjen delt inn i flere andre sektorer, som alle har viktige oppgaver i forhold til samfunnet.

Videre beskriver Hoem et viktig skille mellom det enkle og det komplekse samfunnet. For å kunne bidra og bli akseptert i det komplekse samfunnet, må man tilegne seg en spesiell type kunnskap. En kunnskap som stadig reproduseres. Det kan være i forhold til jobb i en av sektorene, eller en utdanning av en eller annen art, som skal bidra til å hjelpe en i yrkessammenheng. I det komplekse samfunnet vil kunnskapen som skal tilegnes i forhold til yrkesopplæringen, bli gitt i andre sektorer i dette samfunnet. For eksempel for å kunne jobbe i en sektor i det komplekse samfunnet må individet gjennom utdanningssektoren (Hoem 1978).

I det enkle samfunnet derimot tilegner man seg den kunnskapen som trengs for å kunne passe inn, gjennom oppveksten. Etersom man blir eldre blir man i bedre stand til å klare seg i det enkle samfunnet, ut i fra de erfaringene man har fått. Oppdragelsen en får vil innholde kulturelle verdier, som individet kan ta med seg videre og få bruk for gjennom hele livet. Denne type kunnskap gir det enkle samfunnet.

Det komplekse samfunnet vil også gi individet mulighet for en sosial og faglig utvikling, i forhold til kunnskapen som tilegnes. Den faglige og miljømessige påvirkningen er ikke rettet mot hele individet, og vil derfor kun påvirke deler ved individet. I et slikt tilfelle vil også sosialiseringen påvirkes, men i motsetning til det enkle samfunnet, vil påvirkningen her kun være av kortvarige karakter, mener Hoem (1978). Denne sosialiseringen vil kun bli brukt i forhold til det komplekse samfunnet og kun til det spesifikke yrket. Erfaringen man gjør i det komplekse samfunnet i forhold til tilegnelse av kunnskap, inkluderer ikke hele individet, men bidrar med å gi en viss kunnskap i forhold til det konkrete yrket/ målet.

Siden den yrkesmessige kunnskapen som en tilegner seg i det komplekse samfunnet er så konkret, blir den dermed sett på som en litt begrenset kunnskap, sammenlignet med kunnskap i det enkle samfunnet. Erfaringer en gjør og kunnskap en tilegner seg i det enkle samfunnet, vil ikke bli gitt til individet for å oppnå en ting eller et yrke, men bidra til å danne individet. Den kunnskapen man får tilgang til i det komplekse samfunnet, vil kunne byttes mot en annen kunnskap for å kunne fungere, alt ettersom hvor man beveger seg til. Man ser på det komplekse samfunnet som en sekundær gruppe (Hoem 1978). En gruppe som vil bety mye i et individs liv, men begrenset.

2.3.3 Ulike sosialiseringstyper:

Et individ vil vanligvis gjennom livets løp sosialiseres i både enkle og komplekse samfunn. Sosialiseringen som befinner seg innenfor de ulike samfunnene er også av ulik art. Slik Anton Hoem (1978) deler det inn er sosialisering både formell og uformell. Den formelle sosialiseringen er som regel den sekundære sosialiseringen som vil ta plass i en formell situasjon, eller i institusjoner utenfor hjemmet. Den uformelle sosialiseringen kan ses på som den sosialiseringen som foregår med ens primære gruppe. I den uformelle sosialiseringens prosessen vil ferdigheter og kunnskap videreføres til individet via familie og venner.

Uformell sosialisering:

Sosialiseringens form som for det meste eksisterer i det enkle samfunnet, vil kjennetegnes som uformell sosialisering. Dette vil skje for det meste med din primære gruppe, som familie og venner. Individets ferdigheter vil i dette samfunnet utvikles i forhold til bestemte kulturelle verdier (Hoem 1978).

Fordi det lokale samfunnet lukker seg rundt barnet som et beskyttet filter, vil barnet utvikle seg slik det ønskes. Familien vil fungere som et skjold rundt barnet som kun slipper inn den kunnskapen som de ønsker. Barnet vil kun få den kunnskapen som det er meningen at det skal tilegne seg i det enkle samfunnet. Men alt barnet tilegner seg vil gi det en mening, ettersom at det gjenspeiler samfunnet barnet vokser opp i (Hoem 1978).

I enkelte enkle samfunn kunne man kontrollere og påvirke sosialiseringen i den retningen man ønsket. Eksempelvis tar Hoem for seg det samiske samfunnet, der et hvert barn fikk en fadder og navnbror. Disse skulle bidra i oppdragelsen, og være gode forbilder. Via slike tradisjoner hadde familien og slekten mulighet til å forme identiteten til barnet, på denne måten var sosialiseringen av barnet bestemt av ytre forhold i det enkle samiske samfunnet. I samfunn som har en adgang til stimulering og eksponering av hele mennesket, vil nødvendigvis de fleste relasjoner være preget av fortrolighet, følelsesmessig dybde, sosialt samhold og blant annet kontinuitet (Hoem 1978). Man kan si det slik at emosjonell tilknytning og tillit til hverandre er viktig i slike samfunn, hvis man skal la deg påvirkes av andre.

Formell sosialisering:

Sosialiseringsformen i det komplekse samfunnet kan anses å være formell. Her er påvirkningen fra familien eller individets primære gruppe litt begrenset. I det komplekse samfunnet vil individet møte personer og påvirkninger utenat foreldrene har kontroll over dette. I stedet for å kontrollere rammebetingelsene og miljøet som barnet sosialiserer seg i, kontrolleres barnets atferd. Barnet blir kontrollert av foreldrene, hver eneste handling skal overvåkes, samtidig som idealet om det handlekraftige, selvstendige individet blir gjort gjeldene (Hoem 1978:37). Alle ønsker å oppdra et annet individ slik at det får utviklet seg fult til et selvstendig menneske, men betingelser eksisterer også. En slik kontroll av den sosiale utviklingen, kan medføre hinder for barnets identitets utvikling, mener Hoem.

Det kan eksistere en uformell sosialisering i det komplekse samfunnet også, blant kollegaer på jobben eller lærere og elever. Det er mulighet for at denne sosialiseringen tar plass i det komplekse samfunnet også, men kun i enkelte deler av de ulike sektorene. Den uformelle sosialiseringen vil ikke skje i forhold til det hele komplekse samfunnet, slik den gjorde i det enkle samfunnet, men bare i deler av det komplekse samfunnet (Hoem 1978).

2.3.4 Sosialiseringmodellen:

I Anton Hoem (1978) sin sosialisering modell blir det presentert fire typer sosialisering. Han mener at det er betingelser for at ulike sosialiseringstyper finner sted i for eksempel skolen og samfunnet. Disse er sosialisering som blir forsterket, svekket, gjenskapt og sosialisering som ikke tar plass i det hele tatt. Det er her viktig å understreke at de ulike sosialiseringstypene kan utforme ulike typer identiteter. Therese Sand (2008) har tatt for seg Anton Hoems sosialisering modell på en litt annerledes måte. Hun har sett på de fire sosialiseringstypene ut i fra minoriteters situasjon. Hvordan vil for eksempel deres sosialisering forsterkes, re skapes eller skjermes, når de vokser opp i to samfunn. Denne teorien er viktig for min oppgave og den videre diskusjonen. Videre nå skal jeg se nærmere på betingelsene Hoem setter for disse sosialiseringstypene og samtidig presentere Sand sine tanker.

Den første sosialiseringstypen Hoem presenterer er den forsterkende sosialisering, her burde de verdi bundne faktorene i skolen virke identitets skapende, det burde eksistere verdifelleskap mellom skole og hjem. Og det burde eksistere interesse fellesskap mellom skole og hjem. For å utdype det nærmere så vil det her si at om det eksisterer samme verdier i skole og hjem så vil individets sosialisering forsterkes. Individet vil da føle kjennskap til skolen om de bygger på de samme verdiene som hjemme (Hoem 1978).

Sand sine tanker om den forsterkende sosialiseringen er i forhold til de to samfunn minoritetsungdom vokser opp i. Om den (nye) sosialiseringen man møter i det norske samfunnet bygger på de samme verdiene som den (første) sosialiseringen i hjemmet gjør, vil den nye sosialiseringen virke forsterkende for den minoritetsspråklige. Dersom det eksisterer like verdier i begge samfunn, vil minoritetsungdom lett kunne sosialisere i disse uten at det oppstår noen spesielle hindringer.

Videre så har Hoem tatt for seg noe som heter De- sosialisering, og dette kan skjer dersom de verdi bundne faktorene ikke virker identitets skapende. At det eksisterer redskapsfaktorer som får en instrumentell funksjon, at det er verdi konflikt mellom skole og hjem og det er interesse fellesskap mellom skole og hjem. I dette tilfellet så vil det ikke eksistere noen like verdier mellom skole og hjemmet. Men de har begge like intensjoner, å utdanne barnet og derfor er interessen den samme. Resultatet her kan da bli at tidlig sosialisering svekkes (Hoem 1978).

Dersom verdiene i de to samfunnene ikke samsvarer med hverandre, vil det da oppstå en verdikonflikt. Selv om verdiene ikke samsvarer med hverandre kan det allikevel være et interessefelleskap. Dette kan føre til at barnet blir de-sosialisert fra sin etniske kultur, og re-sosialisert inn i den nye kulturen. Her vil det si at den første sosialiseringen vil få mindre betydning og den nye mer. Eksempelvis kan dette skje dersom foreldrene er enig med storsamfunnet om at barnet må få seg en utdanning, men er uenige i hvordan dette skal foregå. Dersom barnet er blitt oppdratt til å tenke at samvær med det andre kjønn ikke er bra, vil det stride mot storsamfunnets verdier, da de på skolen blir satt i samme klasser. Denne striden kan føre til at barnet tar et opprør med foreldrene om deres verdier, noe som igjen kan skape store konflikter for barnet på både det indre og det ytre plan (Sand 2008).

Den tredje typen sosialisering som nevnes er Re- sosialisering (det vil si gjenskapende sosialisering). Dette kan skje ved at verdi bundne faktorer i skolen virker identitets skapende, at det oppstår verdi konflikt mellom skolen og hjem, og at det er interessefelleskap mellom skole og hjem. Samtidig så foregår det en de- sosialisering. I dette tilfellet vil interessen være lik mellom skolen og hjemmet, imens verdiene vil være i konflikt. Som da vil resulterer til at det vil være mulighet for at det foregår en ny sosialisering hos individet (Hoem 1978).

Minoritetsungdom kan gjøre opprør hjemme pga. forskjell i verdier som i eksempelet overfor, og stadig skape større distanse mellom seg og den opprinnelige kulturen som følges hjemmets. (Individet kan de-sosialisere seg men uten å re-sosialisere seg). Dette vil si at Minoritetsungdommen tar avstand fra sin etniske kultur, uten å ta til seg det nye samfunnets kulturelle normer og verdier. Dermed kan følelsene og tilhørighet til sin etniske kultur eller til storsamfunnets kultur svekkes (Sand 2008).

Aller sist så har vi det punktet som kalles for ikke sosialisering, dette vil skje hvis de verdi bundne faktorene ikke virker identitets skapende, det er verdikonflikt mellom skole og hjem og at det er interesse konflikt mellom skole og hjem. Her vil da tidligere sosialisering forbli uforandret(Hoem 1978) .

Sand mener at om det er både verdi- og interessekonflikt mellom de to samfunnene og kulturene, kan det føre til en skjermet sosialisering. Barnet kan da føle at det nye samfunnet

og kulturen ikke gir han/ hun noen mening da den føles fremmed, og kan dermed oppleve å ikke bli sosialisert inn i det nye.

Minoritetsspråklige må forholde seg til to kulturer og samfunn, storsamfunnets og hjemlandet. Som barn blir de sosialisert inn i foreldrenes kultur, med deres normer og verdier. Senere gjennom skolegangen, når de kommer i kontakt med storsamfunnet, må de igjen sosialiseres inn i dette samfunnet, med dets normer og verdier. Som de da vil tilegne seg litt etter litt, siden foreldrenes kultur vil ha en større påvirkning. Tilegnelse av begge samfunns verdier og normer må til slik at de kan fungere som fullverdige mennesker i begge samfunn og kulturer (Sand 2008). Dette kan ses i forhold til det enkle og det komplekse samfunnet. Den sosialiseringen som foretar seg i foreldrenes samfunn med påvirkninger fra deres opprinnelige kultur kan forstås som sosialisering i det enkle samfunnet. Men kan sosialiseringen i storsamfunnet, det samfunnet individet kommer i kontakt med senere, forstås som det komplekse?

Måten individet reagerer og sosialiserer seg på er veldig individuelt. Det er uansett viktig for hver enkelte av oss å føle aksept og tilhørighet. Hvor vi finner denne tilhørigheten og aksepten er mye forankret i hvordan vi klarer å forholde oss til samfunnets, kulturens, gruppens og familiens verdier, normer og regler. Klarer de minoritetsspråklige å følge disse i begge samfunn de er en del av, vil de være tokulturelle (Sand, 2008). De må lære seg å kunne vite i hvilket samfunn og kultur de skal bruke hvilke koder, symboler og gester. Klarer de det vil de kunne oppleve "den gode situasjon". En situasjon der de vil føle seg hjemme i begge samfunn. Dersom de ikke klarer dette vil de kunne føle at de må velge hvilket samfunn og kultur de vil følge, noe som kan føre til identitetsproblemer (Sand 2008). Prosessene i sosialiseringsforløpet er med på å påvirke identitetsdannelsen, da de har med den minoritetsspråkliges følelse av tilhørighet å gjøre. Identitet er et annet begrep, som kultur, som knytter seg strekt til sosialisering.

2.4 Identitet:

Vi internaliserer holdninger til de andre i samfunnet og kulturen vår, i løpet av sosialiseringprosessen, og på denne måten finner vi også vår egen plass i samfunnet. Den samhandlingen vi har med andre og det at vi sammenligner oss og mottar reaksjoner, er blant annet med på å utforme vårt eget syn på oss selv. *"Vår identitet formes både ved at vi opplever og bedømmer oss selv, og ved at andre tilskriver oss egenskaper"* (Sand, 1997:23).

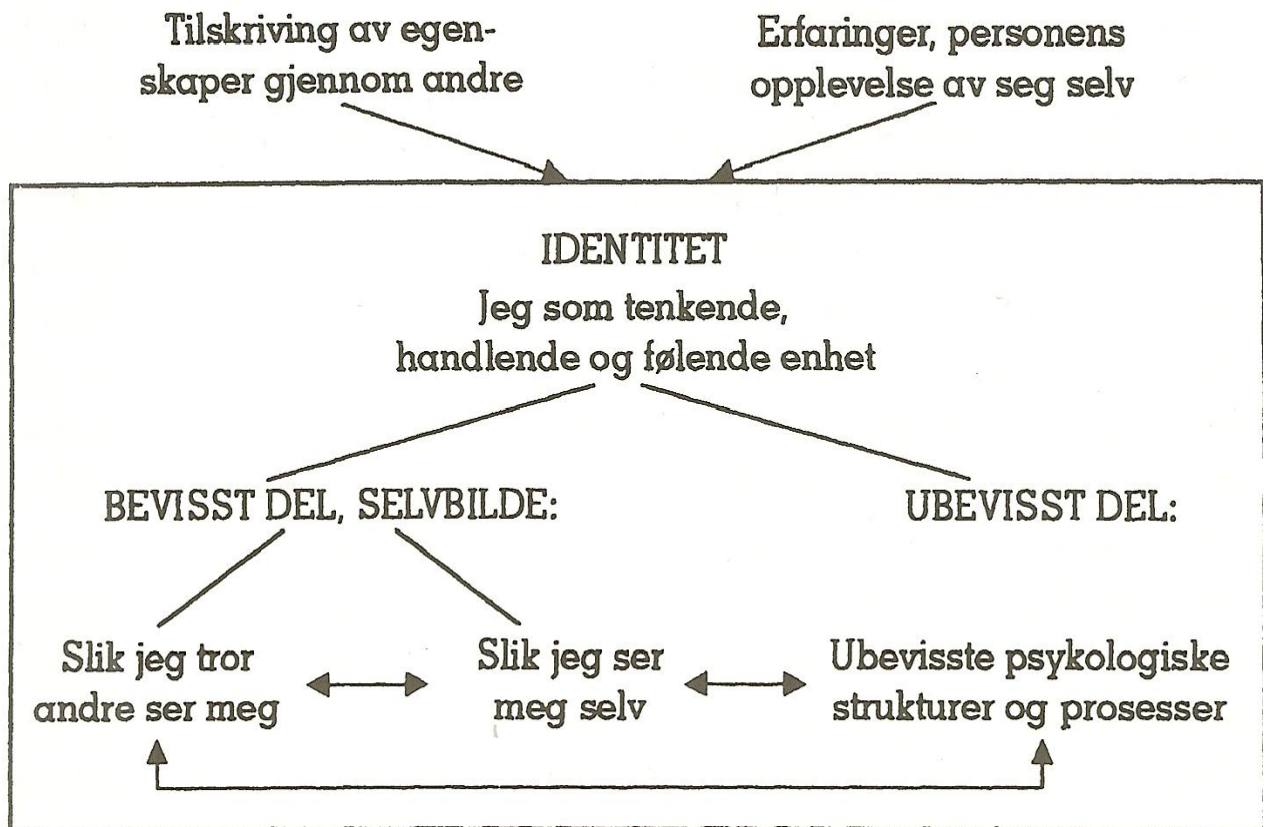
Begrepet *identitet* kan brukes i forskjellige betydninger, det kan bety en persons tilhørighet med tanke på det sosiale navnet, kjønn, alder og nasjonalitet (Sand 1997). I en annen betydning kan det være de moralske, fysiske og psykiske egenskaper man blir tildelt av andre som blir betegnet. Det kan også bety ens egen subjektive opplevelse av seg selv, den sistnevnte kan anses som å være en viktig betydning av begrepet identitet (Sand 1997). Det er andre begrep som faller inn under begrepet identitet, som for eksempel selvet. Begrepet *selv* er det som brukes mest for å forklare helheten av de opplevde og tilskrevne egenskapene en person danner seg. Disse to begrepene, identitet og selvet er de som kan beskrive hvordan vi som personer blir oppfattet av samfunnet og omverdenen, fordi hva andre individ mener om en, vil påvirke dens eget syn på seg selv og danne en identitet. (Sand, 1997).

Videre nå skal jeg se nærmere på fire identitets forhold, disse er: Identitetsdannelse, del identitet, gruppeidentitet og etnisk. Teoretikere jeg har valgt å bruke for å belyse begrepet identitet er George Herbert Mead og Therese Sand. Jeg har valgt å bruke Mead, fordi han er blant de sentrale teoretikere når det gjelder identitet. Therese Sand er viktig fordi hun tar for seg minoriteters identitetskonflikt, som da er veldig relevant for min oppgave. Aller først nå så skal jeg redegjøre for identitetsdannelsen.

2.4.1 Identitetsdannelse:

Identitetsdannelse kan anses som en del av sosialiseringprosessen, der hvor samfunnet og den kulturen barnet blir født inn i er med på å forme og avgjøre barnets identitet og barnets oppfatning av seg selv. Det forventes at barnet tilegner seg og mestrer det de tidligere generasjonen har tilegnet seg, gjort til sitt eget og kategorisert i det samme samfunnet, før barnet ble født. Denne interaksjonen skjer noe bevisst og ubevisst, og hjelper barnet med å

forstå hvilken plass det har i samfunnet, hvordan det blir oppfattet av de andre i samfunnet og hvem det selv er (Sand 2008). En modell av Therese Sand, som illustrere identitetsdannelses prosessen:

Figur 1 s. 30 (Sand 2008).

George Herbert Mead snakker om *selvet* for å beskrive denne prosessen, i sin bok "Sindet, Selvet og Samfundet" (2005). Dannelsen av selvet er viktig hos Mead. Denne skjer gjennom en prosess der individet oppfatter seg selv via andres reaksjoner. *Selvet* oppstår i interaksjon med andre. Han sier at tilbakemeldinger individet får fra samfunnet rundt, danner et grunnlag for *selvet*, som vokser gjennom et samspill med andre mennesker. Han mener at barnet først tar til seg de forskjellige holdningene menneskene i samfunnet har overfor hverandre og barnet, samfunnets normer og verdier, og internaliserer dem, for så å gjøre dem til sine egne. Ved å ta til seg de andres reaksjoner og ved å sammenligne seg selv med de andre i

samfunnet i forhold til dets normer, vil barnet danne et bilde av seg selv og danne seg sin egen identitet. Alt det barnet har tatt til seg i løpet av denne prosessen er ved å sammenligne seg selv med de andre medlemmene i samfunnet. Derfor er den identiteten, det selvbildet, barnet har tilegnet seg kun relatert til det samfunnet barnet har vokst opp i. Normer og verdier i andre samfunn og kulturer vil da kunne være annerledes fra det barnet vokste opp i.

I følge Mead så kan man skille mellom den overnevnte delen av tilegnelsen av *selvet* i to punkter, den første er basert på den måten individet selv oppfatter og reflekterer over seg selv på – den subjektive, den andre er samfunnets normer og måten de oppfatter individet på – den objektive, Sammen danner disse helheten av identitetsdannelsen.

Mead deler inn *selvet* inn i to faser, ”I” (jeg) og ”Me” (meg) (Mead 2005) ”Jeg” er det subjektive, individets reaksjon på holdningene til de andre i samfunnet. ”Jeg” kan ses på som den handlende delen ved selvet til individet, det er denne delen som står for initiativet man tar. ”Jeg” er individets reaksjon på holdninger til andre mennesker i samfunnet. ”Meg er det objektive, ved selvet. I denne fasen vil individet beskrive seg selv, ikke kun med egne meninger men også via andres vurderinger av det. ”Meg” er de organiserte holdningene til individet slik det selv oppfatter dem. ”Meg” kan rettlede oss til det som er riktig og moralsk å gjøre. Samfunnets normer og verdier vil hjelpe individet med å reflektere over seg selv, det vil kunne se på seg selv utenifra, og forstå hvilke endringer som må til i ”jeg”. Dermed blir ”jeg” gjort om til ”meg” da individet blir sosialt bevisst på seg selv. Dette fordi det ser på seg selv og sine handlinger, ”meg” med samfunnets holdninger, og reagerer på dem med ”jeg” sine reaksjoner (Mead 2005).

Med andre ord ser du på den handlingen du utfører, eller den personen du er, med samfunnets normer for riktig og galt, bra og dårlig, pen og stygg, tynn og tykk, og danner en positiv eller negativ følelse for handlingen/ deg selv (Mead 2005).

Georg Mead sier at vi danner oss en oppfatning av oss selv som objekter fordi vi virkelig er opptatte av hvordan andre vil reagere på oss (Mead 2005):

2.4.2 Del identitet:

Et individ vil i løpet av livet innta mange forskjellige roller på bakgrunn av ens status og innpass i samfunnet. Disse rollene forandrer seg over tid og vil ikke kunne definere deg som person resten av livet. Som liten vil en være en datter eller sønn, en vil også kunne gjenkjenne seg som søsken. Statusen og identiteten vil endre seg med alderen, da en begynner å delta i institusjoner i samfunnet, som skolen. De rollene og identitene man tilegner seg blir delt inn i del identitet, da de kun sier noe om din nåværende og flyktige status i samfunnet. Man er en elev inntil man blir student, også er man en student inntil man blir en ansatt (Sand 2008).

Berger og Luckmann kaller disse del identitetene for primære og sekundære identiteter. Den primære identiteten blir til gjennom primærsosialisering i de første leveårene. Med primær identitet så kan det menes, en datter eller sønn. Denne type identitet sitter dypt i individets status. Den sekundære identiteten kommer senere i livet og er lett foranderlig, i forhold til den primære. Sekundær identitet kommer via den sekundære sosialiseringprosessen.

Dette er noe Therese Sand ikke sier seg enig i. Ifølge henne så fins det et mer helhetlig syn på identitetene, og alle deler griper inn å utgjør den. Hun mener også at omstendighetene rundt tilblivelsen av en identitet vil være med på å påvirke hvor lett en del av identiteten skal forandre seg. Det er mer graden av følelsesmessig involvering som gjelder for etableringen av identiteten, hevder Sand. Sand foretrekker heller å kalle det for tidlige og senere sosialisering (Sand 2008).

Om del identiteten skal kalles primær- og sekundær identitet, slik Berger og Luckman mener eller tidlige og senere sosialisering slik Sand mener, er en annen diskusjon. Det som er viktig her det er at det i begge tilfeller menes at vi utvikler en identitet til å begynne med, og at vi bygger på denne identiteten med sekundær identitet eller senere sosialisering. Disse utvikles gjennom sekundær eller senere sosialisering. Del identitene er med på å påvirke vårt selvbilde, gjennom hvordan vi mestrer eller ikke mestrer våre nye roller.

2.4.3 Gruppe identitet:

Man internaliserer holdningene til de andre i samfunnet og kulturen vår i løpet av sosialiseringprosessen, og utformer vårt eget syn på oss selv ut fra denne samhandlingen. Dette gjelder også i forhold til de grupper vi blir medlem av. Vi identifiserer oss selv i gruppen ut ifra hvordan andre grupper i samfunnet ser på oss (Sand 2008). Dette skjer i alle grupper vi blir medlem av i løpet av livet, enten det er grupper basert på religion, hudfarge, etnisitet, alder osv.

Som medlem av et eller flere samfunn vil man utvikle ulike identiteter i ulike grupper. Som en ansatt vil man ha en helt annen status, enn som en datter eller mor. Med venne gjengen vil man oppføre seg annerledes enn som en elev. Det er andre gruppemedlemmer og utenforstående som vil fortelle en hvordan individ i denne bestemte gruppa er eller bør være. Dette vil da påvirke vår identitet i denne gruppa. Grupper som familie og kjønn vil gi oss en bestemt sosial identitet, som vi vil ha med oss resten av livet. Gruppetilhørighet vil være med på å utvikle vår identitet, og er derfor veldig viktig for oss. (sand 2008)

Gruppetilhørighet er en viktig del av utformelsen av identitet, det er ut i fra opplevelse og erfaring som gruppemedlemmer at vi lærer å forstå oss selv bedre. Den tilhørigheten vi har til vår etniske gruppe er av stor betydning for identitetsdannelsen og sosialiseringprosessen. Ikke bare er den med på å utforme vår identitet ut ifra andre etniske gruppers tilskrivelse, men også innad i gruppen blir individet tilskrevet roller og plass ut ifra hvordan det tilpasser seg gruppens verdier og normer.

2.4.4 Identitet, kultur og samfunn:

Verdier, normer og regler er forskjellige fra samfunn til samfunn og kultur til kultur. Det som kan anses som riktig eller galt i et samfunn og en kultur, blir ikke nødvendigvis sett på som galt i andre samfunn og kultur. Alle mennesker vil kunne utvikle seg en identitet ved å speile seg selv i sine omgivelser og ved å vurdere seg selv i forhold til bestemte normer og verdier (Sand 2008).

Siden omstendighetene, normene og verdiene rundt en annen generasjons minoritetsungdom er annerledes enn en etnisk norsk ungdom, vil også resultatet av identitetsdannelsen være

svært annerledes. En minoritetsspråklig familie vil muligens ha andre verdier og normer enn det som følges i det norske storsamfunnet. Spesielt hvis deres tidligere forfedre ikke er fra vesten. I en slikt tilfelle vil de individene som er født og oppvokst i migrasjons landet, danne seg andre identiteter enn foreldrene.

For eksempel så vil muligens minoritetsungdom i Norge, danne den primære identiteten i samvær med sin familie og opprinnelige samfunn og kultur. Den sekundære identiteten dannes i samvær med det norske storsamfunnet. Dersom reglene og verdiene for de rollene eller del identitene er like i begge samfunn, vil de virke forsterkende på individet (Sand 2008). Men det er ofte slik at rollene man inntar er av forskjellig verdi i de forskjellige samfunnene. Men for å kunne fungere best mulig i begge samfunn, og for å kunne håndtere alle del identiteter, er det viktig at den minoritets språklige lærer seg reglene og verdiene de forskjellige samfunnene har (Sand 2008).

I en førstegenerasjons minoritets situasjon kan de roller, del identiteter og funksjoner man har hatt i tidligere grupper bli snudd på hodet, og nye roller og funksjoner kan bli tildelt i møtet med et nytt samfunn. Tilpassningen av disse vil igjen påvirke ditt selvbilde og din identitet som person (Sand, 1997). I mange asiatiske samfunn er det vanlig at familien og slekten blir satt høyere enn individet selv. Man blir lært opp til å respektere og verdsette de eldre og autoritære, som foreldre, lærere og høyt utdannede mennesker. Dersom man av forskjellige grunner må flytte fra landet sitt, med de normer og verdier man er vant til å forholde seg til, for eksempel til et vestlig land hvor det er andre verdier og normer, kan dette oppleves som et sjokk for individet. Det samfunnet man flytter til vil ha andre verdier og normer som er helt nye for individet. Vestlige land har andre kulturelle verdier enn asiatiske land, og det er som regel til vesten man migrerer. I vesten så blir det lagt større vekt på individet selv. Dets selvstendighet, selvrealisering og egenverd kommer foran familie og slekt. Det som blir utfordringen er å tilpasse seg det nye samfunnets normer og verdier, og etter hvert klare å identifisere seg med dem. Dette vil forandre identitetsfølelsen til vedkommende, da han/hun blir tildelt nye roller og funksjoner i det nye samfunnet.

Et annet tema som det er viktig å kaste lys over når det gjelder identitetsdannelsen hos førtsegenerasjonen, er at siden deres situasjon er litt spesiell, med tanke på at de må flytte langt fra sine røtter, så blir også deres identitet spesiell.

De flytter til et nytt samfunn og danner nye identiteter i forhold til dette samfunnets normer og verdier. De bosetter seg i det nye landet og tilegner seg en ny kultur i løpet av den 30 – 40 års perioden, de bor der. Men uansett, så vil de aldri få den identiteten som en fra det etniske samfunnet har. De vil alltid være annerledes. De reiser hjem til sitt hjemmeland på besøk og møter sin familie, venner og bekjente. Men merker en klar forskjell på væremåten til folk her også, de er ikke like på noen måter. Når første generasjonen utviklet sin identitet i utlandet, gikk deres bekjente videre i utviklingen i sitt land og samfunn. Disse identitetene er totalt forskjellige. Den tilhørigheten de søker etter, vil de ikke få tilfredsstilt i noen av samfunnene, fordi de blir sett på som utlandske og annerledes i begge land. Selv om de blir akseptert med åpne hender, så vil ikke deres egen identitet tilsvare med andres. Dette kan være grunnen til det gode samholdet mellom minoriteter av samme etniske gruppe i et annet land, fordi da møter man andre individ i samme situasjon som en selv.

2.4.5 Etnisk identitet

I et flerkulturelt samfunn slikt Norge har blitt i dag, kan man spørre seg selv om etnisitet er noe som vil forsvinne. I dag blandes kulturer og tradisjoner og slik skapes nye verdier og normer. Men hva skjer med de opprinnelige verdiene knyttet til opprinnelige kulturer? Landgrenser er ingen hinder i dag for å kunne bevege seg fritt til et annet kontinent. Men har våre kulturer også blitt frie fra alle grenser? Er det slik at med en global verden så dannes det en global kultur? Denne tanken fører meg vider til å se litt nærmere på hva som egentlig er etnisk identitet.

Etnisitet er som kultur et meget omdiskutert tema. Etnisitet kan fremheves som spesielt relatert til ulike gruppers vektlegging av bestemte holdninger, væremåter og tegn som i en viss grad virker som markører for gruppens forskjelligheter i relasjon til andre grupper (NOVA 2007).

Phinney (1992) mener at etnisitet har, uavhengig av nasjonalitet, relevant felles trekk. Disse trekkene kan til en viss grad sammenlignes og måles. Hun skiller ut tre sentrale dimensjoner i sin konstruksjon for mål av etnisitet. Hennes måle instrument kalles ”The Multigroup Measure of Ethnic Identity” som har blitt forkortet til MEIM. Disse dimensjonene er:

Egenidentifikasjon, atferd og aktiviteter orientert mot foreldrenes etniske gruppe og bekreftelse og tilhørighet.

Den førstnevnte er knyttet til subjektiv opplevd medlemskap i en etnisk gruppe. Her vil den enkelte vise at den er opptatt av folkegruppas kultur, røtter og historie. I den andre dimensjonen så skiller Phinney ut to komponenter, den ene er involvering i sosiale aktiviteter sammen med andre medlemmer fra samme etniske gruppe og den andre er at man er delaktig i tradisjoner og skikker. Helt til slutt har vi den siste dimensjonen, her hevdes det å dekke etnisk stolthet, selvtilfredshet og en følelse av å være glad for egen bakgrunn (Phinney 1992).

2.4.6 Hybriditet:

Hybriditet er et begrep som søker å favne hvordan identiteter og kulturelle tradisjoner er en blanding av en rekke ulike kulturelle tradisjoner og forståelser. Jeg vil nå videre gå over til Viggo Vestel for å se nærmere på hans forståelse av hybriditet.

Hybriditet kan karakteriseres som en blanding av ulike kulturer som opprinnelig eksisterer som separate. Begrepet har blitt brukt for å begrepsfeste ungdomskulturer som er en sammenblanding av ulike kulturelle tradisjoner. For eksempel så kan det i en vennegjeng med ulike opprinnelige kulturer, dannes en egen kultur ut i fra de forskjellige tradisjonene. I denne prosessen så er relasjonene slik at man tar litt og gir litt til hverandre. Men hvordan kan det danne seg en slik kultur ut i fra mange forskjellige kulturer? (Vestel 2007).

For å kunne få et svar på dette må vi litt tilbake i tid. På 90 tallet så dominerte preferansen til majoritetskulturen, men noen år senere var ting annerledes (Vestel 2007). Det utviklet seg en gjensidig aksept for andre kulturer, ettersom at samfunnet ble mer og mer flerkulturelt.

Grunnen for denne aksepten kan også være at ungdom med minoritetsbakgrunn gjorde seg mer synlige på ungdoms klubber og ga fra seg et godt inntrykk. Det første steget mot en slik blandings kultur må sies å være ønske om å tilegne seg noe fra andre. Det å kunne akseptere og respektere den andres kultur vil bidra til sterkere relasjoner. I et tilfelle hvor det foregår det motsatte, og man viser liten respekt for hverandres væremåte, kan det skapes bitterhet.

I følge Vestel når man smaker på maten fra et annet land, lærer ord fra andre språk, hører på fremmed musikk som man ellers aldri hadde hørt, viser man tegn til aksept og en villighet til å respektere de ulikhetene som er representert hos hverandre (Vestel 2007).

Men aksept er ikke nok til å danne en hybrid kultur, videre må det også eksistere en viss likhet et felles interesse som kan danne sterke bånd (Vestel 2007). For eksempel to ungdommer som begge liker dans. De finner hverandre via denne interessen og den bidrar til å slette barrierer om hverandre. De blir en del av hverandres sosiale nettverk og i denne relasjonen vil de også tilegne seg verdier fra hverandre. De kan via dansen lære seg den andres kulturelle tradisjoner.

I tillegg til at man har visse likheter som skaper en fin relasjon, så eksisterer det forskjeller også. Disse forskjellene kan være fristelser som en kan tilegne seg for å skape en ny kultur. For eksempel så vil det i en ungdoms gjeng i dag, der hvor det er mange etnisiteter tilstede, blandes symboler, tradisjoner og ritualer fra de ulike kulturene. Dette vil bidra til å skape en helt ny kultur for denne gjengen (Vestel 2007). Et behov for å bli akseptert av andre, og at man selv kan akseptere den kulturen som er ens egen med stolthet, blir her oppfylt.

I et fellesskap der det eksisterer hybriditet, er denne kulturen utviklet ved å dele en del grunnleggende livsbetingelser. Likheter og forskjeller i dette tilfelle kan fungere som en bro mot noe bedre (Vestel 2007).

På en enkel måte så kan man si det slik at hybriditet er en blanding av flere kulturers levemåter og verdier, som tilslutt utvikles som noe helt egent.

Det hender at når man tilbringer en del av dagen ute i sektorer som skolen, vil man få en påvirkning som blir en del av identiteten. I forhold til generasjonen før som fikk en oppdragelse mer preget av gamle tradisjoner, kan påvirkninger den nye generasjonen får, i dagens moderne samfunn, skape større avstand mellom barn og foreldre. Dette generasjons skillet vil ikke kun påvirke sosialiseringen, men også muligens kulturen til disse generasjonene. Den kulturen den eldre generasjonen tilegnet seg fra sitt oppveksts samfunn, vil være annerledes enn den kulturen dagens generasjon tilegn er seg. Dette også på grunn av at samfunnet forandrer seg raskt med tiden. Et samfunn hvor kanskje den eldre generasjonen vil få vanskeligheter med å tilpasse seg. Og når de selv ikke kan tilpasse seg disse forandringene, vil dets påvirkning på den neste generasjonen, være en stor utfordring.

2.5 Sammendrag av teori:

Sosialisering blir viktig å nevne når man skal se på ulike relasjoner. I de fleste samfunn så eksisterer det en eller annen type sosialisering. Derfor når man skal se nærmere på tokulturell oppvekst i to ulike samfunn, blir sosialisering et meget viktig begrep. Kulturen er sosialiseringens innhold slik Hoem hevder, og sosialiseringen kan bidra til å videreføre kulturelle verdier fra den eldre generasjonen til den yngre. Sett fra minoriteters syn i Norge så blir det en dobbel sosialisings prosess. Der hvor førstegenerasjonen må lykkes i å videreføre sin opprinnelige kulturs verdier og normer til andregenerasjonen, i tillegg til å gi dem grunnleggende verdier fra det norske storsamfunnet. Alle samfunn har sin egen sosialisings form som er best tilpasset dets medlemmer. Hoem sin samfunnsfordeling går ut på det enkle og det komplekse samfunnet. For meg virker det som skillet har gått mellom det tradisjonelle og moderne samfunnet. Hoems enkle samfunn er relatert til lokal miljøet og individets relasjoner til sin primære gruppe. I dette samfunnet vil påvirkningene stimulere hele mennesket. Det andre samfunnet er det komplekse, mer sett på som stor samfunnet. Uansett hvilket samfunn det er snakk om så er en ting klart, at begge samfunn gir individet kunnskap.

Sosialiseringmodellen til Anton Hoem er nyttig for å forstå de ulike sosialisings formene som foregår i forskjellige situasjoner, innad i skolen. Hvordan noen faktorer kan føre til at, individet enten får en økt og trivelig sosialisering med sine omgivelser, eller at sosialiseringen svekkes. Hoem presenterer fire sosialisings former, der hvor den ene forsterker sosialiseringen, den andre svekker tidlig sosialisering, den tredje starter en ny sosialisering og den siste svekker all sosialisering. Felleskap eller konflikt i verdier og interesser som skolen og hjemmet presenterer kan bidra til enten å forsterke eller svekke sosialiseringen. Denne modellen er fin å se på i minoriteters situasjon, slik Therese Sand har gjort det, der hvor det står mellom to samfunn og to ulike kulturer. I en minoritets situasjon vil det ene samfunnet være minoritets samfunnet, altså det samfunnet der hvor foreldrene har mest påvirkning, og det norske storsamfunn. For så å kunne utvikle en sosialisering i begge samfunn samtidig, er det viktig med felles interesser og verdier i begge.

I en sosialisingsprosess vil også identiteten utvikles, identitetsdannelsen forgår i sosialisering med andre. Andres reaksjoner, respons og andres oppfatning er med på utvikle vår identitet, vårt bilde av oss selv og vår egenoppfatning. Identitetsdannelsen skjer noe

ubevisst ettersom at man ikke kan bestemme hvor man skal bli født og som hvem, det er en prosess man ikke har kontroll på, det er påvirkningene fra samfunnet som er med på å bestemme dette. Man må ut i fra det samfunnet man er født i, tilegne og akseptere dets normer for så å bli akseptert. Slik Mead hevder så vil man utvikle selvet, som er et underbegrep for identiteten, via relasjoner med samfunnet og påvirkningene fra omstendighetene rundt. I tillegg så vil også vår sammenligning med andre i samfunnet rundt påvirke utviklingen av identitet. Derfor er selvbildet og identiteten individet har tilegnet seg, kun relatert til akkurat dette samfunnets. Og andre samfunn normer og verdier vil være ulike fra ens egnet oppvekst samfunn. Man har en subjektiv del og en objektiv del som er med i dannelses prosessen. Den subjektive er ens egen stemme og seg selv, imens den objektive er andres meninger og individet. Samfunnets objektive mening om individet, vil hjelpe individet med å reflektere over seg selv, og dermed opprettholde en identitet som passer bra i samfunnet.

Et individ vil i løpet av sitt liv innta ulike roller, disse del rollene forandrer seg med tiden, men at de påvirker identiteten, det er klart. Den primære identiteten som man inntar først sitter dypest i personligheten. Man kan også tilegne seg ulike gruppe identiteter, i den forstand at man er medlem av ulike grupper i samfunnet. Gruppe identiteten gir oss en rolle og plass tilpasset den visse gruppens verdier og normer. Men slik jeg ser på det så har alle samfunn og kulturer sine egne verdier og normer, og på en måte så tvinger de individet til å forandre seg etter disse reglene. Om man ikke gjør det så passer man ikke inn. Men heldig vis så er verdiene og normene til ens primære samfunn, innlærte fra barndommen.

Identitetsdannelsen hos førstegenerasjons minoriteter er litt annerledes enn andregenerasjonens. Andregenerasjonen må håndtere begge samfunn samtidig. Førstegenerasjonen har tatt med seg en god del påvirkninger fra sitt opprinnelige land, og mottatt flere reaksjoner i Norge, som har bidratt til identitetsutviklingen deres. Men uansett så er de ganske klare på sin etniske identitet, noe som faktisk kan være et dilemma for andregenerasjons minoriteter.

En annen ting som kan skille disse generasjonene, er kulturen. Kultur kan sies å være ideer, regler, normer og koder som et individ får fra sine eldre for så å videreføre dem til sine yngre. Slik Hylland hevder så tilegnes kultur via erfaringer, kultur kan både være en historisk overføring eller gjensidig forståelse av hverandre. Et møte med en annen fremmed kultur gir

oss den åpenbaringen om at det eksisterer andre væremåter i verden også, og at disse væremåtene er helt riktige i den andre kulturen. Det kan hende at det som er riktig og akseptert i en kultur, er uakseptabelt i en annen. Å vise forståelse for og å kunne leve med disse forskjellene er viktig, spesielt i et flerkulturelt land som Norge.

Jeg vil si at det i et og samme hjem kan eksistere ulike kulturer. Førstegenerasjonens minoriteter har si egen forståelse av den norske kultur, i forhold til andregenerasjons minoriteter. Oppveksten i majoritets samfunnet kan ha vært en stor påvirknings faktor for dette ulike synet. Samtidig så vil ikke andregenerasjons minoriteter få den samme opplevelsen av foreldrenes kultur, ettersom at de får de kulturelle påvirkningene fra sine foreldre, men i et helt annet samfunn, der hvor de kulturelle stimuleringene svekkes.

Den overføringsprosessen som skapes mellom foreldre og barn skal overføre kulturelle verdier fra den eldste generasjonen til den yngste. Fra en generasjon til en annen kan denne videreføringen påvirkes av ulike faktorer, noe som kan endre selve kulturen som skal videreføres til slutt. I en minoritetsungdoms situasjon i for eksempel Norge vil denne prosessen bli påvirket av det norske storsamfunnet, med deres ideer og normer. De verdiene førstegenerasjonen ønsker å videreføre, kan bli en del forandret når de tilegnes av andregenerasjonen. Dermed kan man si at det kan eksistere ulike kulturer i et og samme hjem. Kan den kulturen som da finnes i et minoritets hjem, der hvor det nå er flere generasjoner tilstedet, kalles hybrid?

Hybriditet er en blanding av mange ulike kulturer, og i en ungdomsgjeng der det dannes en hybrid kultur vil språk, verdier og tanker blandes. Man vil være ulike men samtidig like, noen kan mene at denne kulturelle blandingen er skremmende og at man mister grepet på sitt eget. Jeg mener derimot at det kan bidra til å forsterke det som er ditt, ved at det blir akseptert av andre.

Kultur, sosialisering og identitet har alle en relasjon, de vil oppstå og utvikles i samhandling med hverandre. Kultur vil ta plass i et samfunn, i sosiale sammenhenger og utvikle seg. Samfunnsmessige og kulturelle påvirkninger vil endre, forme og utvikle identiteten.

Kapittel 3

3. Metode og presentasjon av to empiriske studier:

Jeg har ikke utført noen egen empirisk forskning, men heller sett på annen empirisk forskning relatert til min problemstilling, og drøftet den opp mot teori. Pedagogikk som forskning kan være forskning gjort rundt individet. *I noen tilfeller gjelder det institusjoner hvor mennesker lever og virker, som for eksempel skoler, familier eller bedrifter. Vi kan være interessert i ulike typer data, det avhenger av hva slags problemstilling vi har. Vi kan ønske å få data som forteller om folks atferd, om folks tanker, om meninger og holdninger, om følelser, om kunnskap, om evner, osv (Kleven 2002: 69).* Datainnsamlings metodene som for det meste blir brukt i pedagogisk forskning er å spørre noen om noe eller observasjon. Når det gjelder spørsmål som metode for å samle inn data i pedagogisk forskning, så kan spørsmålene enten bli spurt direkte eller ved et skjema (spørreundersøkelser)(Kleven 2002).

Det er to ulike typer studier som retter seg mot ungdom med innvandrerbakgrunn i Norge som jeg vil presentere og bruke i oppgaven min. Det ene er et kvantitativ studie med spørreundersøkelse som metode, det andre er et kvalitative studie med intervju som metode. Begge kan antas å belyse hverandre fordi det er to ulike metoder som gir ulik form for informasjon om temaet i oppgaven min.

Forskningen jeg har valgt å presentere er utført på senere 90 tallet og midten av 2000- tallet. Den ene er en rapport utarbeidet av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring: *"Møte i det flerkulturelle"*, med forfatterne Tormod Øia og Viggo Vestel (NOVA 2007). Dette er kvantitativ forskning, der de har brukt spørreundersøkelse som metode for å samle inn data. Dette er en rapport om det flerkulturelle samfunnet vi i dag befinner oss i. I dette studiet har de satt søkelyset mot første og andregenerasjons minoritetsungdom og deres besvarelser om egen oppfatning, andres oppfatning, det sosiale og kulturelle. Med spørreundersøkelser som har blitt utført to ganger med ti års mellomrom(1996-2006), kan de sammenligne endringene i svarene hos disse gruppene over tid. Funn fra dette studiet gir meg et empirisk grunnlag for å drøfte ungdommens identitet i en tokulturell oppvekst.

Det andre studiet er presentert i en bok av Annick Prieur ”*Balansekunstnere – betydning av innvandrerbakgrunn i Norge*”. Denne boka handler om og inneholder 52 dybdeintervju med ungdom med innvandrerbakgrunn. Siden det er dybdeintervju som har blitt utført, så er det klart at det er kvalitativ forskning. Dette studiet vil gi meg et innblikk i hvordan andre - generasjons minoriteter oppfatter sin situasjon. Med sitater sagt i deres egne ord, vil analysen virkeliggjøres. Dermed vil det være lettere (håper jeg) å belyse funn fra spørreundersøkelsen.

Disse studiene jeg har valgt å presentere i oppgaven min, er begge rettet mot minoritetsungdoms identitet og kultur, og er utført i Norge med fokus på et individ som vokser opp i tokulturer. I boka så blir tema som identitet og kultur diskutert mye av informantene, de fremlegger sin oppfatning av seg selv som minoriteter. Og deres meninger kan gi et grundigere innblikk i hvordan deltakerne fra spørreundersøkelsen kan ha tenkt. Jeg velger derfor å se på funn fra disse studiene som en kilde til å kunne belyse identitet i en tokulturell oppvekst. Begge metodene utfyller hverandre, ettersom at både den kvantitative og kvalitative metoden har svake og sterke sider. Der hvor den kvantitative metoden holder en viss avstand mellom forsøkspersonen og forskeren, satser de kvalitative metoden på nærhet (Kleven 2002). Jeg håper at mitt valg av et kvantitativ og kvalitativ studie gir meg et godt nok grunnlag til å diskutere problemstillingen min. Jeg benytter meg av dybdeintervju til å forstå hvorfor utvalget svarer slik de gjør. I forskning så krever ulike spørsmål ulike metoder eller ulik utforming av metoder, det vil si at ulike metoder gir ulike typer svar.

Jeg skal videre nå redegjøre kort for disse to forsknings metodene. Jeg skal her presentere noen kjennetegn ved de svake og sterke sidene for disse metodene, som en bakgrunn for å kunne vurdere de funn som er gjort i studiene jeg presenterer. Jeg vil også videre kort redegjøre for metodiske forhold ved begge studiene jeg har valgt.

3.1 Kvantitativ forskningsmetode og spørreundersøkelse:

Den kvantitative metoden har sine egne prioriteringer i forhold til kvalitative forsknings metoder. Den kvantitative metoden forsøker og objektiviserer forsknings prosessen, ved at det faktisk holdes en viss avstand mellom forsøkspersonene og forskeren (Kleven 2002).

Kvantitative kilder kan gi en viss bredde og representativitet. I kvantitativ analyse kan man studere sammenhengen mellom variabler, ved å skaffe seg en oversikt over data for enkelt

variabler (Kleven 2002). En kvantitativ undersøkelse er rettet mot en gruppe mennesker, et utvalg hvor svar fra få personer skal generalisere til å gjelde for en større populasjon.

I kvantitativ forskning så vil mange faktorer påvirke resultatet, blant annet hvordan utvalget er plukket ut, hvilke spørsmål som blir spurt og eventuelt prosedyren som har blitt brukt for å samle inn svarene. Dette har betydning for hvor godt undersøkelsen når sitt mål (Floyd og Fowler 2009). For meg som ser på en annens forskning vil slike påvirknings faktorer ha mye å si, for å forstå grunnlaget for resultatet som blir framstilt. Det er utallige mange ulike typer design som kan benyttes i en kvantitativ forskning. Alt etter hva som er problematikken og målet for undersøkelsen.

Metoder som blir brukt vanligvis i kvantitativ forskning for å samle inn data, er spørreundersøkelser. En spørreundersøkelse er en undersøkelse der hvor deltakerne svarer på en del spørsmål, ved å blant annet krysse av på ulike svaralternativ. Svarene som blir gitt fra forsøkspersonen vil danne grunnlag for videre analyse. Spørreskjema kan være utfordrende å fylle ut, i tillegg til tidskrevende. Ulempen kan være at ingen av svaralternativene stemmer med hva deltakerne har lyst til å angi som svar, og derfor må deltakerne bare svare noe. Formuleringen av spørsmålene kan ha mye å si for resultatet. Det er viktig at spørsmålene er entydige, ikke ledende og skrevet i et enkelt språk (Kleven 2002).

Svaralternativene er som regel angitt fra før i en spørreundersøkelse. Men et minus med dette kan være at man ikke får muligheten til å gi nyanserte svar. Det skal være svaralternativ som passer en hver, slik at man får følelsen av at man svarer rettferdig på undersøkelsen. Det er lettere å analysere og kategorisere data fra en slik test i programmer, når svaralternativene er de samme, dette er kanskje grunnen til at man for det meste møter på de samme alternativene (Kleven 2002). For eksempel så kan svaralternativene være presentert i ulike grader, som at noe stemmer svært godt, ganske godt, lite eller ikke i det hele tatt.

I et spørreskjema svarer man kun på det som har blitt spurt, videre er det forskerens oppgave å trekke tolkninger ut i fra disse svarene. Det kan finnes flere mulige tolkninger av svar som har blitt gitt i en spørreundersøkelse. Man kan ha ulike tolkninger om hvorfor forsøkspersonen svarte det den gjorde, og dermed burde det fra forskerens side være alternative tolkninger. Så er det opp til leseren å avgjøre hvor sannsynelige han/ hun synes disse tolkingene er (Kleven 2002).

3.2 Kvalitativ forskningsmetode og intervju:

Kvalitativ forskningsmetode krever en viss nærhet mellom de parter som er involvert. Kvalitative intervjuer er en fruktbar metode når man skal undersøke hvordan noen opplever og forstår seg selv og sine omgivelser, og metoden gir et godt grunnlag for innsikt i menneskers erfaringer, tanker og følelser (Thagaard 2003). Denne type studier baserer seg på strategiske utvalg, det vil si at en velger informanter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen. Slik som forfatteren for boka *Balansekunstnere* har gjort. Med dette som utgangspunkt valgte jeg også derfor denne boka som inneholder dybde intervju av andregenerasjons minoriteter, tatt i betraktning min problemstilling. Kvalitativ metode er en egnet tilnæringsmåte når en har behov for en kompleks og detaljert forståelse av et fenomen. Den kvalitative intervjuformens styrke er at den fanger opp variasjoner i intervjupersonenes oppfatninger om et tema og dermed gir et mangfoldig bilde av det som blir studert (Creswell 2006).

Data som blir benyttet i den kvalitative metoden er vanligvis verbale beskrivelser, de kan være i form av observasjon, lydopptak eller intervju. I denne forskningsmetoden så vil de beskrivelsene man sitter igjen med, avhenge av hvilke personer man har med i undersøkelsen (Kleven 2002). Hvor mange opplysninger en er villig til å gi i fra seg om de ulike temaene, er veldig individuelt, dette kan igjen påvirke analysen.

Fordi det har blitt benyttet intervju som metode for data innsamling i boka jeg har valgt å bruke, vil jeg skrive litt rundt det. Et intervju kan foregå i mange ulike former, noen veldig strukturerte og systematiske imens andre på et litt mer uformell plan. Nesten som en hyggelig samtale, der en av partene forteller om seg selv. Et strukturert intervju kan mer eller mindre ligne på en muntlig variant av et spørreskjema. Et muntlig intervju kan både ha sine fordeler og ulemper, risikoen kan være at man endrer spørsmålet ovenfor ulike personer, og dermed ikke får tilfredsstillende svar. En annen risiko kan være uærlige svar fra informantene. Enkelte spørsmål kan være følsomme og vanskelige å svare på, og dermed vil en ansikt til ansikt relasjon mellom intervjueren og informanten gjøre dette vanskeligere (Kleven 2002). Det kan hende noen unnlater å svare på enkelte spørsmål fordi de blir ukomfortable. Fordelen i et slikt intervju derimot er at man kan på stedet oppklare misforståelser, og dermed også grave litt dypere i personens meninger. Det kan gi forskeren mer fleksibilitet, i forhold, til å følge opp interessante emner som dukker opp underveis (Kleven 2002).

En sterk side ved denne type forskning kan være den nære relasjonen forskeren og informanten har. Den observasjonen som gjøres her, vil være til stor hjelp og gi en positiv påvirkning på analysen. *”Forskerens person og de subjektive elementene i en analyseprosess tillegges større positiv betydning innenfor kvalitativ metode. Dette har også sammenheng med at skillet mellom innsamlingsprosessen og analyseprosessen er mindre tydelig ved kvalitativ metode” (Kleven 2002: 23).*

Det er også en del trusler som kan påvirke forskningen som utføres, og om studiene oppfyller kravene om validitet og reliabilitet. Validitet innebærer at man undersøker det man faktisk mener å undersøke, mens reliabilitet refererer til muligheten for at andre forskere kan gjøre lignende undersøkelser i ettertid (Kleven 2002). Jeg vil her løfte frem noen sentrale trusler mot validitet ved bruk av spørreundersøkelse og intervju.

3.3 Validitet:

Når det gjelder validiteten (gyldigheten) i forhold til studiene jeg har valgt, skal jeg legge vekt på ytre validitet og begreps validitet. For å kunne redegjøre for disse to validitets typene, har jeg valgt å ta utgangspunkt i Cook & Campbell sitt validitets system (Lund 2002).

Ytre validitet:

Ytre validitet handler om i hvilken grad funn fra en studie kan generaliseres fra de forhold studien ble gjennomført under til andre personer, andre situasjoner eller til andre tider. Dette er et spørsmål om hvilke populasjoner, situasjoner og tider konklusjonene fra forskningen som er utført kan sies å gjelde for, eller være gyldig for. Ved spørreundersøkelse har man ofte store utvalg, det vil si at man får svar på samme spørsmål fra mange personer, og dermed er det mulighet for å kunne trekke konklusjoner om tendenser blant en gruppe av befolkningen. God ytre validitet kan man styrke ved blant annet at det ikke oppstår et stort frafall i utvalget. Et frafall kan bidra til at utvalget avviker systematisk fra populasjonen, og dermed kan den ytre validiteten svekkes. Ytre validitet er som regel rettet mot en bestemt individpopulasjon, situasjon eller tid, og kan oftest styrkes ved bruk av teori og resultater fra annen forskning (Lund 2002).

En av truslene som kan oppstå mot ytre validitet under spørreundersøkelse er at man ikke har riktig individ utvalg. Hvem er utvalget og kan de være representative for den populasjonen det gjelder? Det kan være forskjell mellom utvalget og populasjonen, svar fra et feil utvalg kan ikke være gyldig for hele populasjonen. Et av målene bak metoden for spørreundersøkelser, er å minimere akkurat denne forskjellen. Forskeren må ta stilling til at utvalget kan være representativt for populasjonen. Man må finne det utvalget akkurat denne kunnskapen gjelder for, og som kan beskrive den best mulig. De faktorene som kan oppstå i denne trusselen mot ytre validiteten kan være: 1. samplingsfeil, kan noen få deltakere svare på vegne av en hel populasjon. 2. Bias, at utvalget er ulikt populasjonen undersøkelsen gjelder for (Floyd og Fowler 2009).

Feil utvalg og et randomisert (tilfeldig) utvalg kan påvirke den dataen forskeren sitter med til slutt, det er viktig å finne et utvalg som kan svare på undersøkelsen på en rettferdig måte. Resultatet fra personutvalget bør kunne generaliseres på en mest mulig valid måte, fra utvalget til målpopulasjonen. Målpopulasjon vil si populasjonen det refereres til i forskningsproblemet (Lund 2002). I enkelte tilfeller så kan utvalgets personlige begrensninger også påvirke undersøkelsen. Dette kan være den enkeltes forståelse av selve undersøkelsen. For eksempel så kan ikke en som bor på gaten og ikke har noe hjem, svare i en undersøkelse om hjem og husholdning (Floyd og Fowler 2009). Om man har med et godt utvalg i forhold til problematikken, så vil denne generaliseringen (til relevante personer) gi god ytre validitet.

Ytre validitet kan anses som svakheten ved intervju som metode, å generalisere noe som skal gjelde flere etter et intervju kan være risikabelt og urimelig (Kvale 1996).

Generaliseringen fra et intervju er ikke like sterkt som fra en spørreundersøkelse. Fordi hvordan kan man uttale seg om flere individ etter å bare ha vært i har vært i kontakt med en eller to? Om generaliseringene er gyldige, avhenger av om den spurte er representativ for den persongruppen de generaliseres til (Kleven 2002). Etter et intervju så er det viktig å legge vekt på om funn kan overføres til realiteten og hvordan gjelder dette for en større gruppe. Indre validitet vil også påvirke studier der intervju blir brukt som metode. Her ser man på sammenhenger mellom den informasjonen informantene gir, i forhold til den informasjonen det egentlig har blitt spurt etter. Dette har med begrepsvaliditet å gjøre.

Begrepsvaliditet:

Begrepsvaliditet vil si at det teoretiske begrepet samsvarer med det operasjonaliserte begrepet. De operasjonaliserte variablene skal måle de relevante begrepene. For å kunne belyse et forskningsproblem empirisk må de aktuelle begrepene være operasjonalisert – noe som kan gjøres ved å bruke teoretisk grunnlag. Operasjonelle definisjoner kan sies å være broen mellom den abstrakte teoretiske og empiriske verden (Lund 2002).

Når det gjelder spørreundersøkelser og deres forhold til begrepsvaliditet, så anses begrepsvaliditet som en svakhet ved denne metoden. Det er vanskelig å vite hvordan deltakerne har forstått begrepene som har blitt brukt. Denne trusselen som kan oppstå i en spørreundersøkelse er knyttet til selve spørsmålene og svarene som blir gitt. Har deltakeren forståelse av spørsmålene, eller er det vill gjetting? Formuleringen av selve spørsmålet spiller også en stor rolle, kan det misforstås? Kanskje den enkelte ikke har den informasjonen som trengs for å svare på spørsmålene. Eller så kan sosiale forventninger også være en faktor som påvirker svarene fra forsøkspersonene, det er sjanse for at deltakerne svarer det de tror forventes, eller det som ser bra ut. Vi må ikke glemme at deltakerne avgjør med sine svar hva utfallet av rapporten skal være (Floyd og Fowler 2009). Det er ikke lett å finne graden av hvor sanne eller usanne svarene er. En av feiltypene som kan påvirke begrepsvaliditet er tilfeldig målingsfeil, disse kan oppstå i en spørreundersøkelse. For å unngå dette kan man måle et fenomen to eller flere ganger med samme målingsinstrument, test – retest metoden kan stabilisere resultatet (Lund 2002). Like tall etter flere forsøk gir dermed et godt grunnlag til å tro at deltakerne har forståelse av begrepene.

Ved intervju som metode anses begrepsvaliditet som en styrke, man kan her i større grad forsikre seg at deltakerne har full forståelse av begrepene. Dette fordi at forskeren selv er til stedet, for å klargjøre ting. Noe som kan være vanskelig i en spørreundersøkelse (Lund 2002). Et spørsmål forskeren bør ha i bakhodet ved bruk av intervju som metode, er ”hva”. Hva er det man ønsker å komme frem til, hva er det man skal få svar på, og dermed tilrettelegge spørsmålene etter det (Kvale 1996).

I følge Cook & Campbells (Lund 2002) validitets system så er trusler som kan oppstå innen begrepsvaliditet: Evalueringsforståelse; hvor samarbeidsvillige deltakerne er og om all informasjon blir gitt. Hypotesetesting; at tiltaksgrupper prøver å gjette seg frem til formålet med undersøkelsen, og angir sine svar etter det. Eksperimentator; forsøkslederens innvirkning på data og kunstig verifisering av hypotesene (Lund 2002).

3.4 Presentasjon av to empiriske studier av unge med minoritetsbakgrunn:

For å kunne diskutere problemstillingen min om minoritetsungdoms syn på egen identitet og kultur, har jeg presentert relevante teorier. Som sagt så har jeg ikke utført egne empiriske undersøkelser, men heller valgt å se på forskning gjort av andre, med tilknytning til mitt tema. Her har jeg valgt å bruke en rapport utarbeidet fra NOVA, ”Møte i det flerkulturelle” (2007) og Annick Prieur sin bok ”Balansekunstnere” (2004).

Jeg skal presentere metoden som har blitt brukt i studiene jeg har valgt, både for rapporten med spørreundersøkelsene og boka med dybdeintervju. Metodiske forhold til disse studiene, og en grundig metodisk diskusjon av deres fremgangsmåte, vil komme senere i del 4. Men først skal jeg presentere sammendrag av studiene: ”Møter i det flerkulturelle” og ”Balansekunstnere”.

3.4.1 ”Møter i det flerkulturelle”

”Møter i det flerkulturelle” er den rapporten jeg har benyttet mest for min oppgave. Rapporten har blitt utarbeidet fra Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Nova fikk i 1996 i oppdrag av Barne- og likestillingsdepartementet å utføre en spørreundersøkelse blant ungdom. Formålet med undersøkelsen har vært å få frem noen aspekter ved de gjensidige påvirkningene og relasjonene mellom unge med norskfødte foreldre og unge med minoritets bakgrunn i Oslo.

Denne undersøkelsen ble utført i 1996 og deretter i 2006 igjen, og ble kalt ”Ung i Oslo”. Utvalget til forskningsgruppen besto av elever fra Osloskolen i de to siste klassene på ungdomsskolen og på grunnkurs videregående skole. Nettoutvalget bestod av 12 138 elever.

I 1996 svarte 11 425 unge, det vil si et svar prosent på 95. I 2006 svarte 11 500 unge her var svar prosenten 93. Blant utvalget så var det 2312 minoritets ungdom – definert med at begge foreldre er født i et annet land enn Norge. Opprinnelseslandet til minoritets ungdommen som har svart på undersøkelsen er litt forskjellig, de fleste har sine røtter fra Asia, der den største gruppen er fra Pakistan. Utvalget har også bestått av ungdommer fra Europa, Afrika og Amerika.

Denne rapporten er basert på en kvantitativ studie, ettersom at det er spørreundersøkelser som har blitt utført. Med de kvantitative kildene har forskerne fått bredde og representativitet. Men det har også i en liten grad blitt benyttet kvalitative forskningsprosjekter, gjort av Viggo Vestel i en studie av det flerkulturelle ungdomsmiljøet på "Rudenga". Data fra disse kvalitative studiene har blitt benyttet som en hjelp for å få en bedre forståelse av svarene på spørreundersøkelsen.

Spørreundersøkelse har omfattet et stort antall temaer som for eksempel; andres og egen subjektive oppfatning av identitet, de unges kulturelle orientering, vennskap og sosiale relasjoner, opplevd rasisme og diskriminering, fritidsaktiviteter, bruk av ny teknologi, religiøse og politiske verdier, samt holdninger og forventninger om fremtiden.

Et ofte diskutert tema er begreps betegnelsene av minoriteter, hva kan man kalle visse grupper for at det ikke skal tegne et negativt bilde? Slik det virker for meg så har forfatterne for rapporten også undret over dette. Hva skal man kalle denne gruppen, innvandrere, utledning eller minoritet. Jeg har som sagt tidligere (kapittel 1) valgt å bruke begrepet minoriteter. I rapporten brukes begrepet innvandrere og jeg vil derfor bruke det i sammenheng med rapporten.

I rapporten så er ungdommen delt inn i fire kategorier; førstegenerasjons innvandrere, andre generasjons innvandrere, de med blandet bakgrunn og etniske nordmenn. Skille mellom første og andregenerasjons innvandrere er at førstnevnte er født i utlandet av utlandske foreldre og sistnevnte er født i for eksempel Norge av utlandske foreldre. Dette skille mellom første og andregenerasjonen gjør det mulig å vurdere i hvilken grad en oppvekst i Norge vil kunne gi utslag i svarene på spørreundersøkelsen. Når det gjelder kategorien norsk så vil det si de som har en norsk bakgrunn med norsk fødte foreldre. Selv ville jeg ha kaldt denne

kategorien etniske norske slik jeg har gjort i oppgaven min. De som faller under kategorien blandet har enten mor eller far født i utlandet.

Forskerne har sammenliknet andelen av unge i de ulike kategoriene, som har deltatt i denne undersøkelsen, på de to forskjellige tidspunktene 1996 og 2006. Unge med innvandrers bakgrunn har økt fra 21,5 prosent til 28,5 prosent i løpet av de ti årene. Det har vært en nedgang i norske ungdom fra 67,2 til 57 prosent. De fra den blandede kategorien har økt fra 11,3 til 14,5 prosent. Når det gjelder første og andregenerasjonen så har det vært en økning i andelen andregenerasjons innvandrers ungdom. Andregenerasjons ungdom med innvandrers bakgrunn lå på 39,3 prosent i 1996, og i 2006 lå de på 62,8 prosent.

Forskerne legger ikke skjul på at det er for grove kategoriseringer av gruppene. Ungdom med innvandrersbakgrunn dekker en del forskjellige nasjoner som Asia, Europa, Afrika og Amerika. Det kan være store viktige forskjeller mellom disse ungdommenes kultur som kan relateres til svarene. Men det er to grunner til at forskerne uansett velger å bruke disse kategoriene. Den første er at størrelsen på rapporten ville ha blitt utrolig stor dersom de skulle utdype seg i alle de ulike foreldre bakgrunnene. Den andre er at forskerne mener at ungdom med innvandrers bakgrunn som har større eller mindre deler av oppveksten i fra en norsk kontekst, deler også visse grunnleggende trekk i livssituasjonen og erfaringsgrunnlaget og vil derfor uansett bakgrunn gi et tilfredsstillende svar (NOVA 2007).

Problemstillingen for rapporten er ganske stor og tar for seg en god del spennende tema. Mer konkret er rapportens problemstilling delt opp under syv spørsmål, men jeg velger kun å presentere de som er av interesse for meg.

1. ”I hvilken retning går de unges identifiseringer? Føler unge med innvandrersbakgrunn seg primært som bærere av en identitet som overstemmer med foreldrenes orientering? Eller føler de seg mer som norske? I hvilken grad finner vi andre og mer komplekse og sammensatte former for identitet i materialet? ”
2. ”Hvordan forvalter ungdom med innvandrers bakgrunn foreldrenes kultur og identitet? Vil det i stedet være viktig for dem å handle i overensstemmelse med føringene fra familiens opprinnelige kulturelle og identitetsmessige orienteringer? Finnes det også her mer sammensatte praksiser? ”

Tre temaer som har blitt drøftet for hvert av spørsmålene er:

- Kjønnforskjeller
- Hvilke forskjeller det er mellom første og andregenerasjons unge med innvandrer bakgrunn.
- Siden mange av spørsmålene er stilt identiske i 1996 og 2006, så vil det være mulig å se en endring i en tiårsperiode.

Ettersom at min problemstilling er om andregenerasjons minoriteters syn på egen identitet og kultur, er rapportens tema og ikke minst problemstilling ganske relevant for min besvarelse.

Funn som har blitt gjort i rapporten har vært til stor hjelp for min videre drøfting.

Blant de spørsmålene jeg har valgt å se nærmere på er: i hvilken grad oppfatter du deg selv som norsk og / eller innvandrer? Hvor mange unge med innvandrer bakgrunn opplever at de av omgivelsene blir oppfattet som innvandrere? Hvor viktig er det å leve etter norsk kultur og tradisjoner?

Tema som blir berørt her er egenoppfatning, andresoppfatning og kulturelle tradisjoner og orienteringer, slike tema sier også noe om identitet og det er derfor jeg har valgt å se på funn gjort i forhold til disse.

Det har vært veldig spennende å lese denne rapporten, å se endringene i besvarelsen til både første og andregenerasjonen over tid, og ikke minst de etniske norske ungdommene. Mye kan forandre seg på ti år, det er denne rapporten med på å underbygge. En annen veldig interessant ting med denne rapporten er at den sammenligner både første generasjonen og andregenerasjonen svar. Noe som er meget viktig for min oppgave.

Hvilken del er av betydning for meg:

Denne rapporten er igjen en viktig kilde for min videre diskusjon. Som sagt så var problemstillingen delt inn i syv underspørsmål, men jeg legger mest vekt på de to som er presentert i sammendraget av rapporten. De faktorer som er viktig for meg fra rapporten, i

forhold til min problemstilling, er forskjeller mellom første (foreldre) generasjonens og andre generasjons minoriteters kulturelle orienteringer. De oppfatningene minoritetsungdom har om seg selv, også påvirket av andres meninger. Det er også viktig å se på endringene som har skjedd fra 1996 til 2006, om det har vært noen faktorer i løpet av denne tiden som har påvirket ungdommens meninger.

Det står i rapporten at det kun er de med foreldre født i utlandet, som har svart på dette spørsmålet. Dette vil ha ingen påvirke på min besvarelse men heller være til stor hjelp, ettersom at det nettopp er denne målgruppen jeg ønsker å diskutere.

3.4.2 Metoden i ”Møter i det flerkulturelle:

Den forskningen som representerer kvantitativ metode i oppgaven min, er som tidligere nevnt en studie gjennomført av NOVA hvor resultatene er utarbeidet i rapporten ”Møtet i det flerkulturelle”. Datagrunnlaget for denne rapporten er kvantitative spørreundersøkelser. De har til en viss grad også benyttet seg av noe empiri hentet fra intervju. I min bruk av denne rapporten vil jeg legge vekt på svarene fra første og andregenerasjons minoriteter, slik de er presentert i rapporten. Jeg vil komme med egne tolkninger for andelen som har svart, jeg vil også til en viss grad se på forskerens analyse.

Denne rapporten er utført med ti års mellomrom, der forskerne først samlet inn data i 1996 ved spørreundersøkelser og deretter i 2006 igjen. Utvalget var ganske stort og var representert av Osloskolens ungdom med mange ulike bakgrunner. Forskerne har brukt samme spørreundersøkelse både i 1996 og 2006, grunnen for dette er at de i hovedsak skulle sammenligne svarene og se etter endringer i løpet av de ti årene. Svaralternativene var mer eller mindre faste, og spørsmålene var entydige og med et enkelt språk, i forhold til sin målgruppe. (Jeg vil diskutere dette videre i diskusjonsdelen min).

Forskningsgruppen har vært nøye med å forsikre seg om at en omtrent like stor gruppe har svart på undersøkelsen i både 1996 og 2006. De av elevene som ikke møtte opp, ble fulgt opp på et senere tidspunkt. Og dermed blir begge undersøkelsene like representative.

Elevene fikk selv legge undersøkelsen i en konvolutt og lime den igjen. For å belyse den andelen som har svart på de ulike spørsmålene, har det blitt benyttet diagram med søyler.

3.4.3 "Balansekunstnere – betydningen av innvandrerbakgrunn i Norge"

Dette studiet er utarbeidet som en avslutning på et prosjekt fra Norsk forskningsråd på 90 tallet, med navnet "*Unge innvandrere: integrasjon, isolasjon og marginalisering*". Etter at dette prosjektet var fullført bestemte forfatteren seg for å samle sammen mye data gitt fra informantene. Utvalget i dette studiet er 52 unge mennesker med minoritets bakgrunn. Det er da en blanding av både andregenerasjons minoriteter og førstegenerasjonen som har hatt meste parten av sin oppvekst i Norge. Balansekunstnerne kaster lys over hvilken betydning det har å ha annen etnisk bakgrunn i Norge, enn majoriteten. Informantene for denne boka lever for det meste et veldig alminnelig liv med utdanning eller arbeid, utenom disse så er det noen få som har en litt spesiell vanskelig livssituasjon som arbeidsløse eller fengselsinnsatte.

Temaer som har blitt berørt i boka er blant annet kultur og på hvilken måte den etniske bakgrunnen har en betydning for de unge, med en påvirkning fra foreldre generasjonen. Her har forfatteren også sett på generasjonsforhold. Videre sier forfatteren at hun selv har erfart hvor stor betydning familie og kjønnsroller har for unge med innvandrerbakgrunn, der hvor forskjellene mellom det norske samfunnet og de samfunn foreldrene kommer fra er stor. Hun velger derfor også å se på familiefølelser og kjønnskonstruksjoner. Det neste temaet er kriminalitet og brorskap, her diskuterer forfatteren sammenhengen mellom etnisk bakgrunn og kriminalitet. Mange av informantene har en opplevelse av annerledeshet i forhold til det norske samfunnet, forfatteren velger derfor også å redegjøre for rasisme og diskriminering. Det siste temaet i boka er av stor betydning for meg, konstruksjon av etnisk identitet.

Informantutvalget var ganske bredt og ulikt, noe forfatteren hadde gjort bevisst for å få en best mulig representativitet. Utvalget bestod av unge med innvandrer bakgrunn som da var av begge kjønn og i forskjellige livssituasjoner. Informantene kom fra en god del ulike etniske bakgrunner.

Data og tekster fra intervjuene er ordrett fra informantene, og er derfor deres individuelle opplevelse av seg selv og sine omstendigheter. Analysen av disse intervjuene er forfatterens egen og hun advarer derfor andre i samme situasjon at deres subjektive mening, kan være en annen.

Rekruttering av informanter foregikk noe forskjellig, noen ble spurt direkte mens andre fant forfatteren via sine sosiale nettverk. På det tidspunktet intervjuene ble utført var

informantene i aldersgruppen 20 til 25. Meste parten av informantene (41) var fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam, de resterende var fra Afrika og Latin-Amerika.

Hadde det vært i min makt ville jeg ha tatt i bruk hele boka i sitt fulle jeg, men det ville ha gått utover omfanget av min masteroppgave. Det er ingen tvil om at denne boka er full av viktig informasjon for meg, men uansett må jeg holde meg til min problemstilling. Jeg har derfor valgt å se nærmere på, eventuelt sitere fra den delen som presenterer funn om kultur og identitet.

Avslutningsvis vil jeg presentere et sitat fra en av de kvinnelige informantene, fra boka. Som en smakebit på bokas innhold.

”Det er et ordtak på urdu som sier at du skal aldri stå på to båter, for da faller du bare i vannet. Hvis jeg skulle bli helt norsk, gifte meg norsk og sånn, og det gikk galt, så ville jeg stå uten noe. For jeg kan aldri bli helt akseptert her, på grunn av hudfargen min. Men litt norsk må man jo bli, og ikke gjøre som søstrene mine, som ikke fikk noen utdanning” (Prieur 2004).

Videre en kommentar fra forfatteren.

”Dette sier Kiran. Men faktisk er hun og mange andre unge med innvandrerbakgrunn, blitt gode til den balansekunsten det er å stå på to båter” (Prieur 2004).

3.4.4 Metoden i Balansekunstnere:

Forfatteren ønsket å få noen overraskelser under arbeidet med denne forskningen og ikke få vite det man allerede vet. Derfor gikk hun inn i denne analyseprosessen med et åpent sinn, og satte sitt common sense fenomen på siden. Hun valgte bevisst et utvalg der informantene hadde ulik bakgrunn og var fulle av kontraster til hverandre. Dette også fordi hun ville finne ut av om den etniske bakgrunnen har noen betydning (Prieur 2004).

Forfatteren satt igjen med en data samling på 1300 sider som skulle analyseres, det er forståelig at dette er tidskrevende, som da igjen har forårsaket at materialet ikke er helt ferskt. Men dette har forfatteren forsvart med at: *”Intervjuene er altså ikke helt ferske, og man kunne stille spørsmål om verdien av den følgende analysen ut fra at dette jo er et*

område som hele tiden er i forandring. Men slik jeg ser det, ville tidsforskyvingene bare ha vært et problem hvis dette hadde vært en kvantitativ analyse, da antallet i en kategori eller i en annen, sikkert ville ha forandret seg i løpet av de årene som har gått” (Prieur 2004. 14).

Jeg vil her si meg enig i dette, historiene som har blitt presentert i denne boka er tidløse.

Deres innhold er informasjonsrikt og lar seg ikke påvirkes av hvilken tidsepoke de leses i.

Det har blitt benyttet båndspiller for å samle data fra informantene. Og for å gjøre innholdet i intervjuene forståelig har enkelte språkfeil også blitt rettet. Informantene ble for det meste intervjuet alene, det var noen tilfeller der andre familie medlemmer var til stedet. Dette viste seg å være både positivt og negativt for forfatteren. Negativt fordi mange da ikke våget å svare ærlig på enkelte spørsmål med hensyn til familien, positiv fordi det var tilfeller der hvor andre familiemedlemmer ga en annen type informasjon, og kastet et annerledes lys over analysen. Forfatteren benyttet seg ikke av noen type intervjuguide, dette for å gi deltakerne en avslappet og uformell intervju prosess, hun brukte i stedet bare en båndspiller. Forfatteren hadde 20 ulike temaer i baktankene, da hun startet intervjuene. Etter at all data var samlet inn fra de ulike intervjuene, plasserte hun informantens historier i de ulike temaene, der hun følte de passet best hjemme.

Man må i en situasjon der man intervjuer en person fra en annen verdensdel vise en viss respekt ovenfor den andres væremåte. Forskeren må vise hensyn til informanten, må forsikre anonymitet og garantere vedkommende om at man skal skrive om dem på en måte som ikke vil være støtende. Men er det en ting man ikke kan garantere så er det at informantene vil kjenne seg helt igjen i analysen forskeren gjør. For det er noen slutninger forskeren selv trekker (Prieur 2004).

Avsluttende kommentar:

Begge metodene i seg selv er kvalitets sikre, som sagt tidligere så støtter de hverandre på med sine svake og sterke sider. Spørreundersøkelser har godt grunnlag for ytrealiditet, imens intervju har et godt grunnlag for god begrepsvaliditet. I spørreundersøkelser får man svar fra en hel gruppe mennesker og i dybdeintervju får man muligheten til å grave seg frem til et godt svar, dybde kunnskap om et fenomen. Jeg håper at data fra intervjuene vil gi meg en bedre forståelse av hvorfor deltakerne fra spørreundersøkelsen svarer slik de gjør. Det er

her av betydning å understreke at informantene fra spørreundersøkelsen er yngre enn informantene i fra dybdeintervjuene. I undersøkelsen utført fra NOVA er deltakerne mellom 14 til 17 år gamle. Informantene fra Balansekunstnere er mellom 20 og 25 år. De sistnevnte er kanskje i bedre stand til å snakke om sin identitet og kultur enn ungdommene. Mange av dem har muligens allerede tatt viktige valg i livet, som utdanning og partner valg. Men selv om det er en aldersforskjell mellom informantene, vil jeg tro at informasjonen uansett vil gi et godt nok grunnlag for diskusjon.

Kapittel 4

4. Hvordan kan en oppvekst i to kulturer påvirke minoritetsungdommers opplevelse av egen identitet? – presentasjon og diskusjon av sentrale funn fra studiene:

Videre nå kommer en diskusjon av problemstillingen min, i lys av empiri og relevant teori. Funn jeg har valgt ut i fra rapporten, handler i stor grad om identitet og kultur. Funnene er presentert med kategoriene første og andregenerasjons minoritetsungdom, og ser på endringene som har skjedd i svarene fra 1996 og i 2006. Forskerne har presentert funnene ut i fra prosent andel innenfor de ulike svaralternativene og i søylediagram, dette gir en bedre fremvisning av svarfordelingene og endringene.

Jeg ønsker å redegjøre for fremgangsmåten for dette kapittelet og hvordan jeg har valgt å gå frem med informasjon fra rapporten. Jeg kommer først til å innledningsvis under hvert spørsmål, presenterer funnet. I denne delen vil leseren få vite hensikten med å spørre spørsmålet, hva var det forskeren egentlig var interessert i å finne ut av, og selve spørsmålet slik det er presentert i rapporten. Det benyttets ulike svaralternativ i undersøkelsen, og derfor vil svaralternativene slik de har blitt fremstilt i rapporten også redegjøres for.

Deretter presenteres svarfordelingene for 2006, med forskerens kommentarer på eventuelt de endringene som har skjedd, og om disse er signifikante. Forskeren har ikke alltid redegjort for om endringene under hvert spørsmål er signifikante, og derfor vil det kun nevnes der denne informasjonen er oppgitt. Om det er nødvendig så vil forskjellen mellom første og andre generasjonen også presenteres. Jeg minner om her at kategorien første generasjons innvandrere, i dette tilfellet er unge med innvandrers bakgrunn som er født i utlandet, men er blant Osloskolens elever under forskningen. Og ikke foreldre generasjonen.

Jeg avslutter hvert funn med en samlet diskusjon for det enkelte emnet. I diskusjonsdelen vil jeg benytte meg av tidligere presentert teori og sitat fra boka "Balansekunstnere".

4.1 I hvilken grad opplever minoritetsungdom seg som norsk og som innvandrere, og hvordan tror de at andre opplever dem?

I et flerkulturelt samfunn som Norge i dag har blitt, med utallige mange kulturelle påvirkninger, kan man lure på hvilken identitet som vokser fram hos ungdommen. Det ble i denne sammenhengen stilt noen spørsmål om den enkeltes egen oppfatning. Hva han/hun oppfatter seg selv som, norsk eller innvandrere. For å finne ut av dette, stilte forskerne spørsmålet: *"I hvilken grad oppfatter du deg selv som norsk og / eller innvandrere?"*

Svaralternativene som har blitt brukt i 2006 er: "Stemmer nokså godt", "stemmer ganske godt", "stemmer ganske dårlig" og "stemmer svært dårlig". Svaralternativene i 1996 var ikke veldig ulike fra disse. Svaralternativene "stemmer svært godt" og "ganske godt" har blitt slått sammen, og det er kun den andelen som har svart i disse to kategoriene som blir presentert i rapporten (NOVA 2007).

Spørsmål 1: Egen oppfatning om å være norsk

"I hvilken grad oppfatter du deg selv som norsk"?

I 2006 svarte 70,5 % av andregenerasjonen og 56,2 % av første generasjonen, at det stemmer godt at de oppfatter seg selv som norske.

I 1996 svarte 46,3 % av andregenerasjonen og 31 % av første generasjonen, at det stemmer godt at de oppfatter seg selv som norske.

Samlet mente 65,4 % i 2006 og 37,2 % i 1996 dette.

Forskerne mener at på grunnlag av disse svarene, ser det ut til at det fra 1996 til 2006 har blitt betydelig vanligere eller kanskje enklere blant unge med innvandrere bakgrunn å oppfatte seg som norske: *"Blant andregenerasjonen har andelen som oppfatter seg som norske økt fra 46,3 prosent i 1996 til hele 70,5 prosent i 2006. Økningen blant første generasjons unge med innvandrere bakgrunn har økt fra 31 prosent i 1996 til 56,2 prosent i 2006"* (NOVA 2007: 44).

Videre sier forskerne, ” disse resultatene indikerer en liten revolusjon i tankesett. En betydelig andel unge med innvandrerbakgrunn ser ut til å identifisere seg med det større fellesskapet som vi må anta ligger i opplevelsen av å være norsk. [...] En slik selvtilskrivning kan med andre ord sees som uttrykk for at det på de ti siste åra har utviklet seg en sterkere følelsesmessig integrering i det fellesskapet som den norske nasjonalstaten rammer inn” (NOVA 2007: 45).

Spørsmål 2: Egen oppfatning om å være innvandrer

”I hvilken grad oppfatter du deg selv som innvandrer?”

I 2006 svarte 44,9 % av andregenerasjonen og 65,8 % av førstegenerasjonen, at det stemte godt at de oppfattet seg som innvandrere.

I 1996 svarte 39,7 % av andregenerasjonen og 64 % av førstegenerasjonen, at det stemte godt at de oppfattet seg som innvandrere.

Samlet mente 52,7 % i 2006 og 54,4 % i 1996 dette.

Det er som vi ser små forskyvinger fra 1996 til 2006, dermed sier forskeren at ingen av endringene er signifikante. Tendens for begge generasjonene går i den retningen at flere oppfatter seg som innvandrere. Men på bakgrunn av de samlede tallene for begge spørsmålene, (der tallet for den norske oppfattelsen er 65,4 % og for innvandrere oppfattelsen er tallet 52,7 %) så ser man at flere oppfatter seg som norske. Dette har forskeren kommentert med at, ” grunnen er at det relativt sett har blitt flere i andregenerasjonen, og at disse i mindre grad oppfatter seg som innvandrere” (NOVA 2007: 45).

Det er en god del av de unge som ikke svarer på enkelte spørsmål, frafallet kan variere fra 13 % til 18 %. Dette mener forskerne kan være fordi, når det blir spurt spørsmål direkte om identitet, så er det mange som velger å ikke svare (NOVA 2007)

Spørsmål 3: Andre som oppfatter en som norsk

Hensikten med de to kommende spørsmålene er å se hvor mange som mener at andre oppfatter dem som enten norsk eller innvandrere. Svaralternativene som har blitt brukt i dette spørsmålet er: ”Stemmer nokså godt”, ”stemmer ganske godt”, ”stemmer ganske dårlig” og ”stemmer svært dårlig”. Svaralternativene ”stemmer svært godt” og ”ganske godt” har blitt slått sammen, og det er tall fra disse funnene som blir presentert (NOVA 2007).

”I hvilken grad tror du andre oppfatter deg som norsk?”

I 2006 svarte 51,7 % av andregenerasjonen og 49,1 % av første generasjonen, at de oppfattes som norske av andre.

I 1996 svarte 48,2 % av andregenerasjonen og 34,9 % av første generasjonene, at de oppfattes som norske av andre.

Samlet svarte 50,8 % i 2006 og 40,3 % i 1996 dette.

Forskeren sier at det har skjedd en økning i andelen unge med innvandrerbakgrunn som opplever at også andre oppfatter at de er norske. *”For andregenerasjonen er det likevel små eller ingen endringer fra 1996 til 2006. Derimot opplever flere av første generasjonens unge med utlandsfødte foreldre at andre oppfatter dem som norske – 32,9 % i 1996 til 49,1 % i 2006 ” (NOVA 2007: 46).*

Spørsmål 4: Andre som oppfatter en som innvandrere.

”I hvilken grad tror du andre oppfatter deg som innvandrere?”

I 2006 svarte 50,5 % av andregenerasjonen og 60,7 % av første generasjonene, at de oppfattes som innvandrere av andre.

I 1996 svarte 52,9 % av andregenerasjonen og 65,1 % av første generasjonen, at de oppfattes som innvandrere av andre.

Samlet svarte 54,2 % i 2006 og 60,2 % i 1996 dette.

Forskerne sier at *"ut i fra dette kriteriet er det fremdeles et tydelig skille mellom første og andre generasjonen. Flere i første generasjonen mener de blir oppfatta som innvandrere. Forskyvningene fra 1996 til 2006 er relativt små. Likevel går tendensen i retning av at færre opplever at de blir oppfatta som innvandrere i 2006 sammenliknet med 1996"* (NOVA 2007:48).

4.1.1 Metodiske forhold ved rapporten:

Denne delen presenteres her fordi det var vanskelig å finne en riktig plass til den. Den passer ikke inn i metode kapitlet, den må presenteres etter funnene for å få en bedre forståelse av den. Og før diskusjonen for å kunne belyse den.

For å drøfte metodiske forhold knyttet til validitet ved rapporten, henviser jeg tilbake til metode kapitlet om kvantitativ forskning. De truslene som er nevnt er knyttet til ytre validitet (generalisering fra et utvalg til en populasjon) og begrepsvaliditet. Utvalget for rapporten var alle Osloskole elever i de to siste klassene på ungdomskolen og første klasse fra videre gående. Hvorfor forskerne valgte akkurat disse trinnene, står det ikke noe om i rapporten, men de har uansett fått med seg alle elevene og ikke valgt noen tilfeldig fra disse trinnene. Svarprosenten har vært ganske høy i både 1996 og 2006. Elever som ikke var til stedet under undersøkelsen ble fulgt opp på et senere tidspunkt, dermed har forskerne garantert seg lik svarprosent i 1996 og i 2006. Her har forskeren tatt hensyn til en av truslene som kan påvirke den ytre validiteten og det er frafall i utvalget.

En annen stor trussel mot ytre validitet under spørreundersøkelser, er at man ikke har riktig individ utvalg. Undersøkelsen er rettet mot ungdom med minoritetsbakgrunn, og dermed er Oslos ungdom et godt utvalget for denne type forskning, fordi Oslo har en høy andel av minoriteter i skolen Videre så er det ungdommen som står i fokus, dermed så tror jeg at disse trinnene var de mest relevante å velge. En i fra åttende klasse ville kanskje ikke ha full forståelse for denne undersøkelsen, ettersom at han/ hun er i en ung alder. En person som går i andre eller tredje klasse på videregående skole, ville ikke akkurat ha havnet under kategorien ungdom. Målgruppa var ungdommer, dermed tror jeg at dette utvalget fint skulle dekke denne kategorien. Med riktig utvalg vil man forsikre seg god ytre validitet.

Den andre trusselen som har blitt nevnt er relatert til begrepsvaliditet, og kan ses på i denne sammenheng til de spørsmål som har blitt stilt og de svarene som har blitt gitt. Formulering av spørsmål i spørreskjema har mye å si for hvordan de oppfattes og forstås, om de blir misforstått kan svare som blir gitt være feil, dette vil dermed påvirke validiteten. I undersøkelsen var spørsmålene formulert med ganske forståelig språk, det har blitt tatt hensyn til utvalget for undersøkelsen

I enkelte av spørsmålene i undersøkelsen har forskerne slått sammen svaralternativene svært viktig og ganske viktig. Det kan være en forskjell om man svarer svært eller ganske viktig. Siden de begge er oppgitt som svaralternativ, fins det en grad av enten å mene noe eller å ikke helt mene noe, som skiller alternativene. Du kan enten mene noe helt, eller være litt uenig. Ettersom at forsøkspersonene har svart det ene eller det andre, har de sett graden som skiller dem og deretter angitt sitt svar. Jeg mener at det å slå sammen to slike svar alternativ, som ikke er veldig ulike men heller ikke helt like, gjør at kanskje viktige nyanser i funnene ikke kommer frem.

Når det gjelder å oppgi uærlige svar, så er det spesielt et spørsmål jeg kan tenke meg der dette kanskje har vært et tilfelle. Hva ens foreldrene mener. Å svare på vegne av sine foreldre kan være ganske vanskelig. De har stor påvirkning i ens liv og er veldig autoritære personer, og dermed så kan det bli vanskelig å sette seg inn i deres perspektiv. De unge som svarte på vegne av sine foreldre, kan ha latt sine meninger påvirke svaret, hva de egentlig ønsker at foreldrene mente. Eller hva de føler forventes av foreldrene at de svarer. Mange faktorer kan påvirke det svaret som blir gitt.

Begrep som blir brukt i spørreskjemaet kan bidra til å påvirke svarene. Jeg har helt fra starten av oppgaven min gjort det klart at jeg ønsker å bruke begrepet minoriteter, og ikke innvandrere og utlending. Dette fordi jeg personlig synes de to sist nevnte kan ha en negativ klang, og gi en helt annen mening til den gruppen man fremstiller. Et individ som er født og oppvokst i Norge og mer eller mindre føler seg norsk, burde slippe å bli etterfulgt av begrep som innvandrere. Denne personen innvandret aldri, men generasjonene før gjorde det. Forskerne gjør det klart i rapporten at de velger å bruke dette begrepet, noe jeg respekterer. Men den tanken jeg da sitter igjen med er; kan dette begrepet ha påvirket svar resultatene? Som sagt tidligere så anses begrepsvaliditet som en svakhet ved spørreundersøkelser, og i dette tilfelle så vet man ikke hvordan deltakerne har forstått begrepet innvandrere. Kan det

være slik at deltakeren leste dette ordet i spørreskjemaet, og det fikk en negativ virkning og dermed svarte personen noe helt annet.

Jeg ser i rapporten at mange velger å ikke svare på enkelte spørsmål og lurer litt på hvorfor det? Kan det være at begrepene ikke samsvarer med hva den enkelte føler, og at det dannes negative tanker rundt begrep som innvandrere og utlending. Det kan hende at noen føler at de selv ikke passer under denne kategorien og derfor velger å ikke svare. Et eksempel er på side 37 i rapporten der det har blitt spurt om den enkelte opplever seg som innvandrere mot foreldre bakgrunn? Der ser man at 38 prosent av andregenerasjons innvandrere og 39,6 prosent av førstegenerasjons innvandrere velger å ikke svare. Men slik forfatteren for rapporten hevder så kan fraværet i svarprosenten komme av at mange ungdom reagere på å sette merkelapper på seg selv.

4.1.2 Metodiske forhold ved intervjuene:

Informantene i dette studiet er mellom 20 og 25 år, dermed vil jeg tro at deres alder og livserfaringer, vil være et godt grunnlag for den informasjonen de gir i fra seg.

Som vi har sett i metodekapittelet så kan noen trusler relatert til intervju forekomme. Jeg skal se litt nærmere på disse truslene i forhold til intervjuene fra boka jeg har valgt å bruke. Jeg minner om at intervjuene ble utført først for et annet prosjekt i 1996. Forskeren satt igjen med mye god data og valgte derfor å samle dette i en bok, der hun kaster lys over ulike tema ved hjelp av dybdeintervju. Det var ikke i første omgang meningen å utføre disse 52 intervjuene, for boka. Forfatteren for boka valgte tema relatert til intervjuene som for eksempel kultur, identitet, familierelasjoner og deretter ved hjelp av teori dannet hun grunnlag for sin analyse.

Hvor gyldige disse analysene og intervjuene er for alle med innvandrerbakgrunn, er det vanskelig å si. Ytre validitet kan anses som en svakhet ved intervju som metode, det er en stor utfordring å kunne generalisere noe som skal gjelde flere personer etter et intervju, dette kan både være risikabelt og urimelig (Kvale 1996). I følge meg så vil alle i en samme situasjon, ha sin egen historie å fortelle. Om en person med innvandrerbakgrunn gjennom går noe, betyr ikke det at alle gjør det. Men forskeren har tatt i bruk disse historiene for å kaste

lys over tema som berører mennesker med innvandrerbakgrunn. Generaliseringen blir gyldigere når den spurte er representativ for den gruppen det generaliserer til. I dette tilfellet så er det individ med innvandrerbakgrunn som har blitt spurt. Dermed vil jeg tro at mennesker med innvandrerbakgrunn vil kjenne seg igjen i hennes analyser, men kanskje ikke i den enkelte informantens historie, ettersom at det er veldig individuelt. Forfatteren har klart å belyse utvalgte temaer, og livelig gjøre dem ved hjelp av intervju, gitt fra informanter i en spesiell situasjon.

Forfatteren ønsket å diskutere etnisk kultur og identitet for mennesker med innvandrerbakgrunn, og i følge meg har hun klart dette. Hvor sanne disse intervjuene er, er det vanskelig å måle. Men forfatteren har tilslutt ved hjelp av informasjon gitt fra informantene og egen observasjon gjort under intervjuene, trukket sine egne slutninger. Fordelen med en slik metode er at man kan grave dypt for å få mer informasjon, ulempen derimot er om informantene tilbake holder viktig data, og angir det svaret de tror forventes. Dette er blant en av truslene Cook and Campbell (Lund 2002) sier kan oppstå i forhold til begreps validitet.

Forfatteren mente at det var et tilfelle under et av intervjuene, der en av informantene ikke ville si mer om et viss tema, fordi det ble for privat. Her kan forfatteren ha gått glipp av mye viktig data til sin analyse.

4.1.3 Diskusjon av egen og andres oppfatninger av identitet:

Tendenser er som vi ser at de fleste unge oppfatter seg selv som innvandrere både i 1996 og i 2006. Denne tanken har hatt en økning i prosent hos begge generasjonen, dette har ført til at det er en litt større gruppe i 2006 som mener de oppfatter seg selv som innvandrere.

Endringene hos den førstegenerasjonen er veldig små, men hos andregenerasjonen så er det en økning fra 39,7 prosent i 1996 til 44,9 prosent i 2006. Selv om det ikke har vært noen stor endring i førstegenerasjonens oppfatning av seg selv, så utgjør de uansett den største gruppen med 65,8 prosent i 2006. Andelen som oppfatter seg selv som innvandrere har ikke hatt noen drastiske endringer, men det har vært en økning i å oppfatte seg selv som norsk, hos begge generasjoner. Her har den største økningen vært hos andregenerasjonen, fra 46,3 prosent i 1996 til 70,5 prosent i 2006. Det har vært en økning hos førstegenerasjonen også,

fra 31 prosent i 1996 til 56,2 prosent i 2006. Som vi ser så er økningen større for å oppfatte seg selv som norsk. Et av de mest slående funna i følge rapporten er akkurat dette, flere unge med innvandrerbakgrunn ser på seg selv som norske i 2006. Det er flere av første generasjonene som oppfatter seg selv som innvandrere og færre som oppfatter seg som norske. Andre generasjonen derimot har flere som oppfatter seg som norske.

Når det gjelder andres oppfatning av en som norsk så har de største endringene funnet sted i svarene fra første generasjonen, fra 34,9 prosent til 49,1 prosent. Andre generasjonen har hatt veldig små endringer fra 1996 til 2006. Det er flere fra første generasjonen i 2006 som mener at de oppfattes som norske, enn i 1996. Første og andre generasjonen skiller seg ikke mye fra hverandre når det gjelder andres oppfatning av dem som norske, avstanden er derimot litt større for å bli oppfattet som innvandrer. I fra første generasjonen er det hele 10 prosent flere i 2006, som mener de blir oppfattet som innvandrere. Mønsteret har holdt seg ganske stabilt hos begge generasjonene, når det gjelder hva andre mener om en.

Selv om endringene er små, så er det uansett blitt noen endringer siden 1996 i tankesettet til unge med innvandrerbakgrunn, når det gjelder å oppfatte seg som norsk eller innvandrer. Men hvordan kan disse endringene forstås. Svarene tyder på at det ikke kun er endringer i meningene hos den yngre generasjonen, men også foreldrene.

Det er flere faktorer som påvirker en persons meninger om seg selv, og dermed danner grunnlag for identiteten. Mead mener at tilegnelsen av selvet (som er et underbegrep for identitet), kan tilegnes ved to punkter. Det første er individets subjektive mening, hvordan individet selv oppfatter og reflektere over seg selv. Det andre er det objektive, hvordan samfunnet oppfatter individet. Disse til sammen utgjør identiteten (Mead 2005). Det er klart at andres oppfattelse spiller en stor rolle for hvordan man selv oppfatter seg. Jeg vil ikke se bort i fra at andres oppfatning spiller en stor rolle i ungdoms tiden. Individet konstruerer sin identitet i interaksjon med andre, det er vanskelig å overse hva andre mener. I undersøkelsen er svarene for andres og egen oppfatning som norsk, ganske like. Dette kan tyde på at individets opplevelse av hvordan andre oppfatter dem, gjenspeiles og påvirker deres egen oppfattelse. Det kan hende at ens egen oppfattelse ikke skiller seg mye fra andres oppfattelse.

Men hva med de som oppfattes som innvandrere av andre? Oppfatter like mange seg selv som innvandrere også, i så fall hvorfor?

Her kan jeg trekke inn akkurat de samme argumentene som for å oppfatte seg selv som norsk, påvirkningene fra omgivelsene. Kan det være at ungdom som oppfatter seg selv som innvandrere, får denne tanken styrket fra sitt hjem. Det kan hende at foreldre generasjonen ikke ønsker å komme ut av kategorien innvandrere, og dermed påvirker deres tanke ungdommen også.

Jeg ønsker å avklare noe i forhold til mitt bruk av intervjuene fra boka. Jeg har på grunn av mangel på plass, kun plukket ut deler fra sitat fra informantene som kan kaste lys over min diskusjon. Men dette har ikke påvirket meningen i historiene deres.

Dette sitatet er fra en mannelig informant, som forteller om foreldrenes usikkerhet, i forhold til hvor de ønsker å bo og oppdra sine barn.

”Pappa hadde tenkt at han skulle jobbe her og tjene litt penger og så reise tilbake. [...] Og plutselig så begynner ungene på skolen, plutselig så er de voksne, så tenker de at ’nei, nå skal vi reise tilbake’. Men det de ikke tenker, det er at det er akkurat som å plante en plante. Når du har plantet den der, også vanner du med norsk vann, så røttene blir fornorsket, og sånn tenker de ikke. Plutselig skal de ta med hele planten tilbake til Pakistan, og det går ikke” (Prieur 2004:33).

Hvis foreldrene sitter med slike tanker om Norge, at det kun skal gi deg en viss økonomisk støtte, også skal vi tilbake, vil nok denne tanken om å være evig innvandrere påvirke den yngre generasjonen også. Men slike meninger fra foreldre generasjonen kan komme av at de selv er usikre på sin situasjon. De ønsker å dra tilbake fordi det samfunnet de har flyttet til, føles fremmed. De roller og del identiteter de må forholde seg til i det nye samfunnet, kan være en utfordring. Det vil kanskje være vanskelig å akseptere et annet land som sitt egent. Selv om de har bodd i dette landet meste parten av sitt liv, dette landet ga dem og deres familie ressurser til å klare seg. Men slik vil andregenerasjonens minoritetsungdom aldri kunne føle en tilhørighet til foreldrenes hjemmeland, de vil ikke føle at de passer inn, på grunn av manglende erfaring for å kunne mestre de dagligdagse tingene der (Sand 2008).

I undersøkelsen er det færre av førstegenerasjonen (i dette tilfellet unge født i utlandet), sammenliknet med andregenerasjonen, som mener at de oppfatter seg selv som norske men det er uansett en økning i deres besvarelser. Grunnen til at det er flere fra andregenerasjonen som oppfatter seg selv som norske, kan være deres følelse til Norge som norske statsborgere. Deres positive følelse av seg selv som nordmenn, kan også påvirke hva de tror andre mener om dem. De unge som er født i Norge (andre generasjonen) vil kunne ha en helt annen opplevelse av det å være norsk enn førstegenerasjonen. Jeg skal ikke se bort i fra at det kan være tilfeller der noen fra førstegenerasjonen har hatt sin hele oppvekt i Norge, og dermed så burde de ha sterke følelser for landet. Men førstegenerasjonen kan ha hatt en annen opplevelse i 1996 som innvandrere. Med årene så har samfunnet blitt mer flerkulturelt og inkluderende. Dette kan ha påvirker svarene som er angitt i 2006, kanskje de har hatt en litt enklere oppvekst i det norske samfunnet.

Etnisk identitet kan ha ulike påvirkninger på individet, og kan forstås forskjellig fra individ til individ. Etnisk identitet vil si at man tilhører en speilet etnisk gruppe. Sterk etniskitet vil si at man har en følelse av tilhørighet til en etnisk gruppe som man er sosialt aktiv med, og som man stolt vil tilhøre (Phinney 1992).

Informantene fra boka var veldig opptatt av etnisk identitet, det å tilhøre en gruppe var meget viktig for dem. De hadde ulike utsagn for å beskrive seg selv, noen kalte seg selv for tyrkere, andre for vietnamesere i Norge. Og noen for norsk- pakistanere, bindestreks identitet som i de senere år har oppstått som en egen identitetsform (Prieur 2004). Å ha en dobbel etnisk identitet som det sistnevnte kan være en god opplevelse, i forhold til at man får et godt forhold til begge kulturer, og slipper å velge en. Men det kan være komplisert også.

Hanif forteller: *"innerst inne så vil jeg alltid være en pakistaner. Men samtidig ser han det som både umulig og uhensiktsmessig for han å fortsette å være pakistaner: Når jeg vet at dette skal være resten av mitt liv, hvorfor da holde på en kultur som jeg ikke kan få bruk for i det hele tatt som kun er innenfor de fire veggene hjemme? [...] de holder på sin kultur som engang ikke finnes i Pakistan (Prieur 2004: 152).*

I dette tilfellet har man en som ville ha hatt det vanskelig å svare på undersøkelsen, om hvilken oppfattelse han har av seg selv, som norsk eller minoritet. Det kan jo faktisk være at flere sitter med disse tankene, og kaller seg selv for norsk- pakistaner, norsk- tyrkere eller

norsk- vietnamesere. Og derfor krysser av på svært viktig for både oppfattelse av seg selv som innvandrere og norsk. Eller kanskje de ikke har svart på noen av spørsmålene. Men tallene fra rapporten viser at noen må ha svart begge deler, fordi tallene er ganske like for de begge oppfattelsene.

Informantene fra boka mener at uansett om man har norsk språk og er norsk statsborger, så er det en vesentlig ting som skiller dem fra det etniske norske folket. Det er nemlig utseendet, kultur og religion. De mener at omgivelsene oppfatter ikke dem som norske, og derfor blir de selv smittet av denne tanken (Prieur 2004).

Det kan være ulike grunner for økningen i andelen som oppfatter seg selv som norske, men en av tolkningene kan være utviklingen av samfunnet mot et stort flerkulturelt samfunn. Der mange kulturer har blandet seg godt. En hybrid kultur som oppstår fra flere kulturer (Vestel 2007). En slik kultur kan for eksempel i en vennegjeng oppstå som en fra mange ulike kulturelle verdier fra mange ulike kulturer, og kan dermed forbindes med den norske kulturen av ungdommen. Imens den kulturen som følges i foreldrenes hjem kan forbindes med den opprinnelige. Denne hybride kulturen kan få flere til å oppfatte seg selv som norske, ettersom at den oppstår i det norske samfunnet, utenfor foreldrenes hjem.

En annen grunn til at flere oppfatter seg selv som norske kan være avsmak for sin egen kultur. Man kan hatt vonde opplevelser som man forbinder med sin opprinnelige kultur. Dette trenger nødvendigvis ikke å være årsaken til at flere i senere tid relaterer seg til den norske kulturen, men kan være en god grunn. For å belyse dette har jeg to eksempler i fra boka, der to informanter forteller hvorfor de helst ikke vil ha noe med sin opprinnelige kultur å gjøre. Den ene er en vietnamesisk jente som ønsker å ta avstand fra sin kultur, og aldri oppfattes som vietnameser. Dette fordi hun har fått nok av det manns dominerende vietnamesiske samfunnet (Prieur 2004).

Den andre informanten er en indisk gutt som på grunn av sin fars oppførsel, tar avstand fra det indiske. ”*Faren hadde mishandlet både barna og moren i mange år. Det er ingen grunn til å se det i sammenheng med kulturell bakgrunn, men innvandrings situasjonen førte familien inn i en så sterk isolasjon at mishandlingen kunne pågå uforstyrret. Disse traumatisk erfaringene har utvilsomt forsterket hans ønske om å skape avstand til farens*

være måte, inklusivt de tradisjonene han sto for” (Prieur 2004:140). Slike hendelser kan påvirke ens oppfatning av seg selv, og ens tilhørighet til en etnisk gruppe.

En annen faktor som kan spille en rolle når man skal svare på spørsmål om egenoppfatning, der en velger mellom to etnisiteter, kan være hvordan man egentlig forstår de ulike etnisitetene. Mennesket har individuelle forståelser av ulike ting og blant dem kan man finne etnisitet. Informantene fra boka ble spurt om, hva de ser på seg som etnisk. ”*Iqbal viser til familiebåndene, [...] Khalid, mystikken, religionen, familien og...ja, kreativiteten. For Aisha betyr det å ha pakistansk bakgrunn mindre frihet. [...] May forbinder det vietnamesiske med å være lydig mot foreldrene, å ikke bare gjøre det man har lyst til. [...] Abdou knytter det marokkanske spesielt til kjønnsrelasjonene, hvor kvinnen gjør ting i huset med glede og menn reagerer med varme og takknemlighet (Prieur 2004: 141-142).*

Slik har informantene også et ulikt syn på hva de oppfatter å være norsk: ”*May sier hun har blitt norsk i tankene sine, hun vil være fri og gjøre det hun selv vil.[...]For Hoa er man norsk når man kan diskutere med foreldrene sine, når man gir tilbake penger man har lånt,[...] når kvinnen går ut å fester imens mannen passer barna.[...] Amina beskriver norske jenter som tøffe og selvstendige.[...] Cemal sier han får høre at han oppfører seg som en nordmann når han sier rett ut hva han mener.[...] Tahir mener han selv har blitt norsk på den måten at han synes det er kjedelig å være hjemme sammen med familien, han vil heller gå ut (Prieur 2004:143).*

Her ser vi at informantene sitter med ulike syn på hva de forbinder med deres opprinnelige kultur og den norske. Dermed kan svarene i stor grad være påvirket av ens oppfatning av det etniske. Om en forsøksperson i spørreundersøkelsen svarer ”stemmer lite” om sin egen oppfatning som norsk, har den kanskje et annet grunnlag for å svare dette, enn en person som svarer ”stemmer godt”.

Tallene i rapporten viser at mange både oppfatter seg som norske og som innvandrere. Kan dette tyde på en forvirring, vanskeligheter med å velge hvilken identitet man egentlig har og dermed svarer begge? En av informantene Cemal sa at han lenge beveget seg mellom det norske og det tyrkiske miljøet. Han hadde godt forhold til begge kulturer. Å identifisere seg etnisk var for han et prosjekt med flere muligheter. Men han spurte seg selv: *Skal jeg ta et*

valg? Skal jeg bli mer norsk? Eller skal jeg fortsette sånn som nå, at jeg ikke gir slipp på det som er tyrkisk?(Prieur 2004).

Når en veksler mellom to eller flere etnisiteter kan det betegnes som at identiteten er delt i flere roller, mer kjent som delidentiteter. Individet inntar ulike roller og statuser i ulike situasjoner, disse rollene man tilegner seg blir delt inn i delidentiteter (Sand 2008). I følge Berger og Luckmann vil individet tilegne seg en sekundær og primær identitet gjennom livet. I en minoritetsungdoms situasjon vil de først tilegne seg en primær identitet med familien, i sin opprinnelige kultur, denne første identiteten sitter dypt i individets. Sekundær identiteten kommer noe senere i livet, for minoriteter skjer dette når de er i relasjon med andre samfunn. I tilfelle der hvor forsøkspersonene svarer at de oppfatter seg både som innvandrere og norsk, vil jeg si at dette kan være tilfelle. De kan ha den oppfattelsen av seg selv som begge deler. De kan ha del identiteter der den ene er som innvandrer og den andre som norsk.

Videre sier Cemal at nå som han er 25 så vil han aldri glemme Tyrkia og det tyrkiske i han. Dette tar meg med videre til mitt neste poeng. Jeg vil hevde at alderen for forsøkspersonen er lav i forhold til tematikken bak undersøkelsen. Nå hadde forsknings gruppen som formål å utføre undersøkelser blant unge. Men å kunne svare på hvordan man oppfatter seg selv og blir oppfattet av andre, og hvilken identitet man i grunn og bunn har, er vanskelig spesielt i en ung alder. Resultatet av undersøkelsen hadde vært noe helt annet om det var 25 åringer som var målgruppa og ikke 15-16 åringer. Jeg tror at ungdoms alderen er en forvirrende alder, hvor man prøver å finne seg selv. Det hadde vært interessant å utføre en lik undersøkelse med samme forsøkspersonen etter ti år, for så å se om deres svar var noe annerledes, og om alderen kan ha noe å si i ens egen oppfatning. Selv vet jeg at hvis jeg hadde blitt spurt disse spørsmålene når jeg var 16, ville svaret vært noe helt annet enn i dag.

4.2 I hvilken grad er det viktig for minoritetsungdom å orientere seg etter norsk kultur og/eller foreldrenes kultur?

Her er har forskeren til hensikt i rapporten å finne ut av hvordan unge med innvandrers bakgrunn orienterer seg kulturelt, og holdingene deres ovenfor norsk kultur og opprinnelses kultur. Hvilken kulturs levemåter syns de selv er viktig å opprettholde, den norske eller den opprinnelige. Eller kanskje begge. La oss se videre nå hva svarene ble.

Spørsmål 1: Egen mening om kultur:

”Er det viktig for deg at du lever etter dine foreldres hjemlands kultur og tradisjoner?”

Svaralternativene ”svært viktig” og ”ganske viktig” er slått sammen.

I 2006 svarte 68,8 % av andregenerasjonen og 69,4 % av første generasjonen, at det er viktig å leve etter foreldrenes kultur og tradisjoner.

I 1996 svarte 72,8 % av andregenerasjonen og 71,5 % av første generasjonen, at det er viktig å leve etter foreldrenes kultur og tradisjoner.

Forskerne er enige om at det er små forskjeller mellom første og andregenerasjon og det er små eller ingen endringer fra 1996 til 2006. *”Mønsteret har holdt seg stabilt. Sjøl om mange av ungdommene med innvandrerforeldre, som vi har sett, oppfatter seg som norske er det likevel viktig for det store flertallet å leve etter foreldrehjemlandets kultur og tradisjoner. For unge med innvandrerbakgrunn født i et annet land er endringene fra 1996 og 2006 ikke signifikante. Derimot er det en liten endring, men signifikant nedgang i andelen som oppfatter det som viktig å leve etter foreldrenes hjemlands kultur og tradisjoner fra 1996 til 2006 blant unge med innvandrerbakgrunn født i Norge. Hovedbildet er likevel stabilt”* (Nova 2007: 51).

Spørsmål 2: Egne meninger om den norske kultur.

”Er det viktig for deg at du lever etter den norske kultur og tradisjoner?”

Svaralternativene ”svært viktig” og ”ganske viktig” er igjen slått sammen i fremstillingen i rapporten.

I 2006 svarte 50,7 % av andregenerasjonen og 46,5% av første generasjonen, at det er viktig å leve etter norsk kultur og tradisjoner.

I 1996 svarte 48,7 % av andregenerasjonen og 44,3 % av første generasjonen, at det er viktig å leve etter norsk kultur og tradisjoner.

Forskerens oppfatning om dette er at det generelt er mindre viktig for de unge å leve etter norsk kultur og tradisjoner sammenliknet med hvor viktig de opplever det er å leve etter hjemmelandets kulturelle tradisjoner. ”Av de som er født i Norge, var det i 2006 50,7 prosent som mente at det enten var ”svært viktig” eller ”ganske viktig” å leve etter norsk kultur og tradisjoner. Blant unge med innvandrerbakgrunn født i utlandet var det i 2006 46,5 prosent som mente det enten var ”svært viktig” eller ”ganske viktig” å leve etter norske tradisjoner. Fra 1996 til 2006 er det ingen signifikant endring verken for første eller andregenerasjonen. likevel er det en tendens i retning av at flere i 2006 vektlegger at det er viktig å forholde seg til norske kulturelle koder og tradisjoner” (NOVA 2007: 51).

Spørsmål 3: kombinasjon av ulike kulturelle koder

Med det neste spørsmålet skulle forskerne finne ut om mange av de unge kunne tenke seg et forhold til flere enn en kultur. Og dermed ble de spurt om de synes det var viktig å leve etter norsk kultur og tradisjoner eller hjemlandets. Dette spørsmålet er kun spurt i 2006.

”Er det viktig å leve etter norsk kultur og tradisjoner eller hjemmelandets?”

Her var svaralternativene. ”Norsk kultur”, ”Hjemlandets kultur”, Både norsk og hjemlandet kultur” og ”Ingen av delene”.

Av andregenerasjonens innvandrere svarte 12,4 % norsk kultur, 30,3 % hjemlandets kultur, 38,4 % begge deler og 18,9 % ingen av delene.

Av første generasjonen svarte 10,9 % norsk kultur, 33,9 % hjemlands kultur, 35,6 % begge deler og 19,6 ingen av delene.

Forskerne mener det er et stabilt bilde i den forstand at det er små forskjeller mellom første og andregenerasjonen. ”Resultatet viser tydelig at det oppleves som viktig for store grupper unge med innvandrerbakgrunn å leve etter orienteringer assosiert med foreldrenes hjemland. [...] For mange – 38,4 % av andregenerasjonen og 35,6 % av første generasjonen – er det likefullt viktig både å leve etter foreldrenes opprinnelige hjemlands kultur og tradisjoner og etter norsk kultur og norske tradisjoner. Videre er det grupper av unge med innvandrer bakgrunn som bare vil være norske og helt forkaster hjemlandets kultur og tradisjoner. Det gjelder 12,4 % av de som er født i Norge og 10,9 % av de som er født i utlandet” (NOVA 2007:56).

4.2.1 Diskusjon av minoritetsungdoms kulturelle orienteringer:

Det er relativt små endringer over tid når det gjelder kulturelle orienteringer. Av andregenerasjonen mente i 2006 68,9 prosent at de ønsket å leve etter foreldrenes opprinnelige kultur, i 1996 var det 72,8 prosent. Svarene som har blitt gitt fra begge generasjonene er ganske like. Dermed er det grunn til å tro at det å være født i Norge eller i utlandet ikke spiller en stor rolle for ens følelser for sin opprinnelige kultur. Men nedgangen er allikevel liten men signifikant hos andregenerasjons minoriteter. Med en signifikant nedgang vil det si at det er flere i 2006 som mener det ikke er så viktig å leve etter foreldrenes opprinnelige kultur, enn i 1996.

Det er heller ingen store endringer i ønsket om å leve etter den norske kulturen og tradisjonene. Mønsteret har holdt seg stabilt, men noen prosents økning fra 1996 til 2006. Andelen som ønsker å leve etter norsk kultur er uansett stor. I 2006 mente 50,7 prosent av andregenerasjonen at det var svært viktig eller ganske viktig for dem å leve etter den norske kulturen, mot 68,8 % som mente at det er viktig å leve etter foreldrenes kultur og tradisjoner. Tallet er høyere når det gjelder foreldrenes opprinnelige kultur, og dermed er det flere fra andregenerasjons som mener det er viktigere å leve etter foreldrenes hjemlands kultur. Det virker som første og andregenerasjons minoriteter er enige om hvilken kultur de ønsker å leve etter. Resultatene fra rapporten gir meg den forståelsen av at det er viktig for unge med minoritets bakgrunn å leve etter hjemlandets kultur, både i 1996 og ti år etter. Uansett er tendensen for at man skal leve etter den norske kulturen større i 2006, det er flere enn før

som mener dette. Selv om det er flere fra andregenerasjonen som mener at man burde leve etter sin opprinnelige kultur normer og regler, er det hele 50,5 prosent som mener at norsk kultur er like viktig.

Når det gjelder det tredje spørsmålet, om å forholde seg til begge kulturer, enten den norske, den opprinnelige eller ingen av delene, så er det en andel av de unge med innvandrere bakgrunn i 2006 svarte på at de synes det er svært viktig eller ganske viktig å leve etter begge kulturer. Denne gruppen er i fra andregenerasjonen 38,4 prosent og førstegenerasjonen 35,6 prosent. Den andelen som mener det ikke er viktig å leve etter noen av kulturene i 2006, er i fra andregenerasjonen 18,9 prosent og i fra førstegenerasjonen 19,6 prosent.

Minoritetsungdom lever mer eller mindre blant to ulike samfunn og dermed får de kulturelle påvirkninger fra begge. Slik Hoem sier så er kulturen sosialiseringens innhold, dermed vil sosialisering i begge samfunn etterlate seg kulturelle levesett. Erfaringer minoritetsungdommen gjør i det norske samfunnet, de normer og regler de tilegner seg i relasjon med andre fra dette samfunnet er norsk kultur. (Hylland Eriksen 1998). Samtidig vil disse ungdommene tilegne seg kulturelle verdier fra sine foreldres kultur. Begge kulturer vil gå hånd i hånd gjennom oppveksten, og derfor kan jeg forstå at det er mange som har sagt seg enige i å leve etter begge kulturer.

Man kan fint kombinere begge kulturer og leve med dem, det kan hende mange minoritetsungdom mener at denne kombinasjonen og det å kunne velge ut noe fra begge kulturer, gjør dem ekstra ordinære og derfor ser de det positive i å leve med begge kulturer.

En av informantene kaster lys over akkurat denne tankegangen:

” Hun setter norske og Pakistanske verdier sammen til noe nytt, til noe som er verken det ene eller det andre, og kan sies å være ganske overraskende. For hvem ville trodd at- satt sammen litt på spissen - norsk selvstendighet og pakistansk puritanisme kunne gå sammen i en harmonisk kvinneidentitet”(Prieur 2004: 68).

Man kan finne kunsten av linedansen mellom to svært viktige kulturer i sitt liv, og faktisk leve lykkelig blant dem. Men det kan også være et tilfelle at en tokulturell oppvekst tvinger en til å balansere. Enkelte minoritetsungdom kan oppleve at de må tilpasse seg sin tokulturelle hverdag, og at denne tilpasningen vil fortsette livet ut.

” Hun opplever ikke at hun kan velge bort det å være tyrkisks eller det å være muslimsk, men hun kan velge hvordan hun vil være muslimsk kvinne av tyrkisk bakgrunn i Norge” (Prieru 2004: 21).

Man blir sosialisert til foreldrenes kultur innen familien og det samfunnet, og ute i det etniske samfunnet vil man sosialisere seg og møte en annen kultur, og etter hvert bli en del av den. Barn og unge som vokser opp i to kulturer vil stadig pendle mellom to sfærer. De vil bringe med seg sine verdier over i den andre sfæren, og motsatt (Sand 2008). Alt det de tilegner seg i de begge samfunn vil gi en mening og gjenspeile samfunn de vokser opp i.

Et funn jeg synes er av stor verdi under kulturelle orienteringer, er resultatene fra spørsmål 3. Dette siste spørsmålet var veldig interessant, det ga meg et annet blikk på hvordan minoritetsungdom oppfatter seg selv. Med ca 1/3 av prosentandelen for ønske om å leve etter begge kulturer, vil jeg mer eller mindre tro at minoritetsungdom anser seg selv som tokulturelle. Det virker for meg at det var lettere å svare på dette spørsmålet, enn når man bare skulle velge en kultur. Når du vokser opp i for eksempel Norge, men samtidig får den opprinnelige kulturens verdier tillært hjem ifra, vil begge kulturene påvirke deg gjennom livet. Det kan bli vanesklig å velge mellom to kulturer som betyr mye, og derfor kan dette spørsmålet ha vært lettere å svare på, enn når de kun skulle velge mellom en kultur.

Resultatene fra undersøkelsen viste at det faktisk er en liten gruppe som ønsker å leve kun etter den norske kultur og norske tradisjoner. Det er 12,4 % av andregenerasjonen som mener dette og 10,9 % av førstegenerasjonen. Dette viser at deltakerne består av en heterogen gruppe og at man har ulike valg og tilpasninger. Om denne gruppen tar det valget av å leve etter sine premisser og sine egne krav, kan de bli utstøtt fra det etniske samfunnet, og kanskje få et stempel som ”fornorsket”. Dette er bare en tanke. Det er veldig ulikt hvordan man reagerer.

Videre følger et sitat av en mannelig informant som har tatt en beslutning og dermed blitt stengt ute fra foreldrenes samfunn:

” Zafar forteller:

Jeg fikk meg jo min første kjæreste, husker jeg, ordentlige kjæreste i slutten av niende. Det var da problemene kom hjemme, ja ja ja. [...] Det var sikkert krangling flere ganger, med pappa. Det er sånn livet er det, sa jeg til pappa.

- *Det ble mye konflikter hjemme også i forhold til andre ting, at han bestemte seg for å flytte ut to år senere. Å flytte ut hjemmefra er som regel drastisk for en pakistansk-norsk ungdom.*

Jeg husker den dagen jeg flytta, tok å pakket sakene, og da satt mamma og grein, det husker jeg. Det var...det hardt altså, med mamma. Men jeg orket bare ikke mer.

- *Etter dette bruddet har han måtte klare seg selv, og hatt lite kontakt med familien”*
(Prieur 2004: 57-58)

I tillegg til at man ut i fra dette sitatet får den anelsen om at det er tilfeller der minoritets ungdom kun ønsker å leve etter den norske kulturen, får man i dette tilfellet også den informasjonen at dersom man velger det norske samfunnet, blir man utstøtt fra foreldrenes samfunn samtidig. Her har vi et tilfelle som kan passe fint inn i et av Hoems fire sosialisering typer, de- sosialisering. Der hvor tidlig sosialisering svekkes og en ny sosialisering tar plass. Zafar måtte gi opp sin tidligere sosialisering med foreldrenes samfunn, og gjenskape en med det norske storsamfunnet.

Men hvorfor er det slik i minoriteters situasjon? I den norske kulturen blir man til en viss grad glad over at ens barn står på egne føtter og går et steg videre i livet. Imens i noen andre kulturer, tror jeg at slike meninger holder tilbake et individ i å forme seg fullt i begge kulturer. Ulike kulturer lever med ulike regler, og mange ganger er det ingen forklaring på hvorfor noe er rett i et samfunn men galt i et annet. Slik Hoem (1978) også hevder så kan sosial kontroll hindre en identitetsutvikling.

I følge spørsmål tre har vi også en gruppe blant minoritetsungdom som tar avstand fra begge kulturer, og i dette tilfellet så sier rapporten at det er hele 18,9 % fra andregenerasjonen.

Det er alltid en risiko tilstedet for at individ med tokulturer avstår fra den ene kulturen og tilegner seg den andre mer. Dersom individet ikke får den nødvendige utviklingsmuligheten

når det gjelder det språklige, identitetsmessige og sosiokulturelle området, kan det utvikle tokulturell ambivalens. Dette vil innebære at individet skammer seg over sin kulturelle opprinnelse og familiebakgrunn, og samtidig vil det utvikle et fiendtlig forhold til den nye kulturen eller det nye miljøet. Det kan komme en periode i livet til andregenerasjons minoritetsungdom, der de tar avstand fra sin opprinnelige kultur. Kan grunnen for dette være at vedkommende ikke klarer denne linedansen mellom kulturene?

Det finnes flere oppfattelser av hva kultur er slik vi har sett i forhold til Hylland Eriksen (2007) og Klausen (1992). Hylland Eriksen hevder at kultur er noe som må erfares og tilegnes i interaksjon med samfunnet, dette kan belyse minoritetsungdoms tilegnelse av den norske kultur. De tilegner seg norsk kultur og norske tradisjoner i en sosialiseringsprosess med det norske storsamfunnet. Men slik Klausen hevder så er kultur noe vi har fått i arv av vår tidligere generasjon. Dette kan jeg heller ikke motsi, med tanke på at minoritetsungdom tilegner seg tradisjoner og verdier fra sin opprinnelige kultur via sine foreldre. Forståelsen av begrepet kultur er meget forskjellig og en presis beskrivelse av begrepet kultur er ikke lett å gi. Men begge forståelser fra disse teoretikerne kan i følge meg passe godt til minoritetsungdoms situasjon.

Kultur kan forstås veldig ulikt, litt avhengig av hvem man spør. Et voksent menneske vil gi en helt annen definisjon enn en ungdom for eksempel. Kultur er ulik i de fleste samfunn, det er opp til individet selv å bestemme hva den vil legge i kultur, hvordan den vil skape den, utføre den og videreføre den. Et samfunn kan ha like tradisjoner gjennom flere år, men måten og seremoniene for å utføre disse tradisjonene kan forandre seg mye med årene, ettersom ting blir moderne. Dette er et tegn på at kulturen ofte er i forandring. Her kan igjen begreps validitet trekkes inn, i den forstand at deltakerne faktisk tenker; hva er egentlig kultur?

4.3 Hva slags kulturelle orienteringer opplever minoritetsungdom at foreldrene vektlegger som viktig?

Spørsmål 1: Foreldrenes mening om den opprinnelige kulturen

For å kunne forstå innvandrers ungdommen syn på kulturene er det også av stor betydning å finne ut av hvilke holdninger og meninger foreldre generasjonen har på dette. Det har derfor blitt stilt to spørsmål til første og andregenerasjons innvandrere, om hva deres foreldre mener om å leve etter den norske og/ eller den opprinnelige kulturen. Spørsmålene som er stilt er slik:

Er det viktig for foreldrene at den unge lever etter deres opprinnelige kultur og tradisjoner i 1996 og 2006.

Svar alternativene her var enten ”svært viktig”, ”ganske viktig”, ”uviktig” eller ”helst ikke”. De svarene som det har blitt lagt vekt på i rapporten og tatt med videre er ”svært viktig” og ”ganske viktig”.

I 2006 mente 70,4 % av andregenerasjonen og 69,5 % av førstegenerasjonen, at deres foreldre mener det er viktig å leve etter den opprinnelige kulturen.

I 1996 mente 78,4 % av andregenerasjonen og 73,3 % av førstegenerasjonen, at deres foreldre mener det er viktig å leve etter den opprinnelige kulturen.

Disse resultatene ga forskeren et innblikk i hva de unge oppfatter som foreldrenes mening. Forskerens kommentar på dette resultatet er: ”Et flertall av foreldrene både i 1996 og 2006 vektlegger - slik de unge oppfatter det – at det er viktig for dem at de unge lever etter hjemlandets kultur og tradisjoner. Det gjelder både første og andregenerasjonen. Fra 1996 til 2006 har det likevel skjedd en endring i retning av at færre av foreldrene i 2006 legger vekt på dette” (Nova 2007: 53).

Spørsmål 4: Foreldrenes mening om den norske kulturen

Videre så ble de unge spurt om hva de tror deres foreldre mener om å leve etter den norske kultur og tradisjoner

I 2006 mente 42 % av andregenerasjonen og 35,5 % av førstegenerasjonen, at deres foreldre mener det er viktig å leve etter den norske kulturen.

I 1996 mente 34 % av andregenerasjonen og 32,8 % av førstegenerasjonen, at deres foreldre mener det er viktig å leve etter den norske kulturen.

Med dette mener forskeren at langt flere av foreldrene mener det er viktig for de unge å ta vare på opprinnelseslandets kulturelle tradisjoner. "Likevel er det også en betydelig andel av de unge som opplever at foreldrene oppmuntrer dem til å tilegne seg norsk levesett og kultur. [...] Det har altså skjedd forskyvninger fra 1996 til 2006 både i retning av at færre av foreldrene signaliserer at det er viktig å leve etter opprinnelseskulturen, og at flere vektlegger at det er viktig å leve etter norsk kultur. Likevel legger langt de fleste av innvandrersforeldrene fortsatt mest vekt på at de unge skal ta vare på opprinnelseskulturen i sitt levesett" (Nova 2007: 53).

4.3.1 Diskusjon av foreldrenes kulturelle orienteringer:

Begge generasjonene mener omtrent det samme om foreldrenes oppfatning av å leve etter egen kultur, i 2006. I 1996 var det 78,4 prosent av andregenerasjonen som oppfattet sine foreldre som mer knyttet til sin kultur, denne tanken har hatt en nedgang med 8 prosent i 2006.

Nå gjelder det foreldrenes mening om å leve etter den norske kulturen, så har endringen vært størst hos andregenerasjonen, igjen. Fra 34 prosent i 1996 til 42 prosent i 2006. Selv om det har vært en økning i tankesettet for den norske kulturen, er tallene uansett høyere for den opprinnelige kulturen. De lave tallene for den norske kulturen i forhold til opprinnelseslandets, gir et inntrykk av at flere unge fra første og andregenerasjonen oppfatter at deres foreldre vektlegger den opprinnelige kulturen fremfor den norske.

For spørsmålet for foreldrenes mening om den norske kultur og tradisjoner, ser man at det har vært en økning fra 33,3 % i 1996 til 39,6 % i 2006, samlet for begge generasjonene. Dette signaliserer en endring i foreldre generasjonens meninger om den norske kultur i løpet av de ti årene, selv om foreldrene mener at den opprinnelige kulturen skal vektlegges mest, har de i følge de unge endret sin mening om den norske kulturen i en positiv retning.

Det står ingenting i rapporten om endringen er signifikant eller ikke, dermed utelater jeg å kommentere dette. Den største nedgangen er hos andregenerasjonsinnvandrere. Det vil si at det er færre i 2006 av andregenerasjonen, som mener deres foreldre ønsker at de lever etter den opprinnelige kulturen, enn i 1996. Den minste nedgangen for denne tanken finner vi hos foreldrene til førstegenerasjonen. Første generasjonens foreldre, vil jeg tro, kom senere til Norge enn andregenerasjonens foreldre, og derfor kan det hende at de har en annen følelse til sin egen opprinnelige kultur. Muligens så har de kanskje ikke bodd i Norge lenge.

Minoritetsungdom vil jeg si har mest kontakt med det norske samfunnet, i forhold til skolen og barnehage, i de første leve årene. I de første leve årene vil sterke kulturelle påvirkninger kommer fra foreldrenes kultur. Jeg vil tro foreldrene får et ekstra forsterket ansvar med å videre føre sin egen opprinnelige kultur til sine barn. I og med at de er bosatt i et land med en helt annen kultur.

De meningene ungdommen sitter med av foreldrenes oppfattelse om ulike ting, kan reflekteres tilbake til foreldrenes egen tankegang, som de kanskje deler med dem. Det kan være mulig at førstegenerasjons minoriteter som innvandret til Norge, ikke var så intresert i å integrere seg i det norske samfunnet. Dermed påvirket denne tanken deres barn (som nå er andregenerasjonen) også. Her ønsker jeg å trekke inn et sitat fra boka Balansekunstnere.

”Når vi kom hit så kom vi ikke her for å gå på skole og lære norsk, vi kom ikke her for å integrere oss, vi skulle bare få det økonomisk bra.

- *Pengene foreldrene tjente, ble sendt hjem for å bygge et hus til dem i landsbyen. Kiran gikk ikke i barnehage og hadde ikke lært norsk før hun begynte på skolen. Etter et par år på skolen reiste familien tilbake.*

Det gjelder alle familier, at når de har kommet her og tjent litt penger, så prøver de å flytte tilbake til Pakistan og bosette seg der, og det gjorde vi også.

- *Men etter et år eller to vendte de tilbake til Norge” (Prieur 2004: 29).*

I en slik situasjon kan individet danne seg negative relasjoner til det norske storsamfunnet, ved å måtte starte en ny sosialisering flere ganger, som igjen bidrar til distanse mellom de kulturelle verdiene man sitter med. Førstegenerasjonen var usikre på sin situasjon, om de ville bli her eller om de var her midlertidig. Denne usikkerheten kan påvirket deres etterkommere.

Men første generasjonen har heller ikke hatt det lett, det var valgfritt og etter egent ønsk at de flyttet til et annet land. Men det har nok påvirket dem i en stor grad å måtte dra fra sine kjente og kjære omgivelser. Dermed tror jeg deres følelser til den opprinnelige kulturen har blitt enda sterkere. Dette har helt sikkert påvirket oppdragelsen de gir til sine barn i et ukjent samfunn.

Det enkle samfunnet er ens primære samfunn, lokal samfunnet, det samfunnet man vokser opp i som barn og ungdom (Hoem 1978). Jeg vil her si at i minoritetsungdoms tilfelle vil det enkle samfunnet være foreldrene s opprinnelige. Dette samfunnet er det som har størst påvirkning på barnet fra det er lite. I det enkle samfunnet får et individ tilhørighet ved å følge samfunnets normer og regler (Hoem 1978). Men er det slik at minoritets ungdom kun vil være akseptert av foreldrene og deres samfunn, dersom de følger dets kulturelle regler? (Henviser til Zafar sin fortelling, der han flytter ut hjem i fra og dermed mister all kontakt med foreldrene og den opprinnelige kulturen). Minoritetsungdoms enkle samfunn vil gi dem alle de kulturelle verdier de trenger for å klare seg i sin etniske gruppe. Som Hoem sier så vil man her tilegne seg verdier for resten av livet.

I dette samfunnet har alle samme opprinnelse som deg. Medlem i dette samfunnet kan være gode venner som foreldrene fikk da de flyttet hit, og dermed har de knyttet sterke relasjoner til disse menneskene. Men kan den sosiale kontrollen som foregår i slike samfunn, i forhold til at man alltid skal tenke på hva andre mener, påvirke ens liv?. Foreldre generasjonen vil etter andres krav og meninger oppdra sine barn. Jeg vil presentere et sitat for å belyse denne tanken.

”Gulsums historie:

- *De flyttet til en drabantby med mange tyrkere da hun var elleve år, og det ble mindre kontakt med norske. Da hun gikk på ungdomskolen, oppfordret faren henne til å begynne med skaut.*

Det har aldri vært noe press, far sa jeg kunne bestemme selv, men hvis du har det på deg er det fint, for da blir det ikke så mye prating. For i et samfunn med mange utlendinger er det mange som prater om deg. Så i 8. Klasse begynte jeg med slør. Vi var to i klassen som gjorde det, og vi ble støtt til siden, det var ingen som ville prate med oss, vi var alene og mistet norske venner.

- *Da hun gikk på videre gående ville hun slutte med skaut, men venninnene ville ikke slutte.*

Og da begynte det tyrkiske miljøet å prate, og far ble lei seg, for han hørte litt av hvert om meg, og jeg burde gå med slør fordi folk pratet” (Prieur 2004: 21).

Denne hendelsen tok nok plass i senere 90 tallet, men jeg ser ikke bort i fra at det ikke skjer i dag også. I en slik situasjon så virker ikke det enkle samfunnet så enkelt lenger, men mer kompleks, minoritetsungdom må gi etter for sine foreldres krav om å følge hjemlandets kultur, samtidig som de på passe inn i det norske storsamfunnet.

I Gulsums fortelling så var det ikke i første omgang noen tvang til å gi etter for farens krav, men jeg vil også tro at den alderen er man lett påvirkelig i. Enkelte ganger kan det være tvang men andre ganger så kan det hende man følger foreldrenes ønsker av respekt for foreldrene. Man viser en følelse av takknemlighet ovenfor foreldrene, i forhold til de vanskelighetene de har gått gjennom som innvandrere. Dette kan muligens være grunnen til at mange av minoritetsungdommen viste et ønske om å leve etter foreldrenes hjemlands kultur i undersøkelsen. Når man vokser opp i et samfunn og får kulturelle påvirkninger fra alle kanter, dannes det også en viss samholds følelse. Man blir en del av dette samfunnet, eller for å si det slik, dette samfunnet blir en del av deg. De kulturelle verdiene man tilegner seg i dette samfunnet, vil på vært steg i livet, påvirke dine valg.

Men kan det være slik at man ikke ønsker å leve etter det enkle samfunnets premisser, men heller ønsker å bli en del av det norske storsamfunnet? Kan man til en viss grad få nok av all

den primære overvåkingen og sosiale kontrollen? Man kan bli sittende å tenke, hvorfor skal en venn av mine foreldre eller en fjernslektning, som man egentlig ikke er i slekt med, ha mye å si for meg. Dette er bare en tanke.

For å forstå hvordan forsøkspersonene kan på vegne av sine foreldre ha utalt seg om deres meninger, ønsker jeg her å trekke inn Therese Sand sin bruk av Anton Hoem sin sosialiseringens modell. Det er veldig viktig med et godt samarbeid mellom begge kulturer for å få en positiv opplevelse i begge samfunn. Hvis en ikke ser likeheter i hjemmet sitt og samfunnet ute, vil sosialiseringen i det norske samfunnet påvirkes. De fire sosialiseringens forholdene Anton Hoem, og senere Therese Sand tar for seg, symboliserer situasjoner en kan befinne seg i, som vil påvirke sosialiseringen. Det er mange faktorer som spiller en rolle for at sosialiseringen skal påvirkes og enten forsterkes eller svekkes. Om det er interessefellesskap og verdifellesskap mellom begge samfunn, som for eksempel en andregenerasjons minoritet vokser opp i, så vil dette muligens forsterke følelsene til det norske samfunnet, men også påvirke ens opplevelse av den opprinnelige kulturen, ettersom at man da ikke har noen konflikt til noen kultur. Hvis man finner samme verdier i hjemmet og i samfunnet ute, så vil dette gjøre sosialiseringen mye lettere i begge samfunn. Om dette ikke er et tilfelle og man ikke finner noen likheter mellom begge samfunn, ingen felles interesser men bare verdikonflikter, kan utfallet være ingen sosialisering i det hele tatt (Sand 2008).

Foreldrenes meninger som vi får et innblikk i via ungdommens svar betyr at det er flere foreldre som ønsker at deres barn lever etter den opprinnelige kulturen, men uansett så har tallene for å leve etter den norske kulturen endret seg i de ti årene. De unge med minoritets bakgrunn som svarer på veiene av sine foreldre, om hva de oppfatter som foreldrenes mening, får kanskje den oppfatningen hjem i fra. Oppmuntringen til å tilegne seg mer av den norske kulturen er kommet til første og andregenerasjonen via foreldre generasjonen. Det vil si at det er flere foreldre som ønsker at deres barn lever etter norske leveregler. Det kan her hende at andregenerasjons minoriteter ser verdi fellesskap og likheter mellom det norske samfunnet og kulturen hjemme, og dermed har den oppfatningen om at foreldrene er positive til det norske.

Endringene i oppfattelsen hos foreldregenerasjonens meninger om den norske kulturen, fikk en økning i 2006, som vi har sett tidligere, den eneste tolkningen jeg kan komme med her er, foreldre generasjonens aktive integrering i det norske samfunnet. Kan det være at foreldrene til de unge som svarte på dette spørsmålet i 1996, hadde en helt annen opplevelse av det norske storsamfunnet enn foreldrene til de som svarte i 2006? Og dermed kan denne endrende opplevelsen hos foreldrene, påvirket de yngre generasjonenes svar.

Uansett er det flere foreldre til sammen, ifølge de unge som fortsatt etter ti år også mener at det er viktigere å leve etter hjemlandets kultur. Tallene var betydelig høyere, ikke bare for foreldrene men også minoritetsungdommen. Kan denne aksepten av å leve etter foreldrenes kultur i det norske samfunnet, komme av at kulturen har gjennomgått en forandring. Fra å være en veldig konservativ, til for eksempel noe mer liberalt og tilpasselig i forhold til det norske.

Kulturer og tradisjoner er i endring stadig (Hylland 2007), og jeg vil ikke se bort i fra at det er tilfelle i flerkulturelle Norge også. Jeg tror at det som påvirker første og andregenerasjonen ønske om å leve etter foreldrenes kultur, er den positive tilknytningen de har til den.

Arne Martin Klausen knytter sosialisering og kultur sammen, og definerer kultur som regler og normer i et samfunn, dette overtar et individ fra den forrige generasjonen og fører videre til sin neste generasjon. Disse reglene og normene vil være i forandring gjennom overføringen, og den forandre tiden (Klausen 1992). Klausens hevder i forhold til sin overføringsprosess for kultur at det vil eksistere større motsetninger av kultur i det moderne samfunnet, enn i det tradisjonelle. Fordi at i det moderne samfunnet vil individe møte flere ulike påvirkninger enn i det tradisjonelle

Dette kan ses og forstås i forhold til Anton Hoem sin samfunnsoppdeling, der det enkle samfunnet kan sammenlignes med Klausens tradisjonelle samfunn. Anton Hoem sitt enkle samfunn består av en primære gruppe og lokalmiljø som vil alle ha besytt

De påvirkningene man får fra sitt primære samfunnet, er med på å forme våre meninger og vårt bilde av oss selv. I løpet av sosialiseringprosessen med familien og det primære samfunnet, dannes identiteten. Vår identitet formes ved våre egne bedømmelser, men også av andres meninger (Sand 2008). Under identitetsdannelsen vil man tilegne seg kulturelle

verdier og normer fra andre rundt, disse vil påvirke ens mening om en selv. Georg Mead mener at ved å ta til seg andres reaksjoner og ved å sammenligne seg selv med de andre i samfunnet og i hjemmet, danner individet et bilde av seg selv og danner seg sin identitet. Endringer i svarene hos første og andregenerasjonen minoriteter, kan delvis også skyldes de endringene som har tatt plass i hjemmet og samfunnet rundt dem. Hvis det i 2006 er mange flere som oppfatter seg selv som norske, kan det da også være flere hjem som videre fører denne tanken hos sine barn, mener jeg.

Hadde jeg blitt spurt om disse spørsmålene, så hadde jeg hatt veldig store vanskeligheter med å svare med de alternativene som er gitt, for dette kan man skrive en hel bok om. Og det å kunne få utale seg bare ved et kryss hadde vært frustrerende. Jeg hadde likt å si hva mine foreldre mener med norsk kultur og hvilken side av denne kulturen de vil jeg skal følge, det å utdanne meg og bli selvstendig. Men igjen så hadde det vært mange sider ved den norske kulturen som ikke hadde vært akseptable for dem. Dermed hadde jeg ikke klart å svare med et kryss.

Kapittel 5

5. Oppsummering og avsluttende kommentarer:

For å gi oppgaven et godt grunnlag har jeg arbeidet ut i fra en velformulert problemstilling: **Hvordan kan en oppvekst i to kulturer påvirke minoritetsungdommers opplevelse av egen identitet?**

Jeg har ikke utført egen forskning men heller støttet meg til gode empiriske studier relatert til min problemstilling. Dette er rapporten ”Møter i det flerkulturelle” og Boka ”Balansekunstnere”. Disse studiene har vært selve grunnlaget for min diskusjon. Det var viktig for min oppgave å se nærmere på relasjonen mellom teoretiske begrep som, kultur og sosialisering, og forstå deres opphav og samspill som fører til en bedre forståelse av identitet. For å kunne gjøre dette på en ryddig måte, har diskusjonsdelen vært delt inn i tre underspørsmål.

I den første delen av diskusjonen var spørsmålet: *I hvilken grad opplever minoritetsungdom seg som norsk og som innvandrere, og hvordan tror de at andre opplever dem?* Tendensen er at minoritetsungdom opplever seg selv som innvandrere, dette mønsteret har holdt seg stabilt. Men allikevel ser vi en liten forandring der flere i dag anser seg selv som norske. Det har også vært en økning i andres oppfattelse av en som norsk.

I den andre delen av diskusjonen var spørsmålet: *I hvilken grad er det viktig for minoritetsungdom å orientere seg etter norsk kultur og/eller foreldrenes kultur?* Her er det flere minoritetsungdom som mener at det er viktig å leve etter foreldrenes opprinnelige kultur. Men ønske om å orientere seg etter den norske kulturen og norske tradisjoner har hatt en økning. Et stort funn her er at mange minoritetsungdom mener det er viktig å leve etter begge kulturer, både foreldrenes og den norske.

I den tredje delene er spørsmålet: *Hva slags kulturelle orienteringer opplever minoritetsungdom at foreldrene vektlegger som viktig?* De fleste av minoritetsungdommene mener at deres foreldre vektlegger den opprinnelige kulturen og dens levesett mest. Foreldrene synes det er viktigs å leve etter denne kulturens tradisjoner. Det har uansett i følge

ungdommen vært en endring i foreldrenes tankegang om den norske kulturen og norske tradisjoner. Det er flere foreldre i dag som mener at det er like viktig å leve etter norsk kultur og norske tradisjoner. Noe jeg synes er veldig positivt og viktig.

Ut i fra dette arbeider har jeg kommet frem til to slående funn. Det første er foreldre generasjonens aksept og videreføring av den norske kultur. Som vi har sett så har denne tanken endret seg gjennom tiden, dermed vil jeg tro at flere foreldre har tilegnet seg den norske kultur og norske tradisjoner. Dette vil ikke bare være positivt for dem selv, men også hjelpe de kommende generasjonene å få en bedre oppvekst i to kulturer.

Minoritetsungdommen vil se likeheter i verdiene mellom hjemmet og det norske storsamfunnet, som vil gjøre hverdagen deres bedre.

Den neste oppdagelsen er hvor mange minoritetsungdom som anser seg selv som to kulturelle. Det var en andel fra denne gruppen som mente at det å leve både etter foreldrenes og den norske kulturen, var like viktig. Dette er en endring mot en positiv to kulturell oppvekst. Når minoritetsungdom i dag med stolthet kan si at de er tokulturelle og synes begge kulturer er viktige å tilegne seg, vil jeg si at disse ungdommene har en god forståelse av egen identitet

5.1 Veien videre

Det burde utføres mer forskning rundt førstegenerasjons minoriteter, for å kunne belyse deres situasjon i dagens norske samfunn. Økt kunnskap om førstegenerasjonen vil også gi oss en bedre forståelse av andregenerasjons minoriteter, deres handlinger og verdivalg. Det eksistere alltid forskjell mellom generasjoner. Men er det grunn til å tro at skillet er større blant minoriteter, når det eksistere påvirkninger fra en annen kultur, som den norske?

Et annet moment for videre forskning er å se på minoritets videreutvikling, og de kulturelle endringene hos tredje og fjerdegenerasjonen. Språk er et viktig kommunikasjonsmiddel for å videreformidle den kulturelle arven. Desto større avstand det blir mellom generasjonen desto vanskeligere blir det å opprettholde morsmålet sitt. Vil morsmålet til minoritetene dø ut med tiden, og vil da tredje og fjerdegenerasjons minoriteter kun følge den norske kulturen?

Kildeliste

Aarset, F. M, Liden, H. og Seland, I: *Ungdom med innvandrerbakgrunn – verdier, normdannelse og livsvalg – en kunnskapsstatus*, 2008. Oslo: Institutt for samfunnsforskning (IMDI).

Creswell, John W: *Qualitative inquiry & research design – choosing among five approaches*. 2006: Sage Publications.

Floyd, J. og Fowler, Jr: *Survey Research Methodes*, 2009. USA, 4.edition: SAGE Publication, Inc.

Hoem, Anton: *Sosialisering: en teoretisk og empirisk modellutvikling*, 1978. Oslo: Universitetsforlaget.

Hylland Eriksen, Thomas: *Et langt kaldt land, nesten uten mennesker*, 1998. Oslo: Universitetsforlaget.

Hylland Eriksen, Thomas: *Kultur, kommunikasjon og makt*, 2007. Oslo: Universitetsforlaget AS. I: Hylland Eriksen, Thomas (red): Flerkulturell forståelse.

Klausen, Arne Martin: *Kultur, Mønster og Kaos*, 1992. Oslo: Ad Notam Gyldendal A/S

Kleven, Thor Arnfinn: *Innføring i pedagogisk forskningsmetode: en hjelp til kritisk tolkning og vurdering*, 2002. Oslo: Unipub Forlag.

Kvale, Steinar: *Interviews: An Introduction To Qualitative Reseach Interviewing*, 1996. USA: Saga Publication, Inc.

Larsen, Ann Kristin: *Flerkulturell forståelse*, 2004. Kristiansand: Høyskoleforlaget. I: Haugen Richard (red): *Barn og unges læringsmiljø*.

Lund, Thorleif (red.): *Innføring i forskningsmetodologi*, 2002. Oslo: Unipub Forlag

Mead, George Herbert: *Sindet, Selvet og Samfunnet: fra et socialbehavioristisk standpunkt*, 2005. København: Akademisk Forlag.

Phinney, J.S: *Stages of Ethnic Identity Development in Minority Group Adolescence*, 1992. New York: Berkley publishing Group.

Prieur, Annick: *Balansekunstnere - Betydningen av innvandrerbakgrunn I Norge*, 2004. Oslo: Pax Forlag.

Sand, Therese: *Etniske minoritet i det norske samfunnet*, 1997. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. I: Sand, Therese (red): *Flerkulturell virkelighet i skole og samfunn*.

Sand, Therese: *Å leve med to kulturer*, 2008. Oslo: Cappelens Akademiske Forlag. I: Sand, Therese (red): *Flerkulturell virkelighet i skole og samfunn*.

Suarez- Orozco, C. og Suarez- Orozco, M. M: *Children of Immigration*, 2002. USA: Harvard University Press.

Thagaard, Tove: *Systematikk og innlevelse*, 2003. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Vestel, Viggo: *Hybridisering, likhet og begjær. Noen analytiske utfordringer for forståelsen av det flerkulturelle*, 2007. Oslo: Pax Forlag A/S. I: Øivind, F. og Hylland Eriksen, T (red): *Grenser for kultur: Perspektiver fra norsk norskminoritetsforskning*.

Øia, T og Vestel, V: *Møter i det flerkulturelle*, 2007. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)

